

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

Spoločnosť	P.č.	Pripomienky	Odpovede
Združenie Slatinka	1.	Navrhnutie inej alternatívy dochladzovania reaktorov AE MO ako vodou	<i>Iná alternatíva ako dochladzovanie reaktora vodou nie je v projekte riešená. Bloky sa môžu dochladzovať len mokrým spôsobom, t.j. vodou.</i>
	2.	Zhodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti na ekosystémy rieky Hron	<i>1. a 2. blok AE MO po prevádzkovaní cca 10 rokov a pri monitorovaní vplyvu na životné prostredie nepreukazuje žiadne merateľné hodnoty, ktoré naznačujú zhoršenie životného prostredia v okolí elektrárne a nie sú zaregistrované žiadne zmeny ukazovateľov na vodnom ekosystéme rieky Hron. Tieto merania vykonávajú SE EMO v akreditovanom laboratóriu ako aj štátne kontrolné a dozorné orgány.</i>
	3.	Návrh zmierňovacích opatrení na elimináciu negatívnych vplyvov navrhovanej činnosti na ŽP	<i>Napriek minimálnemu vplyvu EMO na životné prostredie v okolí elektrárne SE navrhuje nové technologické opatrenia na zvýšenie účinnosti technologických celkov a tým aj na zníženie množstva vypúšťaného znečistenia do životného prostredia.</i>
Spoločnosť priateľov Slatinky	4.	Navrhnutie inej alternatívy dochladzovania reaktorov AE MO ako vodou	<i>Iná alternatíva ako dochladzovanie reaktora vodou nie je v projekte riešená. Bloky sa môžu dochladzovať len mokrým spôsobom, t.j. vodou.</i>
	5.	Zhodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti na ekosystémy rieky Hron	<i>1. a 2. blok AE MO po prevádzkovaní cca 10 rokov a pri monitorovaní vplyvu na životné prostredie nepreukazuje žiadne merateľné hodnoty, ktoré naznačujú zhoršenie životného prostredia v okolí elektrárne a nie sú zaregistrované žiadne zmeny ukazovateľov na vodnom ekosystéme rieky Hron. Tieto merania vykonávajú SE EMO v akreditovanom laboratóriu ako aj štátne kontrolné a dozorné orgány.</i>
	6.	Návrh zmierňovacích opatrení na elimináciu negatívnych vplyvov navrhovanej činnosti na ŽP	<i>Napriek minimálnemu vplyvu EMO na životné prostredie v okolí elektrárne SE navrhuje nové technologické opatrenia na zvýšenie účinnosti technologických celkov a tým aj na zníženie množstva vypúšťaného znečistenia do životného prostredia.</i>
		<p align="center">Stanovisko SE, a.s. MO34 k pripomienkam Združenie Slatinka a Spoločnosť priateľov Slatinky :</p> <p>Elektrárň má spracovaný materiál Potreby vody na prevádzku 4 blokov elektrárne Mochovce na základe vodoprávných rozhodnutí, ktoré povoľujú odber technologickej vody z rieky Hron a vypúšťanie odpadových vôd do rieky Hron, ako aj schváleného Manipulačného poriadku vodného diela Veľké Kozmálovce so spôsobom manipulácie s vodou pri rôznych prietokoch na rieke Hron. Na základe týchto materiálov SE zhodnotili a prehlasujú, že pre projektovanú prevádzku 4 blokov AEMO s využitím akumulačného objemu vodnej nádrže Veľké Kozmálovce budú mať dostatočné množstvo vody na prevádzku 4 blokov.</p> <p>Pre mimoriadne dochladzovania reaktorov elektrárne Mochovce pri prerušení dodávky vody z Hrona je zabezpečené</p>	

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>dostatočné množstvo vody na ich spoľahlivé a bezpečné odstavenie i bez okamžitej dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce.</p> <p>V prípade zvýšenia minimálnych prietokov na rieke Hron v suchom období na hodnotu 9,2 m³/sec. a vyššie, by bolo potrebné aj bez odberu pre EMO zabezpečiť vybudovanie akumuláčného objemu na hornom Hrone.</p> <p>Vodná nádrž Veľké Kozmálovce je prvá priečna vodná stavba na rieke Hron, ktorá zabezpečuje vyrovnanie a rovnomerný odber v čase nízkych prietokov na rieke Hron, sa zanáša a znižuje sa užitočný objem. V súčasnosti prebieha čistenie vodnej nádrže Veľké Kozmálovce od sedimentov, napr. v roku 2009 bolo vytŕažených cca 70 000 m³ sedimentov. Pripravuje sa riešenie vo vodnej nádrži, aby sa zabránilo sedimentácii usmerňovacími stavbami v nádrži, čo bude mať za následok zníženie sedimentácie a zachytávania plavenín a splavenín. Realizácia prác na usmerňovacích stavbách je naplánovaná na r.2010 a nasledujúce obdobie.</p>
<p>Ing. Jozef Križan</p>	<p>7.</p>	<p>1./ Ministerstvo MŽ SR pripustilo situáciu, kedy samo porušilo zákon č. 24/2006 Z.z., Nakoľko proces EIA sa začal až po zahájení stavebného konania a realizuje sa po začatí dostavby (september 2008). Proces EIA preto nemá za tejto situácie žiadny zmysel, nakoľko sa o zrealizovaní stavby rozhodlo bez procesu EIA vydaním stavebného povolenia. Stavba bude dokončená za každú cenu. Takýto postup je v rozpore s ustanovením § 1 ods. 1 písm. a.) zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov činnosti na životné prostredie a celý proces EIA je fraška.</p> <p>Zhotoviteľ sa v Správe o hodnotení s touto skutočnosťou vôbec nezaoberal.</p> <p><i>Z hľadiska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru hodnotenia a posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej len „MŽP SR“) sa môže k dodržaniu postupov pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie pre činnosť „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4x440 MW 3. stavba“ (ďalej len „MO 3, 4“), konštatovať nasledujúce:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ustanovenie § 1 zákona č. 24/2006 Z. z., uvádza, že zákon o EIA „upravuje postup odborného a verejného posudzovania predpokladaných vplyvov na životné prostredie navrhovaných činností pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov. ✓ V prípade dostavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce bolo v čase účinnosti zákona č. 24/2006 Z. z. územné rozhodnutie aj stavebné povolenie už vydané.. Vzhľadom na to, že správne konanie vo veci stavebného povolenia MO 3.4. bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, nemôže sa tento zákon týkať činnosť, ktorá bola povolená pred jeho účinnosťou. Uvedená činnosť má právoplatné stavebné povolenie a z tohto dôvodu nebol proces posudzovania vplyvov na životné prostredie vykonaný.

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>✓ <i>Atómová elektrárň Mochovce je v súčasnosti posudzovaná z hľadiska jej vplyvov na životné prostredie a zdravie ľudí v súlade s národnou legislatívou, s európskymi a medzinárodnými právnymi predpismi a normami pred udelením povolenia do prevádzky menovaného jadrového zariadenia a následným povolením na prevádzku jadrového zariadenia, ktoré vydá Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky podľa atómového zákona č. 541/2004 Z. z. (je to povolenie podľa osobitných predpisov).</i></p>
8.	<p>2./ Zhotoviteľ správy sa nevysporiadal ani s jednou z pripomienok menovaného zo dňa 24.3.2009 ktoré sa týkali: a.) Nízkej úrovni „Zámeru..“, ktorý nespĺňa podmienky ustanovené v § 2 písm. b.) c.) d.) e.) zákona č. 24/2006 Z.z., konkrétne, že v zámere hodnotené vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie nie sú kompletným zistením opísaním a vyhodnotením predpokladaných vplyvov, vrátane porovnania s existujúcim stavom v zmysle ustanovenia § 3 písm. b.) zákona č. 24/2006 Z.z.</p>	<p><i>Pripomienky k Zámeru boli plne implementované do správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4x440 MW 3. stavba“ predstavuje plnohodnotný dokument v súlade so zákonom 24/2006 Z.z. ako aj s medzinárodnými princípmi ako je napr. EQUATOR PRINCIPLES“ pre veľké priemyselné projekty. Zároveň navrhovateľ SE, a.s. rozšíril správu o hodnotení o ďalšie kapitoly, ktoré nie sú požadované zákonom 24/2006. a to o Programový kapitola I, a Projektový rámec kapitola II správy.</i></p>
9.	<p>b.) Pripomienkou týkajúcou sa zdôvodnenia upustenia od variantných riešení, nakoľko v zámere je uvádzané zdôvodnenie: „dostavba a prevádzka blokov 3 a 4 JE Mochovce nemá inú racionálnu alternatívu...“</p>	<p><i>V Zámere navrhovanej činnosti (december 2008) v Prílohe je kópia listu Ministerstva životného prostredia SR č. 7451/2008–3.4/hp zo dňa 31.7.2008, kde MŽP SR upúšťa podľa §22 ods.7 zákona č. 24/2006 od požiadavky variantného riešenia.</i></p>
10.	<p>c./ Pripomienku, ktorá sa týkala opodstatnenosti dostavby tejto jadrovej elektrárne vzhľadom k zabezpečeniu energetických potrieb Slovenskej republiky s strednodobom a dlhodobom horizonte. Energetické potreby Slovenskej republiky v strednodobom a dlhodobom horizonte pri vývoji spotreby elektrickej energie od roku 1995 a jej reálnych prognóz vôbec neopodstatňujú potrebu výstavby žiadneho megazdroja na výrobu elektrickej energie a nie to jadrového.</p>	<p><i>Energetické potreby sú stručne popísané v časti Programový rámec správy a vychádza sa zo schválenej Energetickej politiky schválenej uznesením vlády č. 29 z 11. januára 2006 a Návrhu stratégie energetickej bezpečnosti schválenej uznesením vlády SR č. 732 z 15.10.2008.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	11.	<p>d./ Vyhodnotenia nulového variantu z ekonomického, energetického a environmentálneho hľadiska.</p> <p>e./ Dôvodu ignorovania energetickej politiky EÚ, konkrétne cieľa, do roku 2020 dosiahnuť úspory energie v EÚ 20 %.</p>	<p><i>Nulový variant z ekonomického a energetického hľadiska predstavuje tieto negatíva:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>SR bude naďalej importérom elektriny</i> • <i>Zníži sa úroveň energetickej bezpečnosti</i> • <i>Nepriaznivý dopad na zamestnanosť v regióne a následne aj na životnú úroveň obyvateľov</i> <p><i>Z environmentálneho hľadiska je stavba podrobne posúdená v kapitolách v časti III správy so záverom, že prevádzka elektrárne nepredstavuje environmentálne riziká</i></p> <p><i>Energetická politika EÚ je predmetom štátnej politiky a nie súkromného investora.</i></p>
	12.	<p>f.) Vyhodnotenia zdravotných rizík spôsobených prevádzkou tejto elektrárne ako aj rizík plynúcich z jej vyradovania a nakladania s vyhoreným palivom a a vysoko rádioaktívnymi odpadmi.</p> <p>Navrhuje sa zohľadniť tieto pripomienky v správe a doplniť správu ich zohľadnenie.</p>	<p><i>Vyhodnotenie rizík plynúcich z vyradovania bude predmetom samostatnej správy EIA pre etapu vyradovania a nakladania s VJP a odpadmi pre MO34, ktorá bude predložená pred samotnou realizáciou.</i></p>
	13.	<p>3./ Do špecifických požiadaviek MŽP SR neboli zahrnuté všetky zásadné pripomienky k zámeru ktoré podali NGO a fyzické osoby. Dôsledná analýza všetkých ďalších pripomienok zo stanovísk účastníkov konania nie je v správe uvedená ! Analýza pripomienok nie je ich zohľadnenie v správe !</p> <p>V správe neboli zodpovedané a zohľadnené pripomienky maďarskej a rakúskej strany, ktoré sa týkajú bezpečnosti elektrárne.</p> <p>Navrhuje sa doplniť správa o zahrnutie a zohľadnenie pripomienok a stanovísk účastníkov konania.</p>	<p><i>Zámer bol posúdený a pripomienky boli spracované a zohľadnené v správe EIA, vrátane pripomienok rakúskej a maďarskej strany.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	14.	Navrhuje sa preto doplniť správu o všetky vylepšenia, ktoré sa vykonali na blokoch oproti pôvodnému sovietskemu projektu a ich prínos k zvýšeniu jadrovej a radiačnej bezpečnosti projektu.	<i>Všetky zmeny oproti pôvodnému projektu (nielen vylepšenia), ktoré majú vplyv na bezpečnosť boli popísané v Predbežnej bezpečnostnej správe a v samotnom úvodnom projekt (projektovej dokumentácii), tieto boli predložené v samostatnom konaní podľa atómového zákona č. 541/2004 Z.z. Úradu jadrového dozoru na posúdenie a schválenie na základe ktorých ÚJD SR vydal rozhodnutia č. 246/2008 (ÚP) a rozhodnutie č. 267/2008 (PRESAR).</i>
	15.	Navrhuje sa preložiť ako prílohu k správe predprevádzkovú bezpečnostnú správu k blokom 3,4 JE Mochovce, nie k blokom 1,2.	<i>Predprevádzkovú bezpečnostnú správu, budú SE, a.s. MO34 predkladať podľa zákona č. 541/2004 Z.z. Úradu jadrového dozoru na posúdenie najneskôr 6 mesiacov pred uvažovaným termínom uvedenia do prevádzky. Pretože výstavba ešte neskončila, nie je vypracovaná a nemôže byť priložená.</i>
	16.	Navrhuje sa predložiť k správe hodnotenie projektu metódou pravdepodobnostného rizika.	<i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR.. Takéto hodnotenie sa robí až pred uvedením do prevádzky na základe skutočného stavu. Otázka analýz havárií je skutočne otázka pre atómový zákon a tam je predpísaný alebo respektíve existuje doporučený postup, akým spôsobom sa havarijné udalosti majú analyzovať. My to robíme už desiatky rokov a naše postupy sú presne dokumentované, programy sú predkladané, aby sa dali kontrolovať Úradu jadrového dozoru. Čo sa týka pravdepodobnostných metód, pravdepodobnostné metódy slúžia všeobecne ako doplnok pre analýzy havárií a slúžia predovšetkým preto, aby boli vyhľadane slabé miesta v projekte a na základe týchto pravdepodobnostných analýz sú doporučované úpravy projektu, doplnenie, rozšírenie. Tieto práce boli pre projekt MO 3, 4 vykonané, bola ako urobená ako taká predbežná štúdia, pretože aj zariadenia, ktoré budú ešte, nepoznáme presne, nepoznáme ich spoľahlivosť, takže boli vykonané na základe všeobecných ako údajov o podobných zariadeniach a na základe toho boli už v projekte, úvodnom projekte Mochovce 3, 4 niektoré zmeny doporučené a realizované. Čo sa týka pravdepodobnostných bezpečnostných cieľov, tie nájdete ľahko v dokumentoch, ktoré sú v legislatíve Slovenskej republiky. Tam sú zapísané požadované hodnoty pre pravdepodobnostné štúdie prvej úrovne aj pre pravdepodobnostné štúdie druhej úrovne a sú tam zapísané v dvoch polohách. Jedna je pre prevádzkované elektrárne prísnejšia, hodnota aj pre nové elektrárne. My sme pre Mochovce 3, 4 rešpektovali tie prísnejšie hodnoty, ktoré sú pre nové elektrárne. Predbežné výsledky týchto štúdií ako</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		prvej úrovne ukazujú, že dokážeme takéto prísne limity naplniť.
17.	Navrhuje predložiť deterministické hodnotenie bezpečnosti elektrárne a koncepciu ochrany do hĺbky podľa dokumentov IAEA, 75 INSAG 3 a 75 INSAG 12.	<i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR.. Požiadavky uvedených dokumentov sú zahrnuté v legislatíve SR. Deterministické analýzy sú súčasťou analýz, ktoré sú povinne predkladané podľa atómového zákona. Robia sa v súlade s medzinárodnými odporúčaniami a deterministické analýzy sa vykonávajú pre iniciačné udalosti, ktoré sú stanovené v projekte, respektíve robia sa aj analýzy pre nadprojektové havárie, len tam je výber udalostí, ktoré sú analyzované ako nadprojektové udalosti. Výber týchto udalostí je ovplyvnený aj pravdepodobnosťou výskytu ťažkých havárií. Vo vyhláske ÚJD SR č.50/2006 je napísané, že sa prihliada na inžiniersku skúsenosť a prihliada sa aj na pravdepodobnostné výsledky.</i>
18.	Navrhuje sa doplniť správu o PSA 3 úrovne, ktorá vyhodnocuje zdravotné a iné spoločenské riziká prevádzky jadrových zariadení, (aj pre ťažké havárie) vrátane možnej kontaminácie pôdy a vody a jej výsledkom je odhad rozptylu a adsorpcie uvoľnených rádioaktívnych látok spolu so zdravotnými následkami a vplyvom na životné prostredie. Bez tejto analýzy nie je možné komplexne určiť skutočné riziká elektrárne na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.	<i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR..</i>
19.	8./ V správe aj v zámere absentuje analýza hlavných rizík jadrovej energetiky, ktorými sú: - inherentné bezpečnostné riziká - environmentálne riziká - zdravotné riziká - riziko šírenia jadrových zbraní a ich porovnanie s rizikami ktoré vyplývajú z prevádzky nejadrových zdrojov vrátane obnoviteľných zdrojov na výrobu elektrickej energie, zvyšovania energetickej efektívnosti a úspor. Navrhuje sa správa doplniť o vyhodnotenie týchto rizík.	<i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR a Úradu verejného zdravotníctva.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>20.</p> <p>9 ./ V správe nie je vyhodnotený vplyv zadnej časti palivového cyklu (nakladania s vyhoreným jadrovým palivom a vysokorádioaktívnymi odpadmi) na životné prostredie a zdravie obyvateľstva ako trvalou environmentálnou záťažou (po dobu 100 000 a 1 mil. rokov).</p> <p>Ich posúdenie je súčasťou zámeru rovnako ako posúdenie vplyvu hľad populčeka a trosky pri posudzovaní vplyvu na životné prostredie tepelnej elektrárne na uhlie. Nemožno z posudzovania vynechať tento vplyv na životné prostredie a zdravie obyvateľstva ktorý je oveľa väčší ako normálna prevádzka jadrovej elektrárne jej vyradovanie.</p> <p>Navrhuje sa doplniť správu o vyhodnotenie zadného palivového cyklu na životné prostredie a zdravie obyvateľstva blokov 3 a 4 jadrovej elektrárne Mochovce.</p>	<p><i>Posudzovanie úložiska vyhoreného paliva a vysokorádioaktívneho odpadu bude predmetom samostatnej spracovanej správy EIA pre túto zadnú časť palivového cyklu a tam toto hodnotenie bude.</i></p>
	<p>21.</p> <p>Je zarážajúce, že analýzy SE a.s. a SEPS robia bez toho, aby brali do úvahy hospodársky vývoj Slovenska, reálnu spotrebu elektrickej energie v SR od roku 1989, právne dokumenty Európskej únie v oblasti energetiky a ciele EÚ v oblasti energetiky, medzi ktoré patrí aj úspora 20 % energie v EÚ do roku 2020 a výroba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov 20 %, a je účelovo vypracovaný na podporu dostavby 3 a 4 bloku JE Mochovce.</p> <p>Uvedený graf predpovede požiadaviek na elektrickú energiu v SR nemá žiadne racionálne základy.</p> <p>Navrhuje sa preto vypracovať nový graf spotreby el. energie v SR do roku 2020, ktorý by akceptoval vyššie uvedené zásady.</p>	<p><i>Údaje sú uvedené v časti Programový rámec správy a vychádza sa z Energetickej politiky schválenej uznesením vlády č. 29 z 11. januára 2006 a Návrhu stratégie energetickej bezpečnosti schválenej uznesením vlády SR č. 732 z 15.10.2008.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>1.2.3. Spôľahlivosť elektrického systému. Opodstatnenosť dostavby 3 a 4 bloku nezakladá ani požiadavka na spoľahlivosť elektrického systému. Z vývoja maximálneho zaťaženia systému (maximálneho odberu) v zhode so scenárom SEPS spotreby elektrickej energie v SR (obr. 3) , jednoznačne vyplýva, že aj bez dostavby 3 a 4 bloku JE Mochovce, je možné pokryť maximálne zaťaženie aj podľa uletenej prognózy ktorú vypracoval SEPS (obr. č. 2) . Ďalej sú uvedené predstavy pripomienkujúceho, ako riešiť zabezpečenie potrieb Slovenska inými spôsobmi. Navrhuje sa doplniť zámer aj správu o výrobu el. energie vo všetkých plánovaných nových nejadrových zdrojoch na výrobu el. energie a o variantné zabezpečenie výroby elektrickej energie z nejadrových zdrojov a úspor energie ako je to uvedené pod písmenami a.) b.) c.)</p>	<p><i>Komentár:</i> <i>Použitie boli podklady zo schválenej Energetickej politiky schválenej uznesením vlády č. 29 z 11. januára 2006 a Návrhu stratégie energetickej bezpečnosti schválenej uznesením vlády SR č. 732 z 15.10.2008.</i> <i>Problémom sú podporné služby, ktoré obnoviteľné zdroje okrem veľkých vodných elektrární nezabezpečujú, naopak vyžadujú dodatočné nároky na regulačný výkon.</i> <i>Zámer nemôže byť doplnený, pretože jeho posudzovanie už skončilo</i></p>
22.	<p>Navrhuje sa do správy uviesť, že technológia VVER 440 V-213, v takom stupni rozostavanosti ako je v Mochovciach bloky 3,4 nemôže za žiadnych okolností splniť ochranu pred možnými deterministickými účinkami zvonku na úrovni projektov II generácie PWR a už vôbec nie na úrovni projektov III generácie.</p>	<p><i>Komentár:</i> <i>Takáto formulácia nezodpovedá skutočnému stavu. Je to ničím nezdôvodnený názor pripomienkujúceho.</i></p>
23.	<p>V časti projektový rámec nie sú popísané konkrétne projektové vylepšenia oproti blokom 1 2 JE Mochovce, ani oproti pôvodnému sovietskemu projektu!!</p>	<p><i>Všetky zmeny oproti pôvodnému projektu (nielen vylepšenia), ktoré majú vplyv na bezpečnosť boli popísané v Predbežnej bezpečnostnej správe (PRESAR) a v samotnom úvodnom projekt (projektovej dokumentácii), Tieto boli predložené v samostatnom konaní podľa atómového zákona č. 541/2004 Z.z. Úradu jadrového dozoru na posúdenie a schválenie na základe ktorých ÚJD SR vydal rozhodnutia č. 246/2008 (ÚP) a rozhodnutie č. 267/2008 (PRESAR).</i></p>
24.		

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	25.	<p>Treba uviesť, že v štádiu rozostavanosti blokov 3,4 JE Mochovce a nízkej úrovni projektu z hľadiska koncepcie bezpečnosti tejto elektrárne II generácie nie je možné počas výstavby elektrárne „vylepšiť“ tak, aby dosiahla úroveň bezpečnosti elektrární s reaktormi III, resp III + generácie.</p>	<p><i>Takáto formulácia nezodpovedá skutočnému stavu. Hodnotenie koncepcie bezpečnosti je úlohou ÚJD SR a nie EIA. Je to ničím nezodpovedaný názor pripomienkujúceho.</i></p> <p><i>Generácie reaktorov sa odlišujú len obdobím, v ktorom boli tieto stavby realizované. To znamená, že definíciu, čo je reaktor tretej generácie a čo je reaktor druhej generácie, je veľmi ťažko povedať. Z hľadiska Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu existujú reaktory evolučné a inovatívne. Všetky reaktory, ktoré sa stavajú dnes, sú evolučné, to znamená vychádzajú z overenej technológie a dodávajú niektoré prvky, ktoré sú významné z hľadiska bezpečnosti, alebo pokroku technológie. Samozrejme, vzhľadom k tomu, že sa požiadavky vyvíjajú, tak je možné nájsť určité charakteristické znaky reaktorov tretej generácie a odlišiť ich od reaktorov druhej generácie. Medzi takéto charakteristické znaky napríklad patrí:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zníženie pravdepodobnosti veľkej havárie 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi.</i> • <i>Zníženie pravdepodobnosti veľkého úniku 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi.</i> • <i>Zvýšenie koeficientu využitia elektrárne z obvyklých 75 percent minimálne na 92 percent.</i> <p><i>Na rozdiel od reaktorov druhej generácie, ktoré na zvládnutie ťažkých, vážnych nehôd, spojených s rozstavením aktívnej zóny, kde neexistovali špeciálne systémy na zvládnutie týchto havárií, v JE s reaktormi tretej generácie takéto systémy existujú.</i></p>
	26.	<p>Navrhuje sa doplniť správu o konkrétne riešenia opatrení na údajné zabránenie zlyhania hermetickej zóny ako aj o uvedenie konkrétnych opatrení na „bezpečnostné zlepšenia havarijnej prevencie“.</p>	<p><i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR. Hermetická zóna tvorí jednu z bariér proti úniku rádioaktívnych látok do okolia a je súčasťou systému ochrany do hĺbky.</i></p>
	27.	<p>K časti 2.5.2. Projektový rámec. Manipulácia s vyhoreným palivom.</p> <p>Navrhuje sa doplniť zámer aj správa o posúdenie vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva o vplyv nakladania s vyhoreným palivom a vysokorádioaktívnymi odpadmi jadrovej elektrárne bloky 3 a4 JE Mochovce.</p>	<p><i>Vplyv nakladania s vyhoreným palivom a vysoko rádioaktívnym odpadom v areáli elektrárne je zahrnutý do výpočtov dávok v elektrárni i okolí. Pokiaľ ide o úložisko jeho posudzovanie bude predmetom samostatnej spracovanej správy EIA pre túto zadnú časť palivového cyklu a tam toto hodnotenie bude.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	28.	<p>V tejto časti je len zmienka o koncepcii nakladania s vyhoreným jadrovým palivom podľa ktorej sa počíta s jeho uložením v hlbinnom geologickom úložisku.</p> <p>Lokalita geologického hlbinného úložiska nie je uvedená. Ak by sa jednalo o geologické hlbinné úložisko v Slovenskej republike zámer ani správa sa nezaoberajú vplyvom geologického hlbinného úložiska s uloženými odpadmi na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.</p> <p>Uloženie vyhoreného jadrového paliva v geologickom hlbinnom úložisku vyžaduje inštitucionálnu kontrolu budúcimi generáciami po dobu cca 1 milión rokov. Riziká takéhoto spôsobu nakladania s vyhoreným palivom nie sú v súčasnej dobe presne známe a preto sa ani nedajú s prijateľnou neistotou predvídať vzhľadom k časovému horizontu uloženia. Preto prevádzkovanie akejkoľvek jadrovej elektrárne spôsobí z pohľadu súčasných generácií trvalú environmentálnu záťaž.</p> <p>Preto realizácia zámeru z environmentálneho hľadiska vzhľadom k „nejadrovým“ možnostiam pokrytia spotreby el. energie na Slovensku je neprijateľná.</p> <p>Nie je uvedený inventár rádionuklidov vo vyhorenom jadrovom palive, ich polčasy rozpadov biotoxická a radiotoxická každého rádionuklidu. Z časového hľadiska je uloženie vyhoreného jadrového paliva v geologickom hlbinnom úložisku rizikom dlhodobým a oveľa závažnejším ako samotná prevádzka jadrovej elektrárne. Absencia posúdenia jeho vplyvu na životné prostredie a zdravie obyvateľstva je preto závažným nedostatkom zámeru.</p> <p>Navrhuje sa doplniť zámer aj správa o posúdenie vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva o vplyv nakladania s vyhoreným palivom a vysokoradioaktívnymi odpadmi jadrovej elektrárne bloky 3 a4 JE Mochovce.</p>	<p><i>Štúdia vplyvu na životné prostredie môže hodnotiť len to, čo existuje, alebo čo bude v prevádzke. EIA hovorí o vplyve budúcej prevádzky na okolie, ale nemôže hodnotiť uloženie vyhoreného paliva, pretože úložisko vyhoreného paliva bude v nejakej lokalite. To môže byť na východnom Slovensku, ak sa štáty dohodnú, to môže byť vo Francúzsku, a potom keď bude konkrétne riešenie a konkrétna lokalita, bude robená štúdia vplyvu uloženia vyhoreného paliva na okolie. Teraz sa urobiť nedá.</i></p> <p><i>Inventár rádionuklidov vo vyhorenom palive je predmetom bezpečnostnej správy a bol zahrnutý do výpočtov celkových vplyvov prevádzky elektrárne.</i></p> <p><i>Zámer nemôže byť doplnený, pretože jeho posudzovanie už skončilo. Posudzovanie úložiska vyhoreného paliva a vysoko-radioaktívneho odpadu bude predmetom EIA úložiska a tam toto hodnotenie bude.</i></p>
--	-----	--	---

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>K časti 2.6. Projektový rámec. Nakladanie s RaO a nerádioaktívnymi odpadmi. Sú uvedené len všeobecné informácie nezodpovedajúce požadovanej úrovni dokumentu. Uvedené informácie sú na úrovni učiva strednej školy a nie možné z nich získať ani hrubý prehľad o množstve vyprodukovaných rádioaktívnych odpadov, ich aktivite biotoxícite a rádiotoxícite. Chýbajúca inventarizácia rádioaktívnych odpadov, kvantifikácia rádionuklidov v nich a neuvedená biotoxícita a rádiotoxícita, je závažným nedostatkom obidvoch dokumentov. Bez inventarizácie a kvantifikácie rádionuklidov obsiahnutých v rádioaktívnych odpadoch nie je možné posúdiť vplyv nakladania s nimi na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Nie sú popísané podmienky uvoľnenia rádioaktívnych odpadov do životného prostredia po predchádzajúcom prechodnom skladovaní (strana č. 100 správy), ani spôsob merania pred uvoľnením týchto odpadov do ŽP. Navrhuje sa doplniť dokumenty o chýbajúcu inventarizáciu rádioaktívnych odpadov, kvantifikáciu rádionuklidov v nich v hodnotách aktivity, uvedenie ich biotoxicity a rádiotoxicity.</p>	<p><i>Údaje o predpokladanej tvorbe rádioaktívnych odpadov sú v správe uvedené v časti 2.13 a dokonca je uvedená aj predpokladaná tvorba odpadov pri vyradovaní elektrárne. Zastúpenie rádionuklidov sa v tejto etape nedá urobiť, lebo závisí na konkrétnom priebehu prevádzky. Podmienky uvoľňovania do životného prostredia sú dané legislatívou a na uvoľňovanie musí byť samostatné povolenie Úradu verejného zdravotníctva.</i></p>
	<p>K časti 2.7.3 Projektový rámec. Suroviny. Nie je uvedené ktoré chemikálie po použití ostanú rádioaktívne, nie sú uvedené množstvá a aktivita chemikálií po ich použití v rádioaktívnych procesoch. Neuvádza sa spôsob naloženia po ich použití v rádioaktívnych procesoch, resp. procesoch ktoré spôsobia ich aktiváciu, napr. použitie kyselín a zásad v meničoch iónov na čistenie chladiva primárneho okruhu, premenu hydrazínu v chladive I. okruhu a pod. Navrhuje sa doplniť dokument o tieto náležitosti.</p>	<p><i>Komentár: Táto požiadavka je nad rámec EIA. Chemické procesy sú predmetom bezpečnostnej správy vrátane limitných podmienok. Spôsob spracovania kvapalných odpadov je v časti Projektový rámec, bod 2.6.3.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	31.	<p>K časti 2.9. Projektový rámec.</p> <p>Vypúšťanie plyných rádioaktívnych látok do vzduchu počas normálnej prevádzky.</p> <p>Táto časť neuvádza všetky zdrojové členy rádioaktívnych výpustí do atmosféry. Okrem ventilačného komína a systému dekontaminácie primárneho chladiča sú v elektrárni ďalšie zdrojové členy rádioaktívnych výpustí, ktoré vypúšťajú rádioaktívne plyny a aerosoly do atmosféry pri normálnej prevádzke a pri abnormálnych prevádzkových režimoch (nie havarijných stavoch) .</p> <p>Nie sú uvedené množstvá rádioaktívnych výpustí do atmosféry zo všetkých zdrojových členov rádioaktívnych výpustí a nie sú uvedené množstvá jednotlivých rádionuklidov v hodnotách aktivity v denných, mesačných a ročných hodnotách a to nie len pri normálnej prevádzke ale aj pri abnormálnych prevádzkových stavoch.</p> <p>Navrhuje sa doplniť do správy údaje o všetkých zdrojových členoch plyných výpustí (ich popis a počet) ako aj inventarizáciu rádionuklidov z každého zdrojového člena výpustí v hodnotách aktivity, ich biotoxicitu a rádiotoxicitu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - za normálnej prevádzky, - za abnormálnych prevádzkových stavov - pri havarijných stavoch vrátane ťažkých havárií.	<p><i>Jediné miesta rádioaktívnych výpustí do životného prostredia sú ventilačný komín a odpadový kanál. Na oboch miestach sú prístroje pre meranie, ktoré sú určenými meradlami. Analýza izotopického zloženia sa robí v laboratóriách prístrojmi a metodikami schválenými Úradom verejného zdravotníctva SR. Namerané hodnoty sú použité pre výpočet dávok v okolí podľa verifikovanej a Úradom verejného zdravotníctva schválenej metodiky. V časti C.1.5. sú požadované údaje uvedené.</i></p>
--	-----	---	--

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	32.	<p>II Údaje o výstupoch . K časti 1.2. Rádioaktívne výpuste do atmosféry. Údaje o ročných výpustiach vzácných plynov, ¹³¹I a aerosolov ¹¹⁰Ag(ako aerosol) na obr. 28,29,30, 31, (JE EMO 1,2, správy boli prevzaté od prevádzkovateľa SE a.s., ktorý merania resp. bilancie-výpočet vykonáva vo vlastnej réžii. Preto uvedené hodnoty nie sú v žiadnom prípade nezávislé a ani dôveryhodné. Vyplýva to z uvedených obrázkov, v ktorých nie sú uvedené neistoty s akými boli hodnoty namerané, resp. bilancované. Tiež nie sú uvedené informácie, ktoré hodnoty boli namerané a akými metódami, resp. akými zariadeniami a ktoré boli bilancované a akým algoritmom.</p> <p>V závere tejto časti sa konštatuje, že limity stanovené úradom verejného zdravotníctva po uvedení prevádzky JE Mochovce 3,4 nebudú prekročené. Nie je nijako zdôvodnené ako spracovateľ dospel k tomuto záveru, ak v správe nie sú uvedené výsledky monitorovania všetkých rádionuklidov vypúšťaných do atmosféry aj s neistotami za normálnych aj abnormálnych prevádzkových podmienok a zo všetkých zdrojových členov výpustí u JE Mochovce 1,2.</p>	<p><i>Merania urobené prevádzkovateľom podliehajú kontrole a nezávislému overovaniu Úradom verejného zdravotníctva SR. Prevádzkovateľ nemá záujem klamať a zavádzať, čo dostatočne preukazuje aj pri kontrolách medzinárodnými organizáciami ako sú MAAE a WANO.</i></p> <p><i>Konštatovanie o neprekročení limitov je zdôvodnené, pretože oprávnené sa predpokladá že výpuste z EMO 34 budú približne rovnaké ako z EMO 12. Pretože z výpočtov dávok zo skutočných výpustí vyplýva, že dávka na kritického jedinca (čo je kojenec v Novom Tekove) v okolí je 1.495E-06 Sv/rok, aj to za predpokladu, že by tento kojenec pil vodu len z Hrona pod miestom výpuste z EMO. Táto dávka je 183 krát menšia ako limit 0,25 mSv/rok a teda i pri dvojnásobných aktivitách výpustí nemôže byť limit prekročený.</i></p>
	33.	<p>III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti.</p> <p>Navrhuje sa doplniť správu o účinku stochastických účinkov ionizujúceho žiarenia pochádzajúceho z vypúšťaných rádionuklidov z prevádzky tejto jadrovej elektrárne na životné prostredie a zdravie obyvateľstva podľa najnovších vedeckých poznatkov o účinkoch ionizujúceho žiarenia na ľudský organizmus, za normálnej prevádzky, abnormálnych prevádzkových stavoch ako je upadnutie reaktora do tzv. jódovej jamy, zapracovanie</p>	<p><i>Uvedené udalosti podľa analýzy v Predbežnej bezpečnostnej správe nespôsobia nijaké zvýšenie rádioaktivity ani v priestoroch elektrárne ani vo výpustiach, teda nemá zmysel hodnotiť stochastické účinky.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		prepúšťacích staníc do atmosféry a ďalších.	
34.	K časti 1.5. Radiačný vplyv na obyvateľov 1.5.1 Radiačné dávky spôsobené normálnou prevádzkou. Správa sa navrhuje doplniť o uvedenie presných postupov merania vypúšťaných rádionuklidov do atmosféry, uvedením neistôt merania, neistôt vyplývajúcich zo spôsobu odberu vzoriek, postupu bilancovania spôsobu odberov vzoriek na meranie.		<i>Prístrojové vybavenie a metódy používané pre meranie aktivity plyných i kvapalných výpustí sú dané projektom a sú schválené Úradom verejného zdravotníctva. Merané sú všetky zložky výpustí jednak sumárna aktivita a jednak izotopické zloženie výpustí. Podrobný popis presahuje rámec EIA.</i>
35.	Rádiologické vplyvy na obyvateľstvo boli údajne simulované počítačovým programom RDEMO. Použili sa údajne hodnoty výpustí a meteorologické údaje z roku 2006,2007,2008. Nie sú uvedené všetky vstupné údaje ktoré sa v simulácii použili, ani okrajové podmienky. Nie je uvedený algoritmus výpočtu dávok ktorý sa použil v programe. Simulácia sa urobila za neopodstatneného predpokladu, že výpuste budú na tej istej úrovni ako u blokov 1,2 Mochovce, pri výrobe el. energie 8 TWh/rok (Výroba JE Mochovce 1,2 v roku 2008 - 6,8 TWh/rok). Nepredpokladá sa zvýšenie tepelného výkonu reaktora o cca 18 %, nepredpokladá sa zmena paliva oproti pôvodnému sovietskemu projektu. Bol použitý zoznam rádionuklidov a ich aktivity rádionuklidov z roku 2008, (tab. č. 110 strana č.355 správy). Nie je uvedené či išlo o údaje získané kontinuálnym monitorovaním týchto rádionuklidov vo ventilačnom komíne bloku alebo išlo len o odhad ako o bulharské konštanty strelené od pásu?		<i>Rádiologické vplyvy na obyvateľstvo boli simulované počítačovým programom RDEMO pre všetky 4 reaktory a v Prílohe 4.1 správy EIA sú všetky potrebné informácie požadované pripomienkujúcim uvedené (popis programu, metóda výpočtu a okrajové podmienky). Pretože sa jedná o identické bloky, na simuláciu sa použili údaje z EMO12.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	36.	1.5.2. Radiačné dávky spôsobené prevádzkovými udalosťami.(projektovými haváriami) Navrhuje sa doplniť dokument o scenáre ťažkých havárií, ich časový priebeh, inventarizáciu rádionuklidov uvoľnených do atmosféry v závislosti na čase od začiatku havárie a výpočet radiačných dávok pre obyvateľstvo pri každej ťažkej havárii podľa scenára.	<i>V zhode so zákonom 24/2006, Príloha 11 boli posudzované pravdepodobné prevádzkové riziká. Ťažké havárie sem nepatria a sú predmetom samostatného posudzovania podľa zákona 541/2004 Z.z..</i>
--	-----	--	--

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>V. Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu.</p> <p>2.0. Stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty.</p> <p>Nerealizovaním navrhovanej činnosti tzv. nulový variant údajne predstavuje nasledovné aspekty ktoré musia byť zohľadnené.</p> <p>SR bude naďalej importérom elektriny</p> <ul style="list-style-type: none"> - tento aspekt nie je pravdivý a je zavádzaním verejnosti. Slovensko má nejadrové plánované zdroje na výrobu elektriny a ďalšie možnosti uvedené v tomto stanovisku ktoré s veľkou rezervou nahradia výrobu v JE Mochovce 3,4. <p>Predpoklad zníženia energetickej bezpečnosti v SR</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepravdivý aspekt, z dôvodu zabezpečenia výroby elektrickej energie niekoľkými nejadrovými variantmi, bez radiačných záťaží pre obyvateľstvo, bez produkcie trvalej environmentálnej – vyhoreného paliva záťaže dobu cca. 1 mil. rokov. <p>Nepriaznivý vplyv na zamestnanosť v regióne</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepravdivý a zavádzajúci aspekt, nakoľko prevádzka elektrárne si vyžaduje vysokokvalifikovaných odborníkov, ktorí v regióne nie sú a budú sa musieť do regiónu prisťahovať. Nezamestnanosť ostane na súčasnej úrovni. <p>Nepriaznivý vplyv na životnú úroveň obyvateľstva v regióne</p> <ul style="list-style-type: none"> - nepravdivý a zavádzajúci aspekt. Životná úroveň obyvateľov v regióne sa nezrealizovaním zámeru vôbec nezníži, ostane na súčasnej úrovni. V žiadnom prípade sa nezníži. <p>Nepriaznivý vplyv zníženia stability spoločenskej komunity nepravdivý a zavádzajúci aspekt. Stabilita spoločenskej komunity ostane na rovnakej úrovni ako v súčasnej dobe. Zámer nemá žiadny vplyv na zníženie stability spoločenskej komunity, skôr naopak. Zmena národnostného zloženia obyvateľstva v dôsledku prisťahovania odborníkov prispeje k zníženiu spoločenskej stability komunity</p> <p>Dôvod od upustenia od nulového variantu odôvodnená údajnou veľkou rozostavanosťou je klamstvo. Rozostavanosť je v súčasnej dobe hodnote cca 300 mil. eur. Náklady na dostavbu sú 2,7 miliardy eur. Z pohľadu investičných nákladov je rozostavanosť len cca 11 %.</p> <p>Rozostavanosť v hodnote preinvestovaných 11% investičných nákladov je minimálna rozostavanosť.</p>	<p><i>Komentár:</i> <i>Je to názor pripomienkujúceho bez akýchkoľvek podkladov alebo rozborov.</i></p>
--	---	--

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>Odôvodnenie nulového variantu sa vyhlo otázkam environmentálny rizík a zdravotných rizík zámeru. Prevádzka každej jadrovej elektrárne je spojená s týmito rizikami a nevyriešenými problémami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nevyriešené bezpečnostné riziká vyplývajúce z inherentnej nebezpečnosti jadrových reaktorov, a s tým spojené riziká ťažkých havárií, - zdravotné riziká vyplývajúce z radiačnej záťaže obyvateľstva, - nevyriešené otázky nakladania s vyhoreným jadrovým palivom, - riziko šírenia jadrových zbraní, - neinformovanie verejnosti resp. nepravdivé informovanie, o rizikách jadrovej energetiky, vplyve - prevádzky jadrovej elektrárne na zdravie obyvateľstva a o bezpečnostných problémoch jadrovej energetiky. <p>Všetky nejadrové varianty zabezpečenia energetických potrieb Slovenskej republiky uvedené riziká a nevyriešené problémy nemajú. V čom je potom nevýhodnosť nulového variantu? Zámer, ktorý svojim vplyvom presahuje aj hranice SR, má celoštátny význam sa nemá posudzovať len z hľadiska dopadu na lokálnu komunitu, ale sa musí posudzovať z hľadiska dopadu na celú spoločnosť, z environmentálnych hľadísk, a ekonomických hľadísk.</p>	
--	---	--

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	38.	<p>Záver. Dokument, Záverečná správa k zámeru „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW 3. stavba“ spracovaný spoločnosťou Golder (Europe) EEIG., má takú vypovedaciu hodnotu ako čistých 499 listov papiera formát A4 s rovnomenným názvom na prvej strane týchto čistých 499 strán.</p> <p>Inak povedané, je to balast patriaci do kategória sci-fi. Bol vypracovaný tak, aby za každú cenu bez relevantných odborných podkladov, výsledkov meraní, analýz, atď., ospieval vychválil, urobil zámer nenahraditeľným a spasiteľným pre slovenskú energetiku.</p> <p>Na základe uvedeného sa navrhuje zámer nerealizovať .</p>	<p><i>Komentár:</i> <i>Je to názor pripomienkujúceho bez akýchkoľvek podkladov, v niektorých výrokoch dokonca osočujúci – napríklad, že neboli použité relevantné odborné podklady.</i></p>
Energia 2000	39.	<ul style="list-style-type: none"> - správa sa odvoláva na tzv. environmentálne štúdie z 80-tych rokov z obdobia ČSSR. Takéto štúdie nemožno považovať za environmentálne a navyše ich dostupnosť nie je známa. - Stavebné povolenie bolo vydané Okresným národným výborom v Leviciach 12.11.1986. S takým odstupom doby rešpektovanie stavebného povolenia vydané zrejme pod nátlakom je neseriózne. - Na s. 415 prezentovaná tzv. „Sumarizácia reziduálnych nepriaznivých/priaznivých vplyvov projektu a ich významnosť“ nie je pri vyznačení významnosti hodnotený žiaden nepriaznivý vplyv alebo sa uvádza len menší nepriaznivý vplyv. Treba brať do úvahy, že len 1/3 vyrobenej energie je prevedená na elektrickú a 2/3 tvoria stratu tepla, ktoré treba kompenzovať chladením. Teda, čo sa týka ovzdušia, tvrdenie, že MO34 nemajú žiaden vplyv na zmenu klímy je neseriózne. 	<p><i>Je skutočne pravda, že dve tretiny z vyrobeného tepla sa odvádza cez chladiace veže. Účinnosť jadrových blokov v prepočte na vyrobenú el.energiu je cca 1/3 avšak jedná sa o prirodzene mokrý spôsob chladenia, pričom teplo sa odvádza cez cca 125m vysoké chladiace veže. Teplo sa odvádza do atmosféry fyzikálnymi procesmi – odparné teplo a konvekcia. Zmena teploty atmosféry v okolí AE MO nebola zaznamenaná ani v letných ani zimných mesiacoch. V inverznom počasí môže dochádzať v tesnej blízkosti chladiacich veží k vypadávaní zrážok vo forme vody alebo ľadu.</i></p> <p><i>V časti C.4.1.2 , str. 385 správy sú podrobne popísané všetky možné klimatické zmeny a sú kvantifikované.</i></p>
Občianske	40.	Za najzávažnejší nedostatok celého EIA procesu	Stavebné povolenie je platné od r. 1986 a proces výstavby MO34 je v zhode

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

združenie ZA MATKU ZEM		považujeme skutočnosť, že hoci posudzovanie vplyvov tohto projektu na ŽP ešte nebolo ukončené, dostavba jadrových blokov už prebieha. Takýto postup je porušením zákona č. 50/1976 Zb. v znení príslušných právnych predpisov (stavebný zákon).	<i>so záväznými podmienkami definovanými v stavebnom povolení č. Výst. 2010/86 z 12. novembra 1986 ako aj s rozhodnutím ÚJD SR č. 246/2008, ktorým sa nahradila pôvodná dokumentácia z roku 1986.</i>
	41.	Dotknutá verejnosť v meste Tlmače nebola dostatočne oboznámená s projektom a má málo priestoru na vyjadrenie k projektu.	<i>Procesné otázky rieši v tomto prípade MŽP SR a jednotlivé dotknuté orgány štátnej správy vrátane orgánov miestnej správy – starostov Podľa vyjadrenia primátora mesta na verejnom pripomienkovaní v Bratislave k skráteniu termínu došlo nedopatrením.</i> <i>Primátor mesta Tlmače odpovedal na verejnom prerokovaní v Bratislave 18.9.2009, že sa to stalo nedopatrením.</i> Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov <i>Dotknutá obec Tlmače oboznámila MŽP SR, že správa o hodnotení bola sprístupnená verejnosti v termíne od 20.08.2009 pomocou do 21.09.2009 v mieste obvyklým spôsobom- prostredníctvom verejne prístupnej tabule, webovej stránky mesta a aj reláciami v mestskom rozhlase.</i> <i>Správa o hodnotení bola sprístupnená po dobu 30 dní.</i> Mesto Tlmače v stanovisku nemalo pripomienky k realizácii činnosti s odôvodnením, že ku dňu 21.09.2009 nebolo mestu Tlmače doručené žiadne stanovisko verejnosti.
	42.	V dokumente chýba zapracovanie požiadavky 2.2.17 „Navrhnuť inú alternatívu dochladzovania reaktorov EMO 1, 2, 3, 4, napr. Systém chladenia prostredníctvom vzduchu“.	<i>To je požiadavka nad rámec EIA. Hodnotí sa skutočný projekt, ktorý systém chladenia reaktorov vzduchom neumožňuje. Táto požiadavka je nerelevantná pretože sa jedná o projekt založený na chladení reaktora vodou.</i>
	43.	V správe chýba požiadavka Maďarskej republiky 2.2.39 a 2.2.40 ohľadne vplyvov vyhoreného paliva na ŽP počas celého cyklu životnosti paliva.	<i>Posudzovanie úložiska vyhoreného paliva a vysoko rádioaktívneho odpadu bude predmetom EIA úložiska a tam toto hodnotenie bude.</i>
	44.	Absencia zapracovania časti požiadavky 2.2.30 ohľadne prepravy vyhoreného paliva, t.j. „...uviesť spôsob jeho prepravy na medzisklad, skládku...“	<i>Preprava je riešená dopravným poriadkom. Podrobnosti sú predmetom utajovania a preprava samotná nepodlieha procesu EIA.</i>
45.	Nedostatočné splnenie požiadaviek EK zo dňa 15.7.2008:	<i>SE, a.s. poverili Výskumný ústav jadrových elektrární analyzovať následky</i>	

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<ul style="list-style-type: none"> - spracovateľ správy neposkytuje žiadne konkrétne údaje, ktoré by dokázali odolnosť zariadenia voči externým udalostiam. Absentuje tu jasný matematicko-fyzikálny dôkaz týchto konštatovaní. - žiadame, aby navrhovateľ doplnil detailné technické informácie bezpečnostných systémov, s ktorými porovnával technické parametre kontajneru plánovaných reaktorov, pretože v celej správe nachádzame len vágne konštatovania o kvalite kontajneru a porovnateľnosti s najlepšou súčasnou praxou. 	<p><i>pádu lietadla tak, ako to žiadala alebo odporučila Európska komisia vo svojom stanovisku. VÚJE vykonáva alebo vykonal analýzy pre všetky citlivé miesta v lokalite blokov 3, 4, pričom analyzované sú v súlade s odporúčeniami medzinárodnej agentúry následky globálne na všetky citlivé stavby, lokálne účinky na štruktúru, na steny, analyzované sú vibračné následky a hodnotené je, či nám zostanú funkčne schopné zariadenia v týchto miestnostiach. Analyzujú sa sekundárne účinky, ako sú požiare a všetky tieto výsledky budú predložené Úradu jadrového dozoru na posúdenie.</i></p> <p><i>Tieto výsledky nie sú určené pre verejnosť, pretože si je treba uvedomiť, že tie najzávažnejšie výsledky spadajú pod pôsobnosť zákona o utajovaní č. 215 z roku 2004.</i></p> <p><i>Európska komisia odporučila, Úrad jadrového dozoru si osvojil tieto odporúčania uviedol ich ako podmienky svojho rozhodnutia, ktorými povolil zmenu stavby pred dokončením. Zatiaľ bola s úradom diskutovaná metodológia, akým spôsobom budú konkrétne technické opatrenia vykonané, ako bude spravená analýza prípadného úmyselného ataku lietadlom na jadrovú elektrárň. Konkrétne technické opatrenia považujeme za súčasť fyzickej ochrany jadrovej elektrárne a fyzická ochrana jadrovej elektrárne beží v špeciálnom utajenom režime. To je pochopiteľné pre všetkých. Ak existuje nejaká projektová hrozba, táto projektová hrozba nemôže byť verejná a nemôžu byť zverejnené technické opatrenia, akým spôsobom voči takejto projektovej hrozbe sa elektrárň chráni. To by boli degradované. Úrad jadrového dozoru má prostriedky na to, aby overil či technické opatrenia, ktoré v elektrárni sa hodlá prijať, budú dostatočne technicky účinné. Môže naznačiť, že sa nebude jednať len o nejaké spoľahnutie sa na kontajner, tak ako je to inde v praxi vo svete, ale to riešenie, ktoré je pripravované, je značným spôsobom unikátne. Budú sa chrániť aj také priestory, v ktorých sú zariadenia, potrebné na to, aby elektrárň mohla byť odstavená a vychladená aj po úmyselnom ataku lietadlom.</i></p>
46.	<p>Zavádzajúce, neúplné a nepravdivé informácie a konštatovania: v kap. II.2.4.8, v podkap. Popis bezpečnostných vylepšení vzhľadom na pôvodný projekt navrhovateľ zavádza vyjadrením, že „... JE Mochovce 3,4 je “evolučný projekt“ ..., podobne ako všetky tzv. reaktory generácie III... a je porovnateľný s jadrovými elektrárnami, ktoré sú</p>	<p><i>Pri hodnotení bezpečnosti projektu jadrového zariadenia kompetentným orgánom je ÚJD, ktorý je aj súčasťou bezpečnostnej siete európskych organizácií. SE samozrejme rešpektujú správu od Úradu jadrového dozoru. Nový úvodný projekt bol predložený Úradu jadrového dozoru a bol schválený v zmysle atómového zákona s odvolaním sa na medzinárodné štandardy z tohto pohľadu. Nie je pravdou, že musí byť plnotlaký kontajner pre MO34. Kontajner je naplánovaný tak, aby plnil, čo je požadované.</i></p> <p><i>Projekt jadrovej elektrárne Mochovce 3, 4 a zmeny projektu, zmeny stavby</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>dnes vo výstavbe kdekoľvek na svete.“ Tieto informácie nemajú žiadnu výpovednú hodnotu, keďže navrhovateľ neuvádza zdroj tvrdenia</p>	<p><i>pred dokončením boli porovnávané v prvom rade s legislatívou, ktorá je platná v Slovenskej republike.</i> <i>Generácie reaktorov sa odlišujú len obdobím, v ktorom boli tieto stavby realizované. To znamená, že definíciu, čo je reaktor tretej generácie a čo je reaktor druhej generácie, je veľmi ťažko povedať. Z hľadiska Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu existujú reaktory evolučné a inovatívne. Všetky reaktory, ktoré sa stavajú dnes, sú evolučné, to znamená vychádzajú z overenej technológie a dodávajú niektoré prvky, ktoré sú významné z hľadiska bezpečnosti, alebo pokroku technológie. Samozrejme, vzhľadom k tomu, že sa požiadavky vyvíjajú, tak je možné nájsť určité charakteristické znaky reaktorov tretej generácie a odlišiť ich od reaktorov druhej generácie. Medzi takéto charakteristické znaky napríklad patrí:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zníženie pravdepodobnosti veľkej havárie 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi.</i> • <i>Zníženie pravdepodobnosti veľkého úniku 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi.</i> • <i>Zvýšenie koeficientu využitia elektrárne z obvyklých 75 percent minimálne na 92 percent.</i> <p><i>Na rozdiel od reaktorov druhej generácie, ktoré na zvládnutie ťažkých, vážnych nehôd, spojených s rozstavením aktívnej zóny, kde neexistovali špeciálne systémy na zvládnutie týchto havárií, v JE s reaktormi tretej generácie takéto systémy existujú.</i></p>
47.	<p>v kap. II.2.5.1 navrhovateľ opisuje dopravný prostriedok na prepravu čerstvého paliva ako „špeciálna vlaková súprava“, nešpecifikuje však, akým spôsobom sú zabezpečené bezpečnostné opatrenia pri preprave. Žiadame, aby investor doplnil kap. o technické parametre tejto vlakovej súpravy, trasu prevozu jadrového paliva na území SR a spôsob zabezpečenia bezpečnosti obyvateľov a ŽP počas transportu.</p>	<p><i>Transport jadrového paliva čerstvého i vyhoreného je zabezpečovaný prostredníctvom jedného z havarijných plánov, ktorý sa nazýva havarijný dopravný poriadok. Havarijný dopravný poriadok vlastne stanovuje, aké sú zodpovednosti prevádzkovateľa a zodpovednosti ďalších dotknutých organizácií pri zabezpečení prepravy jadrového paliva. Doprava jadrového paliva je veľmi prísny spôsobom chránená</i></p>
48.	<p>kap. II.2.10.3 - Z textu správy nie je jasné, či má investor platné povolenie na vypúšťanie kvapalných rádioaktívnych látok do ŽP aj pre 3. a 4. reaktor, a preto žiadame o doplnenie údajov.</p>	<p><i>Povolenie na vypúšťanie kvapalných rádioaktívnych látok do ŽP pre 3. a 4. reaktor prevádzkovateľ nemá.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>49. B.II.7.0 – predkladateľ správy konštatuje, že „Vybudovanie jadrových zariadení v areáli JZ Mochovce (ako každá investícia veľkého rozsahu) nesporne prispeje, resp. prispieva k stabilizácii ekonomiky ... a vylúči skleníkový efekt konvenčných elektrární.“ Investor však nešpecifikuje, ktoré energetické zariadenia má konkrétne na mysli pod pojmom „konvenčná elektrárň“ a takéto vyjadrenie je len zavádzaním a špekuláciou, pretože tak ako každý iný energetický zdroj, aj JE produkuje emisie skleníkových plynov počas svojho životného cyklu. Použité slovo „vylúči“ a tým aj celá vyššie uvedená formulácia je nepravdivá, čím spracovateľ zavádza verejnosť.</p>	<p><i>Z údajov je zrejmé o aké zanedbateľné množstvo ide. Porovnanie s konvenčnou elektrárnou vychádza z toho, že elektrárne spaľujúce uhlie sú najviac zastúpené v zdrojoch výroby elektriny.</i></p>
	<p>50. C.III.1.5 – spracovateľ správy v hodnotení radiačných vplyvov na obyvateľstvo úplne vynechal radiačný vplyv možných nadprojektových havárií. Je nutné, aby takéto hodnotenie bolo v správe zahrnuté, pretože práve najzávažnejšia havária by mala najväčší vplyv na obyvateľstvo nielen Slovenska, ale aj okolitých štátov.</p>	<p><i>Najzávažnejšia havária má najnepravdepodobnejší vplyv na ŽP a preto nie je predmetom posudzovania</i></p>
	<p>51. C.III.4.3. Spracovateľ konštatuje, že „neexistujú negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na ovzdušie počas fázy prevádzky.“ Toto konštatovanie považujeme za nanajvýš nadhodnotené a zavádzajúce, pretože ako každá iná výrobná prevádzka, aj JE Mochovce emituje napríklad skleníkové plyny (napr. z turbogenerátorov, transportu a pod.) a rádioaktívne izotopy (vodíka/trícia, uhlíka, kryptónu...) do ovzdušia. Čo je jednoznačný negatívny vplyv prispievajúci napr. ku globálnemu otepľovaniu a súvisiacej zmene klímy.</p>	<p><i>Kolko je klasických výpustí z EMO a vplyvy z existujúcich a budúcich zdrojov konvenčných emisií sú rozpracované v časti C III bod 4.1.1. správy.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	52. C.III.5.0 Spracovateľ v kap. zaoberajúcej sa vplyvmi na vodné pomery vynechal problematiku ohrozenia prietoku rieky Hron. Vodohospodárska výstavba, š. p. pritom vo svojich dokumentoch informuje, že už prvé dva bloky JE Mochovce majú negatívny dopad na bilanciu rieky. Žiadame preto túto časť dopracovať.	<i>Vodné pomery a vplyvy na prietok v rieke Hron sú podrobne rozpracované v časti C.III. kap. 5.1.3. a tabuľke 127 na str. 392 správy</i>
	53. C.VIII Žiadame, aby spracovateľ vysvetlil nezrozumiteľné konštatovanie: „Medzi ďalšie nepresnosti môžeme zaradiť aj veľmi presné vstupné údaje nárastu hlásených zhubných nádorov, ktoré každoročne vydáva Národný onkologický register SR.“	<i>Spracovateľ použil presné štatistické údaje o náraste hlásených zhubných nádorov, ale pri hodnotení sa nedá rozlíšiť čím bol nádor spôsobený, pretože nádory sú spôsobené aj inými faktormi ako ionizujúce žiarenie. Z tohto dôvodu hodnotenie nárastu zhubných nádorov nie je možné exaktne prisúdiť jednému faktoru a to je zdroj nepresnosti.</i>
	54. I.1.6.1. Žiadame, aby spracovateľ doplnil túto kapitolu o presné informácie ohľadom výšky sumy poistenia prevádzkovateľa, čo ozrejmi výšku záväzkov a riziko platenia za prípadné vzniknuté škody zo strany štátu, čiže všetkých daňových poplatníkov.	<i>Podľa zákona č. 541/2004 Z.z. držiteľ povolenia zodpovedá za škodu spôsobenú jadrovou udalosťou, ak ide o jadrovú elektrárň, do 75 000 000 euro. Krytie zodpovednosti prevádzkovateľa musí trvať počas celej doby platnosti povolenia a ešte najmenej 20 rokov po udalosti. Režim občiansko-právnej zodpovednosti za jadrové škody je riešený dvomi medzinárodnými dohovormi. Jedným z nich je Parížsky dohovor, druhý je Viedenský. Slovenská republika je zatiaľ stále členom nerevidovaného Viedenského dohovoru. Limit zodpovednosti je stanovený na 75 miliónov euro, pričom je v Slovenskej republike zachovaný princíp kongruencie. To znamená, že na celý limit zodpovednosti musí byť prevádzkovateľ poistený alebo musí mať iný druh finančnej zábezpeky. Podotýkam, že k jadrovej škode v zmysle definície jadrovej škody vo Viedenskom dohovore, môže prísť až najskôr pri uvádzaní do prevádzky, nie pri výstavbe. V prípade vzniku jadrovej škody vyššej ako 75 miliónov euro by neplatil nikto, pretože jadrová škoda a definícia jadrovej škody a celý režim zodpovednosti za jadrové škody v zmysle Viedenského dohovoru je o tom, že je limitovaná táto zodpovednosť. Samozrejme Viedenský dohovor nerevidovaný hovorí o minimálnom limite, ktorý musí byť dodržaný. Sú štáty na svete, nie je ich veľa, ktoré majú nelimitovanú zodpovednosť. Samozrejme podotýkam, že táto nelimitovaná zodpovednosť nie je zase poistiteľná. Takže v súčasnosti, máme rozpracovaný v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny na riešenie problematiky zodpovednosti za jadrové škody nový návrh zákona, kde súčasný limit 75 miliónov euro pre jadrové zariadenia na energetické účely ideme zvýšiť, alebo budeme navrhovať zvýšiť do úrovne 300 miliónov euro. Je to zhruba optická polovička</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<i>súčasného limitu v Parížskom dohovore, ktorý stanovuje 700 miliónov euro a ten ide ruka v ruke s Bruselským dodatkovým dohovorom, ktorý celkový tento limit zodpovednosti stanovuje na miliardu 200 miliónov euro, avšak za účasti aj verejných zdrojov.</i>
55.	Nakladanie s vyhoreným jadrovým palivom - dopracovať problematiku ohľadne hlbinného úložiska (HÚ)	<i>Posudzovanie úložiska vyhoreného paliva a vysoko rádioaktívneho odpadu bude predmetom samostatnej spracovanej správy EIA pre túto zadnú časť palivového cyklu a tam toto hodnotenie bude. Štúdia vplyvu na životné prostredie môže hodnotiť len to, čo existuje, alebo čo bude v prevádzke. Štúdia hodnotí vplyv na okolie, to znamená, keď hodnotí prevádzku (vrátane tvorby odpadov) a jej vplyv na okolie, nemôže hodnotiť uloženie vyhoreného paliva, pretože vyhoreného paliva bude uložené v nejakej inej lokalite. To môže byť na východnom Slovensku, ak sa štáty dohodnú, to môže byť vo Francúzsku, a potom keď sa bude ukladať do tohto úložiska, bude robená štúdia vplyvu tohto uloženia vyhoreného paliva na okolie. Ale hodnotenie uloženia vyhoreného paliva do trvalého úložiska teraz nie je možné urobiť.</i>
56.	chýba posúdenie, aký vplyv bude mať množstvo rádioaktívneho odpadu z MO34 na potrebnú veľkosť prípadného HÚ na území SR – žiadame ho doplniť	<i>Úložisko bude projektované tak, aby pokrylo všetky potreby SR na ukladanie vysoko aktívnych materiálov a vyhoreného paliva.</i>
57.	Absencia hodnotenia pravdepodobnosti vzniku havárie s únikom RA do okolitého prostredia a prípadných dopadov – žiadame, aby investor tieto informácie doplnil aj s presným uvedením zdrojov a metodiky získania údajov.	<i>Táto požiadavka je nad rámec EIA a týka sa jadrovej bezpečnosti, ktorá je v pôsobnosti ÚJD SR.. Údaje sú uvedené v bezpečnostnej správe</i>
58.	Nedostatočné posúdenie dopadov prevádzky MO34 na prietok vody v rieke Hron: - je potrebné, aby investor dokázal, že má pripravený konkrétny uskutočniteľný plán čerpania chladiacej vody pre všetky 4 reaktory aj po uplynutí 10 dní. Navrhovateľ sa však obmedzil len na konštatovanie, že vodu bude treba zabezpečiť „iným spôsobom“. - v správe nie je spomenuté, akým spôsobom bude	<i>Po vyčerpaní všetkých možností dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce, ako aj všetkých využiteľných objemov elektrárne, je vypracovaný Havarijný postup na nevyhnutné doplnňovania 35 m³/hod. Táto voda sa môže v prípade kritической situácie dovážať automobilovými cisternami z najbližších dostupných zdrojov (napr. okolité vodné nádrže). Zásobovanie elektrárne elektrickou energiou je popísané v správe v časti</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	zabezpečená dodávka chýbajúcej elektrickej energie v prípade, ak by došlo k odstaveniu blokov (napr. v prípade nedostatku chladiacej vody).	<i>projektový rámec. Zásobovanie elektrinou a vodou spolu nesúvisia.</i>
59.	- C.VIII Žiadame, aby spracovateľ vysvetlil nezrozumiteľné konštatovanie: „Medzi ďalšie nepresnosti môžeme zaradiť aj veľmi presné vstupné údaje nárastu hlásených zhubných nádorov, ktoré každoročne vydáva Národný onkologický register SR.“	<i>Spracovateľ použil presné štatistické údaje o náraste hlásených zhubných nádorov, ale pri hodnotení sa nedá rozlíšiť čím bol nádor spôsobený, pretože nádory sú spôsobené aj inými faktormi ako ionizujúce žiarenie. Z tohto dôvodu hodnotenie nárastu zhubných nádorov nie je možné exaktne prisúdiť jednému faktoru a to je zdroj nepresnosti.</i>
60.	I.1.6.1. Žiadame, aby spracovateľ doplnil túto kapitolu o presné informácie ohľadom výšky sumy poistenia prevádzkovateľa, čo ozrejní výšku záväzkov a riziko platenia za prípadné vzniknuté škody zo strany štátu, čiže všetkých daňových poplatníkov.	<i>Podľa zákona č. 541/2004 Z.z. držiteľ povolenia zodpovedá za škodu spôsobenú jadrovou udalosťou, ak ide o jadrovú elektrárň, do 75 000 000 euro. Krytie zodpovednosti prevádzkovateľa musí trvať počas celej doby platnosti povolenia a ešte najmenej 20 rokov po udalosti. Režim občiansko-právnej zodpovednosti za jadrové škody je riešený dvomi medzinárodnými dohovormi. Jedným z nich je Parížsky dohovor, druhý je Viedenský. Slovenská republika je zatiaľ stále členom nerevidovaného Viedenského dohovoru. Limit zodpovednosti je stanovený na 75 miliónov euro, pričom je v Slovenskej republike zachovaný princíp kongruencie. To znamená, že na celý limit zodpovednosti musí byť prevádzkovateľ poistený alebo musí mať iný druh finančnej zábezpeky. Podotýkam, že k jadrovej škode v zmysle definície jadrovej škody vo Viedenskom dohovore, môže prísť až najskôr pri uvádzaní do prevádzky, nie pri výstavbe. V prípade vzniku jadrovej škody vyššej ako 75 miliónov euro by neplatil nikto, pretože jadrová škoda a definícia jadrovej škody a celý režim zodpovednosti za jadrové škody v zmysle Viedenského dohovoru je o tom, že je limitovaná táto zodpovednosť. Samozrejme Viedenský dohovor nerevidovaný hovorí o minimálnom limite, ktorý musí byť dodržaný. Sú štáty na svete, nie je ich veľa, ktoré majú nelimitovanú zodpovednosť. Samozrejme podotýkam, že táto nelimitovaná zodpovednosť nie je zase poistiteľná. Takže v súčasnosti, máme rozpracovaný v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny na riešenie problematiky zodpovednosti za jadrové škody nový návrh zákona, kde súčasný limit 75 miliónov euro pre jadrové zariadenia na energetické účely ideme zvýšiť, alebo budeme navrhovať zvýšiť do úrovne 300 miliónov euro. Je to zhruba optická polovička súčasného limitu v Parížskom dohovore, ktorý stanovuje 700 miliónov euro</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

			<p><i>a ten ide ruka v ruke s Bruselským dodatkovým dohovorom, ktorý celkový tento limit zodpovednosti stanovuje na miliardu 200 miliónov euro, avšak za účasti aj verejných zdrojov.</i></p>
Greenpeace Slovensko	61.	<p>1. Pripomienky k procesu EIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Za najzávažnejší nedostatok procesu EIA považujeme, že hoci posudzovanie vplyvov na ŽP ešte nebolo ukončené, dostavba jadrových blokov už prebieha. Postup navrhovateľa je porušením zákona č. 50/1976 Zb. v znení príslušných právnych predpisov (stavebný zákon). 	<p><i>Stavebné povolenie je platné od r. 1986 a proces výstavby MO34 je v zhode so záväznými podmienkami definovanými v stavebnom povolení č. Výst. 2010/86 z 12. novembra 1986 ako aj s rozhodnutím ÚJD SR č. 246/2008, ktorým sa nahradila pôvodná dokumentácia z roku 1986.</i></p> <p><i>Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov</i> Z hľadiska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru hodnotenia a posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej len „MŽP SR“) sa môže k dodržaniu postupov pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie pre činnosť „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4x440 MW 3. stavba“ (ďalej len „MO 3, 4“), konštatovať nasledujúce: <i>Ustanovenie § 1 zákona č. 24/2006 Z. z., uvádza, že zákon o EIA „upravuje postup odborného a verejného posudzovania predpokladaných vplyvov na životné prostredie navrhovaných činností pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov.</i> <i>V prípade dostavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce bolo v čase účinnosti zákona č. 24/2006 Z. z. územné rozhodnutie aj stavebné povolenie už vydané.. Vzhľadom na to, že správne konanie vo veci stavebného povolenia MO 3.4. bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, nemôže sa tohto zákona týkať činnosť, ktorá bola povolená pred jeho účinnosťou. Uvedená činnosť má právoplatné stavebné povolenie a z tohto dôvodu nebol proces posudzovania vplyvov na životné prostredie vykonaný.</i> <i>Atómová elektrárň Mochovce je v súčasnosti posudzovaná z hľadiska jej vplyvov na životné prostredie a zdravie ľudí v súlade s národnou legislatívou, s európskymi a medzinárodnými právnymi predpismi a normami pred udelením povolenia do prevádzky jadrového zariadenia a následným povolením na prevádzku jadrového zariadenia, ktoré vydá Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky podľa atómového zákona č. 541/2004 Z. z. (je to povolenie podľa osobitných predpisov).</i> <i>K porušeniu zákona č. 50/1976 Zb. v znení príslušných právnych predpisov (stavebný zákon) zo strany MŽP SR nedošlo.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

			<p><i>MŽP SR na základe žiadosti Úradu jadrového dozoru SR preskúmalo realizáciou stavby „EMO 3, 4“ z hľadiska jej zmien: budúceho účelu užívania stavby, k zmene rozsahu činnosti, k pôvodnej úrovni a hodnote inštalovaného výkonu, ako aj z hľadiska zmien pri rozsahu povolených hodnôt výstupov na životné prostredie. Zmeny spočívali v splnení požiadaviek na zabezpečenie jadrovej bezpečnosti, spoľahlivosti, fyzickej ochrany, havarijnej pripravenosti a ochrany pred požiarimi jadrových zariadení. MŽP SR konštatovalo, že projekt MO 3, 4“ nie je možné považovať za novú činnosť a rovnako ani za zásadnú zmenu pôvodného projektu.</i></p> <p><i>Na základe vyššie uvedených skutočností MŽP SR vydalo stanovisko podľa § 61 a § 126 stavebného zákona, nakoľko sa predmetné stavebné konanie dotýkalo aj záujmov chránených predpismi o životnom prostredí. Uvedené stanovisko bolo jedným z podkladov pre Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorý o veci povolenia činnosti „3. stavba Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW“ vydal rozhodnutie o zmene stavby pred dokončením.</i></p>
62.	-	<p>Jednotlivé jazykové verzie Správy sa od seba vzájomne odlišujú. Keďže ide o jeden projekt, je zrejmé, že tieto verzie by mali byť identické, čo sa týka ich meritórneho obsahu. Verejnosť v dotknutých krajinách sa tak nemôže vyjadriť k posudzovanej problematike v plnom rozsahu, čím sa jej upiera právo na prístup k objektívnym a pravdivým informáciám o ŽP, k účasti na rozhodovacom procese i k spravodlivosti v záležitostiach ŽP (v zmysle Aarhuského dohovoru a Ústavy SR).</p>	<p><i>Pripomienka je zavádzajúca. Správa bola vypracovaná tak, ako sme sa dohodli aj s okolitými krajinami. Všeobecné záverečné zhrnutie bolo robené v slovenskom a anglickom jazyku. Keď si porovnáte, tieto dve verzie sú absolútne, absolútne identické. Rovnaké záverečné zhrnutie bolo robené aj pre maďarskú stranu, lebo to požadovali, rovnako aj pre poľskú stranu. Čiže v štyroch jazykoch záverečné zhrnutie je rovnaké. Rakúska strana požadovala striktné odpovedať v záverečnom zhrnutí na otázky, ktoré boli v rozsahu hodnotenia. Rozsah hodnotenia bol definovaný a špecifické požiadavky boli aj za jednotlivé krajiny. Sú to odpovede od 2.42 až po 2.53. Keď si zoberiete tieto otázky, ktoré sú v rozsahu hodnotenia, tieto otázky boli odpovedané práve vo všeobecnom záverečnom zhrnutí pre rakúsku stranu v dodatku. Čo je navyše ešte v nemeckej verzii, je to, že veľa otázok z rakúskej strany bolo orientovaných na technický aspekt. Keď si zoberiete v projektovom rámci je oveľa väčší rozsah ako je v tých predchádzajúcich čo som spomínal. V anglickej, slovenskej, maďarskej a poľskej. Čo je tam navyše, je úplne iná, alebo dodatočne pripojená kapitola o havarijnom plánovaní a všeobecnom princípe od národného systému až po ten lokálny.</i></p> <p>Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov</p> <p><i>Posudzovaná činnosť „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW 3. stavba“, (ďalej len „Správa o hodnotení vplyvov“) bola rozoslaná účastníkom procesu posudzovania v Slovenskej republike tzn. príslušnému</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

			<p><i>orgánu, povoľujúcemu orgánu, dotknutým orgánom a dotknutým obciam v slovenskej verzii a zároveň taká istá verzia správy o hodnotení bola zaslaná aj dotknutým stranám podľa Dohovoru o hodnotení vplyvu na životné prostredie presahujúce štátne hranice (ďalej len „Dohovor ESPOO“), ktoré sú zastupované kontaktnými bodmi uvedeného dohovoru, a to v Maďarskej republike, v Poľskej republike v Rakúskej republike a v Ukrajine.</i></p> <p><i>Ďalej boli Maďarskej republike, Poľskej republike a Rakúskej republike doručené aj krátke výťahy z posudzovanej správy o hodnotení v ich národných jazykoch, a to v takom rozsahu, aké pripomienky mali k zámeru navrhovanej činnosti počas jej pripomienkovania.</i></p> <p><i>Pokiaľ bola nemecká verzia krátkeho výťahu obsiahlejšia ako verzia v iných jazykoch, bolo to spôsobené tým, že sa v nej premietli pripomienky rakúskej verejnosti, ktorá citlivo reaguje na otázku jadrovej bezpečnosti.</i></p> <p><i>MŽP SR dbalo na to, aby boli dodržané Články Dohovoru ESPOO a to aj na Článok 2 kde sa uvádza, že:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>✓ strana pôvodu zabezpečí, aby dotknuté strany boli vyrozumené o navrhovaných činnostiach uvedených v Prílohe I. Dohovoru ESPOO, ktoré môžu mať značne nepriaznivý vplyv presahujúci štátne hranice;</i> <i>✓ strana pôvodu v súlade s ustanoveniami tohto dohovoru umožní, aby sa verejnosť v oblastiach, ktoré by mohli byť dotknuté, mohla zúčastniť na príslušných procesoch hodnotenia vplyvu na životné prostredie týkajúcich sa navrhovaných činností, a zabezpečí, aby táto možnosť poskytovaná verejnosti dotknutej strany bola rovnocenná s možnosťou poskytovanou verejnosti strany pôvodu.</i> <p><i>Dohovor ESPOO nestanovuje jazyk v akom sa má proces viesť, pokiaľ to nie je stanovené inými predpismi napr. Dohodami medzi vládami dotknutých krajín.</i></p> <p><i>Na základe postupu, ktorý MŽP SR vykonalo v dobrej vôli, musí odmietnuť tvrdenie, že verejnosť v dotknutých krajinách sa nemohla vyjadriť</i></p>
--	--	--	---

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p><i>k posudzovanej problematike v plnom rozsahu, a že sa jej uprelo právo na prístup k objektívnym a pravdivým informáciám o životnom prostredí, k účasti na rozhodovacom procese i k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (v zmysle Aarhuského dohovoru a Ústavy SR).</i></p>
63.	<p>- Dotknutá verejnosť v Tlmačoch nebola dostatočne oboznámená s projektom. Na oficiálnej stránke mesta Tlmače prednosta Mgr. Jozef Vidan oznámil občanom, že do Správy je možné nahliadnuť v dobe od 20.8.2009 do 9.9.2009, t.j. 21 dní. Podľa zákona o posudzovaní má však dotknutá verejnosť 30 dní na nahliadnutie do správy.</p>	<p><i>Primátor mesta Tlmače odpovedal na verejnom prerokovaní v Bratislave 18.9.2009, že sa to stalo nedopatrením.</i></p> <p><i>Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov</i></p> <p><i>Dotknutá obec Tlmače oboznámila MŽP SR, že správa o hodnotení bola sprístupnená verejnosti v termíne od 20.08.2009 pomocou do 21.09.2009 v mieste obvyklým spôsobom- prostredníctvom verejne prístupnej tabule, webovej stránky mesta a aj reláciami v mestskom rozhlase.</i></p> <p><i>Správa o hodnotení bola sprístupnená po dobu 30 dní.</i></p> <p><i>Mesto Tlmače v stanovisku nemalo pripomienky k realizácii činnosti s odôvodnením, že ku dňu 21.09.2009 nebolo mestu Tlmače doručené žiadne stanovisko verejnosti.</i></p>
64.	<p>- Interný dokument spoločnosti Enel a SE, a.s., ktorý popisuje, ako si Enel a SE, a.s. predstavuje priebeh verejného prerokovania Správy – dokazuje snahu investora o manipuláciu verejného prerokovania.</p>	<p><i>Rozhodne to nie je oficiálne stanovisko Slovenských elektrární a oficiálne sa dokonca pán HAVERKAMP opýtal generálneho riaditeľa Slovenských elektrární na uvedený dokument a stanovisko SE mu bolo zaslané s kópiou tiež na pani ZLATŇANSKÚ.</i></p> <p><i>Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov</i></p> <p><i>Táto pripomienka sa MŽP SR javí ako irelevantná.</i></p> <p><i>Interný dokument spoločnosti Enel Slovenské elektrárne, nebol oficiálny dokument a nemal vplyv na platný proces posudzovania na území Slovenskej republiky, ani na proces posudzovania predpokladaného cezhraničného vplyvu činnosti na životné prostredie a zdravie ľudí v dotknutých krajinách.</i></p> <p><i>Proces je vedený a bude vedený tak, aby sa dodržali všeobecne záväzné predpisy Slovenskej republiky aj medzinárodné predpisy a dohody. Prebieha demokraticky a transparentne za účasti odbornej aj laickej verejnosti Slovenska a okolitých dotknutých krajín.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	65.	<p>- Za vážny procesný nedostatok považujeme skutočnosť, že okrem Bratislavy sa verejné prerokovanie nekoná aj priamo v najviac dotknutom regióne, teda v niektorej z obcí 20 km pásma okolo JE Mochovce.</p>	<p><i>Obce sa tak rozhodli v zmysle zákona 24/2006 Z.z Slovenské elektrárne v súlade s legislatívou sú navrhovateľom a verejné prerokovanie zvolávajú dotknuté obce podľa našej dohody všetkých štyroch obcí. Tak po vzájomnej dohode všetkých štyroch obcí verejné prerokovanie na Slovensku bude iba jedno a to v Bratislave. Jedná sa o to, aby sme lepšie sprístupnili pre celý rad pozvaných Bratislavu, kompetentných ústredných orgánov a inštitúcie a rátili sme s tým, že nám prídu sem aj Rakúšania. My sme vtedy nevedeli o tom, že sa bude konať ešte jedno prerokovanie vo Viedni.</i></p> <p>Odpoveď MŽP SR, odbor hodnotenia a posudzovania vplyvov</p> <p>Zákon o posudzovaní presne nedefinuje miesto, kde má byť navrhovaná činnosť posudzovaná. Podľa § 34 má dotknutá obec do uplynutia doby vystavenia všeobecne zrozumiteľného záverečného zhrnutia podľa odseku 1 zabezpečiť po dohode a v spolupráci s navrhovateľom verejné prerokovanie navrhovanej činnosti. Ďalej má dotknutá obec povinnosť oznámiť verejnosti termín a miesto konania verejného prerokovania podľa odseku 2 § 34 zákona, a to najneskôr desať dní pred jeho konaním a prizvať naň príslušný orgán, rezortný orgán a dotknuté orgány. Podľa zákona môžu dotknuté obce vykonať spoločné verejné prerokovanie. Čo sa aj vykonalo.</p> <p><i>Pred verejným prerokovaním doručili stanovisko k správe o hodnotení len dve obce - Nový Tekov a Malé Kozmálovce a po verejnom prerokovaní doručili stanoviská k správe o hodnotení ďalšie štyri obce Kalná nad Hronom, Mesto Tlmače, Nemčiňany a Veľký Ďur. Ani jedno stanovisko nebolo záporné. Ostatné obce, bolo ich osem neprejavili záujem vyjadriť svoj názor k správe o hodnotení.</i></p> <p>Na základe vyššie uvedeného MŽP SR nevidí dôvod, prečo by sa malo opakovať verejné prerokovanie.</p>
	66.	<p>2. Absencia zapracovania požiadavky:</p> <p>- 2.2.17 „Navrhnuť inú alternatívu dochladzovania reaktorov EMO1,2,3,4, napr. Systém chladenia prostredníctvom vzduchu“. Chýba akákoľvek alternatíva</p>	<p><i>To je požiadavka nad rámec EIA. Hodnotí sa skutočný projekt, ktorý systém chladenia reaktorov vzduchom neumožňuje.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		dochladzovania reaktorov napr. počas nedostatku vody v rieke Hron.	
67.	- 2.2.30 ohľadom prepravy vyhoreného paliva „... uviesť spôsob jeho prepravy na medzisklad, na skládku ...“. V kap. II.2.5 správy je však spomínaná len doprava a manipulácia s novým palivom.		<i>Transport jadrového paliva je zabezpečovaný prostredníctvom dokumentu Havarijný dopravný poriadok. Havarijný dopravný poriadok vlastne stanovuje, aké sú naše zodpovednosti a ďalších dotknutých organizácií pri zabezpečení prepravy jadrového paliva. Doprava jadrového paliva je veľmi prísny spôsobom chránená a táto činnosť je zaradená medzi utajované skutočnosti v súlade so zákonom 215/2004 Z.z.</i>
68.	- 2.2.39 a 2.2.40 požiadavka Maďarskej republiky ohľadne vplyvov vyhoreného paliva na ŽP počas celého cyklu životnosti paliva „... aké budú vplyvy vyhoreného paliva na ŽP počas celého cyklu životnosti paliva.“		<i>Posudzovanie úložiska vyhoreného paliva a vysoko rádioaktívneho odpadu bude predmetom EIA úložiska a tam toto hodnotenie bude. Hodnotenie všetkých činností v palivovom cykle presahuje rámec EIA pre MO34.</i>
69.	- v kap. II.2.5 navrhovateľ opisuje nakladanie s vyhoreným palivom, avšak jeho vplyvy na ŽP nie sú popísané. Považujeme za podstatné a nutné, aby navrhovateľ poskytol všetky potrebné informácie o vplyvoch jednotlivých častí životného cyklu jadrovej energetiky na ŽP.		<i>Štúdia vplyvu na životné prostredie môže hodnotiť len to, čo existuje, alebo čo bude v prevádzke. My hovoríme o vplyve na okolie, to znamená, keď štúdia hodnotí prevádzku, uvoľnenie všetkých možných odpadov a vplyv týchto odpadov na okolie, ale nemôže hodnotiť uloženie vyhoreného paliva, pretože to uloženie vyhoreného paliva bude v nejakej lokalite. To môže byť na východnom Slovensku, ak sa štáty dohodnú, to môže byť vo Francúzsku, a potom keď sa to uloží do tohto úložiska, bude robená štúdia vplyvu tohto uloženia vyhoreného paliva na okolie. Ale viackrát ste chceli, aby sa teraz hodnotilo uloženie vyhoreného paliva do trvalého úložiska. To nie je možné spraviť.</i>
70.	3. Nedostatočné splnenie požiadavky EK z 15.7.2008: - v kap. I.1.6.4 spracovateľ správy opisuje metodologický proces vypracovania referenčného scenára zahŕňajúci deterministický účinok z externého zdroja, avšak neposkytuje žiadne konkrétne údaje, ktoré by dokázali odolnosť zariadenia voči externým udalostiam.		<i>SE, a.s. poverili Výskumný ústav jadrových elektrární analyzovať následky pádu lietadla tak, ako to žiadala alebo odporučila Európska komisia vo svojom stanovisku. VÚJE vykonáva alebo vykonal analýzy pre všetky citlivé miesta v lokalite blokov 3, 4, pričom analyzované sú v súlade s odporúčeniami medzinárodnej agentúry následky globálne na všetky citlivé stavby, lokálne účinky na štruktúru, na steny, analyzované sú vibračné následky a hodnotené je, či nám zostanú funkčne schopné zariadenia v týchto miestnostiach. Analyzujú sa sekundárne účinky, ako sú požiare a všetky tieto výsledky budú predložené Úradu jadrového dozoru na posúdenie. Tieto výsledky nie sú určené pre verejnosť, pretože si je treba uvedomiť, že tie najzávažnejšie výsledky spadajú pod pôsobnosť zákona o utajovaných skutočnostiach č. 215 z roku 2004.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>71.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ďalšou požiadavkou EK bolo „... vyhodnotiť a uplatniť vhodné dodatočné opatrenia týkajúce sa charakteristík projektu, funkčného potenciálu a stratégií riadenia nevyhnutných na odolanie možným účinkom nárazu malého lietadla, a to tak, aby zabezpečil takú úroveň ochrany, ktorá je rovnocenná úrovni poskytovanej „plnorozsahovým kontajntmentom, ako majú napr. európske tlakovodné reaktory Olkiuto 3 a Flamanville.“ Bezpečnostná úroveň navrhovaných reaktorov v Mochovciach však ani zďaleka nie je porovnateľná s technickými parametrami reaktorov EPR. - Žiadame, aby navrhovateľ doplnil technické informácie bezpečnostných systémov, s ktorými porovnával technické parametre kontajntmentu plánovaných reaktorov, pretože v celej správe namiesto reálnych výpočtov a dôkazov nachádzame len vágne konštatovania o kvalite kontajntmentu a porovnateľnosti s najlepšou súčasnou praxou. - Ak odporúčania EK nebudú splnené, ako to vyplýva zo stanoviska EK, táto investícia ciele zmluvy o Euroatome NESPLŇA! Preto žiadame, aby nebolo vydané kladné stanovisko pokiaľ podmienky EK nebudú splnené. 	<p><i>Európska komisia odporučila, Úrad jadrového dozoru si osvojil tieto odporúčania uviedol ich ako podmienky svojho rozhodnutia, ktorými povolil zmenu stavby pred dokončením. Zatiaľ bola s úradom diskutovaná metodológia, akým spôsobom budú konkrétne technické opatrenia vykonané, ako bude spravená analýza prípadného úmyselného ataku lietadlom na jadrovú elektrárň. Konkrétne technické opatrenia považujeme za súčasť fyzickej ochrany jadrovej elektrárne a fyzická ochrana jadrovej elektrárne beží v špeciálnom utajenom režime. To je pochopiteľné pre všetkých. Ak existuje nejaká projektová hrozba, táto projektová hrozba nemôže byť verejná a nemôžu byť zverejnené technické opatrenia, akým spôsobom voči takejto projektovej hrozbe sa elektrárň chráni. To by boli degradované. Úrad jadrového dozoru má prostriedky na to, aby overil či technické opatrenia, ktoré v elektrárni sa hodlá prijať, budú dostatočne technicky účinné. Môže naznačiť, že sa nebude jednať len o nejaké spoľahnutie sa na kontejntment, tak ako je to inde v praxi vo svete, ale to riešenie, ktoré je pripravované, je značným spôsobom unikátne. Budú sa chrániť aj také priestory, v ktorých sú zariadenia, potrebné na to, aby elektrárň mohla byť odstavená a vychladená aj po úmyselnom ataku lietadlom.</i></p>
	<p>72.</p> <p>4. Zavádzajúce, klamlivé a neúplné informácie a konštatovania</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiadame, aby investor doplnil kapitolu o základné technické parametre vlakovej súpravy opísanej v kap. II.2.5.1 a spôsob zabezpečenia bezpečnosti obyvateľov a ŽP počas transportu 	<p><i>Transport jadrového paliva je zabezpečovaný prostredníctvom jedného z havarijných plánov, ktorý sa nazýva havarijný dopravný poriadok. Havarijný dopravný poriadok vlastne stanovuje, aké sú naše zodpovednosti a ďalších dotknutých organizácií pri zabezpečení prepravy jadrového paliva. Doprava jadrového paliva je veľmi prísny spôsobom chránená.</i></p>
	<p>73.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kap. II.2.10.3 Povolenie na vypúšťanie kvapalných RA látok do ŽP navrhovateľ uvádza limit objemovej aktivity kvapalných RA výpustí tricia do hydrosféry, stanovený ÚVZ pre 1. a 2. blok JE Mochovce. Tento limit však vychádza z odborných predpokladov, ktoré sú zastarané a dnes už prekonané. Investor taktiež uvádza platnosť 	<p><i>Limity pre kvapalného výpuste sú dané slovenskou legislatívou a príslušným povolením Úradu verejného zdravotníctva. Posudzovať aktuálnosť legislatívy neprináleží SE. Súčasnú povolenie je pre 1. a 2. blok. a o povolenie pre 3. a 4. blok požiadala prevádzkovateľ podľa príslušných zákonov.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>Povolenia na vypúšťanie kvapalných RA látok do ŽP vydané ÚVZ SR, ktoré je platné do 1. novembra 2011. Toto povolenie však „stanovuje podmienky prevádzky EMO12“. Z textu správy nie je jasné, či má investor platné povolenie na tento účel aj pre 3. a 4. reaktor a preto žiadame o doplnenie údajov.</p>	
74.	<p>- B.II.7.0 Predkladateľ konštatuje, že „<i>Vybudovanie jadrových zariadení v areáli JZ Mochovce nesporne prispeje, resp. prispieva k stabilizácii ekonomiky ... a vylúči skleníkový efekt konvenčných elektrární</i>“. takéto vyjadrenie je len zavádzaním a špekuláciou, pretože tak ako každý iný energetický zdroj, aj JE produkuje emisie skleníkových plynov počas svojho životného cyklu. Investor taktiež nespomína všetky aspekty ostatných energetických zdrojov, ako je napr. nakladanie s odpadmi alebo rizikovosť v prípade havárie. Vyzdvihuje len jednu pozitívnu stránku JZ v porovnaní s inými a zamlčuje vážne nedostatky jadrovoenergetického cyklu, ktoré žiadne iné zdroje nespôsobujú. Taktiež sa vyhýba porovnaniu s obnoviteľnými zdrojmi energie.</p>	<p><i>Údaje o nerádioaktívnych výpustiach a produkcii CO₂ sú v správe Hodnotenie dopadov na okolie v prípade havárie je v správe uvedené v časti III, bod 1.5.2. a 1.5.4.</i></p>
75.	<p>- Žiadame, aby akékoľvek informácie o vplyve JE na klimatické zmeny boli zo správy odstránené, pretože sa nezakladajú na pravde! Iba v prípade zmeny, že by nové jadrové bloky fyzicky, resp. svojím výkonom nahradili uhoľný zdroj rovnakej kapacity, dalo by sa hovoriť o znížení emisií CO₂.</p>	<p><i>Vplyv na klimatické zmeny bol robený v SHMÚ uznávanými metodikami pre blízke okolie a nie pre celý svet.</i></p>
76.	<p>- C.II.18.0 Odôvodňovať nemožnosť alternatívneho hospodárskeho a environmentálneho využitia územia v reálnej praxi procesným, teda formálnym administratívnym rozhodnutím štátneho orgánu v procese EIA je absurdné. Žiadame, aby bola investorovi nastolená povinnosť vypracovať plné variantné riešenie a doplniť ho do Správy.</p>	<p><i>V Zámere navrhovanej činnosti (december 2008) v Prílohe je kópia listu Ministerstva životného prostredia SR č. 7451/2008–3.4/hp zo dňa 31.7.2008, kde MŽP SR upúšťa podľa §22 ods.7 zákona č. 24/2006 od požiadavky variantného riešenia.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

77.	<p>- Ďalším mylným argumentom investora je zvýšenie energetickej bezpečnosti SR. Takéto vyhlásenie je však len chabým pokusom o manipuláciu verejnosti, keďže faktom zostáva, že Slovensko je na 100 % závislé od dovozu jadrového paliva zo zahraničia. Výstavba týchto blokov naopak znižuje našu energetickú bezpečnosť a prehĺbuje našu závislosť od Ruskej federácie. Žiadame, aby tieto zavádzajúce informácie boli odstránené.</p>	<p><i>To je názor pripomienkujúceho Slovensko je všeobecne odkázané na dovoz energetických surovín.</i></p>
78.	<p>- C.III.1.5 Spracovateľ v hodnotení radiačných vplyvov na obyvateľstvo úplne vynechal radiačný vplyv možných nadprojektových havárií. Je však nutné, aby takéto hodnotenie bolo v správe zahrnuté, pretože práve takýto typ najzávažnejšej havárie by mal najväčší vplyv na obyvateľstvo nielen Slovenska, ale aj okolitých štátov.</p>	<p><i>Najzávažnejšia havária má najnepravdepodobnejší vplyv na ŽP a preto nie je predmetom posudzovania</i></p>
79.	<p>- C.III.4.3 Spracovateľ konštatuje, že „neexistujú negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na ovzdušie počas fázy prevádzky.“ Toto konštatovanie považujeme za nanajvýš nadhodnotené a zavádzajúce, pretože ako každá iná výrobná prevádzka, aj JE Mochovce emituje napr. skleníkové plyny (napr. z turbogenerátorov, transportu a pod.) a rádioaktívne izotopy (vodíka/trícia, uhlíka, kryptónu...) do ovzdušia. Čo je jednoznačne vplyv negatívne prispievajúci napr. ku globálnemu otepľovaniu a súvisiacej zmene klímy, ako je dnes už všeobecne známe a akceptované.</p>	<p><i>To je názor pripomienkujúceho. Výpuste rádioaktívnych látok do ovzdušia budú predmetom povolenia úradu verejného zdravotníctva SR a tieto limity na výpuste majú minimálny vplyv na zdravie a ŽP v okolí jadrovej elektrárne.</i></p>
80.	<p>- C.VIII Žiadame, aby spracovateľ vysvetlil nezrozumiteľné konštatovanie: „Medzi ďalšie nepresnosti môžeme zaradiť aj veľmi presné vstupné údaje nárastu hlásených zhubných nádorov, ktoré každoročne vydáva Národný onkologický register SR.“</p>	<p><i>Spracovateľ použil presné štatistické údaje o náraste hlásených zhubných nádorov, ale pri hodnotení sa nedá rozlíšiť čím bol nádor spôsobený, pretože nádory sú spôsobené aj inými faktormi ako ionizujúce žiarenie. Z tohto dôvodu hodnotenie nárastu zhubných nádorov nie je možné exaktne prisúdiť jednému faktoru..</i></p>
81.	<p>- I.1.6.1 Spracovateľ sa obmedzuje na všeobecný opis pravidiel a medzinárodných dohôd ohľadom zodpovednosti tretej strany za jadrové škody, avšak nešpecifikuje aké následky z toho vyplývajú pre Slovensko. Žiadame, aby</p>	<p><i>V zmysle zákona č. 541/2004 prevádzkovateľ zodpovedá za škody spôsobené jadrovou udalosťou v jadrovej elektrárni do výšky 75 000 000 euro, pričom krytie zodpovednosti musí zabezpečiť po celú dobu platnosti povolenia a najmenej dvadsať rokov po jadrovej udalosti Režim občiansko-právnej zodpovednosti za jadrové škody je riešený dvomi</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>spracovateľ doplnil kapitolu o presné informácie ohľadom výšky sumy poistenia prevádzkovateľa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - žiadame, aby bol investor a/alebo prevádzkovateľ plánovanej JE MO34 zmluvne zaviazaný uhradiť všetky náklady spojené s odstraňovaním následkov prípadnej havárie bezo zvyšku, t.j. bez stanovenia akéhokoľvek finančného limitu. 	<p>medzinárodnými dohovormi. Jedným z nich je Parížsky dohovor, druhý je Viedenský. Slovenská republika je zatiaľ stále členom nerevidovaného Viedenského dohovoru. Limit zodpovednosti je stanovený na 75 miliónov euro, pričom je v Slovenskej republike zachovaný princíp kongruencie. To znamená, že na celý limit zodpovednosti musí byť prevádzkovateľ poistený alebo musí mať iný druh finančnej zábezpeky. Podotýkam, že k jadrovej škode v zmysle definície jadrovej škody vo Viedenskom dohovore, môže prísť až najskôr pri uvádzaní do prevádzky, nie pri výstavbe.</p> <p>V prípade vzniku jadrovej škody vyššej ako 75 miliónov euro by neplatil nikto, pretože jadrová škoda a definícia jadrovej škody a celý režim zodpovednosti za jadrové škody v zmysle Viedenského dohovoru je o tom, že je limitovaná táto zodpovednosť. Samozrejme Viedenský dohovor nerevidovaný hovorí o minimálnom limite, ktorý musí byť dodržaný. Sú štáty na svete, nie je ich veľa, ktoré majú nelimitovanú zodpovednosť. Samozrejme podotýkam, že táto nelimitovaná zodpovednosť nie je zase poisťiteľná. Takže v súčasnosti, máme rozpracovaný v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny na riešenie problematiky zodpovednosti za jadrové škody nový návrh zákona, kde súčasný limit 75 miliónov euro pre jadrové zariadenia na energetické účely ideme zvýšiť, alebo budeme navrhovať zvýšiť do úrovne 300 miliónov euro. Je to zhruba optická polovička súčasného limitu v Parížskom dohovore, ktorý stanovuje 700 miliónov euro a ten ide ruka v ruke s Bruselským dodatkovým dohovorom, ktorý celkový tento limit zodpovednosti stanovuje na miliardu 200 miliónov euro, avšak za účasti aj verejných zdrojov.</p>
82.	<p>5. Nakladanie s vyhoretým palivom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Správa dostatočne nevysvetľuje proces hľadania a budovania hlbinného úložiska a jeho náročnosť, ani neuvádza fakt, že na svete takéto zariadenie doposiaľ neexistuje. 	<p>Toto je veľmi detailne rozobrané vo vládou schválenom strategickom dokumente o nakladaní, alebo zadnej časti, stratégia zadnej časti jadrovej energetiky. Tento dokument je verejne prístupný, diskutoval sa a vyvíja sa. Je aj na internete. Požiadavku aby bol do tejto správy zapracovaný uvedený proces a strategický dokument vlády Slovenskej republiky o zadnej časti jadrovej energetiky nepovažujeme za relevantnú.</p>
83.	<ul style="list-style-type: none"> - Žiadame problematiku nakladania s vyhoreným jadrovým palivom a RaO dopracovať! 	<p>Problematika nakladania s vyhoreným palivom počas prevádzky je v správe popísaná v časti Projektový rámec, kap. 2.5.2, str.80.</p>
84.	<ul style="list-style-type: none"> - C.VIII Je nutné výstavbu nových JZ pozastaviť až do doby, keď dôjde k vybudovaniu bezpečného konečného hlbinného úložiska, a to bez toho, aby za zneškodňovanie odpadu platili daňový poplatníci. Žiadame taktiež, aby sa investor zaviazal k financovaniu HÚ v prípade, ak by 	<p>Plná zodpovednosť Slovenských elektrární za zadnú časť palivového cyklu bola upravená zákonom o fonde na likvidáciu v roku 1995, keď okolité štáty ešte takúto právnu úpravu nemali. Čiže už od roku 1995 Slovenské elektrárne, akciová spoločnosť ako štátom vlastnená boli zodpovedné za zadnú časť palivového cyklu. Zodpovednosť je stále na SE a berú ju veľmi</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	financie, ktoré odvádza do Národného jadrového fondu, nepostačovali tomuto účelu.	<i>vážne, keď sa to bude prehodnocovať.</i>
85.	- chýba posúdenie, aký vplyv bude mať množstvo RAO z EMO34 na potrebnú veľkosť prípadného HÚ na území Slovenska – žiadame ho doplniť.	<i>Hlbinné úložisko bude projektované tak, aby pokrylo všetky požiadavky na ukládanie vyhoreného paliva avysokoaktívnych odpadov</i>
86.	6. Absencia hodnotenia pravdepodobnosti vzniku havárie s únikom RA do okolitého prostredia: - nesmie sa zanedbať už len preto, že koncepcia reaktorov VVER 440/213 pochádza zo sovietskej konštrukcie navrhnutej v sedemdesiatych rokoch 20. st. Uvedený typ nezodpovedá súčasným bezpečnostným štandardom. Žiadame, aby investor tieto informácie doplnil aj s presným uvedením zdrojov a metodiky získania údajov.	<i>Nie je predmetom posudzovania vplyvu na ŽP. Takéto hodnotenie je urobené v Predbežnej bezpečnostnej správe posúdenej ÚJD SR podľa zákona č. 541/2004.</i>
87.	Nedostatky správy v oblasti jadrovej bezpečnosti: - doplniť a príslušnými výpočtami transparentne a spoľahlivo doložiť konkrétne hodnoty tesnosti hermetickej zóny (HZ). Žiadame podstatne zvýšiť tesnosť HZ na úroveň porovnateľnú so súčasnými západnými reaktormi, a to pre projektovú aj nadprojektovú haváriu a výsledné hodnoty transparentne podložiť príslušnými metodikami aj konkrétnymi výpočtami.	<i>Výpočty tesnosti HZ sú riešené v Predbežnej bezpečnostnej správe. Na prvých blokoch bola dosiahnutá okolo 1,7 - 1,8 percenta objemového úniku za 24 hodín pri projektovom pretlaku a očakávame, pretože technológia výstavby bola rovnaká, že bude dosiahnutá rovnaká. Pokiaľ by sa udialo, že nebude, tak sú technické prostriedky a skúsenosti, ako ju dosiahnuť. V analýzach sme brali do úvahy 6 % pre projektové havárie, pretože projektové havárie sa dajú robiť metódou najlepšieho odhadu, tak tam sme uvažovali, že by úniky mohli byť dve percentá. Pre nadprojektové havárie dve percentá, pretože metodika stanovuje, že tieto havárie sa analyzujú metódou najlepšieho odhadu. Pre projektové havárie, tie sa obvykle aplikujú konzervatívne predpoklady, tak sa umelo požadovaná netesnosť zvýšila trojnásobne do výpočtov.</i>
88.	- doplniť a príslušnými výpočtami transparentne a spoľahlivo doložiť konkrétne hodnoty parametrov posudzovania rizika havárií, podľa medzinárodnej stupnice hodnotenia závažnosti udalostí/havárií INES. Žiadame podstatne zvýšiť jadrovú bezpečnosť EMO34 na úroveň porovnateľnú so súčasnými západnými reaktormi, a to pre projektovú aj nadprojektovú haváriu a výsledné hodnoty transparentne podložiť príslušnými metodikami aj konkrétnymi výpočtami.	<i>Otázka analýz havárií je skutočne otázka pre atómový zákon a tam je predpísaný alebo respektíve existuje doporučený postup, akým spôsobom sa havarijně udalosti majú analyzovať. My to robíme už desiatky rokov a naše postupy sú presne dokumentované, programy sú predkladané, aby sa dali kontrolovať Úradu jadrového dozoru. Čo sa týka pravdepodobnostných metód, pravdepodobnostné metódy slúžia všeobecne ako doplnok pre analýzy havárií a slúžia predovšetkým preto, aby boli vyhladané slabé miesta v projekte a na základe týchto pravdepodobnostných analýz sú doporučované úpravy projektu, doplnenie, rozšírenie. Tieto práce boli pre projekt MO 3, 4 vykonané, bola ako urobená ako taká predbežná štúdia,</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p><i>pretože aj zariadenia, ktoré budú ešte, nepoznáme presne, nepoznáme ich spoľahlivosť, takže boli vykonané na základe všeobecných údajov o podobných zariadeniach a na základe toho boli už v projekte, úvodnom projekte Mochovce 3, 4 niektoré zmeny doporučené a realizované. Čo sa týka pravdepodobnostných bezpečnostných cieľov, tie nájdete ľahko v dokumentoch, ktoré sú v legislatíve Slovenskej republiky. Tam sú zapísané požadované hodnoty pre pravdepodobnostné štúdie prvej úrovne aj pre pravdepodobnostné štúdie druhej úrovne a sú tam zapísané v dvoch polohách. Jedna je pre prevádzkované elektrárne prísnejšia, hodnota aj pre nové elektrárne. My sme pre Mochovce 3, 4 rešpektovali tie prísnejšie hodnoty, ktoré sú pre nové elektrárne. Predbežné výsledky týchto štúdií ako prvej úrovne ukazujú, že dokážeme takéto prísne limity naplniť. Podľa stupnice INES sa hodnotia len udalosti, ktoré už vznikli a hodnotí sa ich závažnosť. Súži predovšetkým na komunikáciu s verejnosťou a nie na technické posudzovanie.</i></p>
89.	<p>- uviesť, ako konkrétne bude z bezpečnostného hľadiska riešená šachta reaktora, osobitne zoslabujúce miesta v jej stavebnej konštrukcii. Žiadame podstatne zvýšiť jadrovú bezpečnosť EMO34 z tohto hľadiska, a to pre projektovú aj nadprojektovú haváriu a výsledné hodnoty transparentne podložiť príslušnými metodikami aj konkrétnymi výpočtami.</p>	<p><i>Riešenie je predmetom projektu a Predbežnej bezpečnostnej správy.</i></p>
90.	<p>- uviesť konkrétne a číselne aj metodicky transparentne a spoľahlivo podložené zdôvodnenia rizikovej zóny z hľadiska radiačnej ochrany: prečo sa zvolila práve hodnota uvedená v správe (do 50 km).</p>	<p><i>Je to metodika Golder Associates, ktorá rešpektuje obmedzenia, do akej vzdialenosti sa dajú robiť predpovede šírenia.</i></p>
91.	<p>- seriózne zvážiť kumulovanie negatívnych environmentálnych a zdravotných vplyvov v oblasti súčasne pôsobiacich dopadov oboch JE – v Jaslovských Bohuniciach a Mochovciach, teda v oblasti výrazne zvýšeného celkového vplyvu zvýšenej radiačnej záťaže, bezpečnostného rizika a ďalších negatívnych vplyvov na ŽP a obyvateľstvo.</p>	<p><i>Oblasť ohrozenia pre Mochovce je 20-kilometrová a pre Bohunice 21-kilometrová. Čo sa týka nejakého prekryvania, to by boli v podstate špekulácie, pretože by sme si museli namodelovať na nejakom softvéri, ktorý to je schopný modelovať situáciu, ktorá by zrovna bola taká, že vznikne stav, keď by súčasne fúkali dva vetry v protismere. Ťažko sa to dá dosť dobre v praxi si predstaviť. V tejto oblasti by sme asi skutočne len špekulovali.</i></p>
92.	<p>- Celkovo žiadame v celej správe dôsledne a transparentne uvádzať pre všetky bezpečnostné problémy a s nimi súvisiace environmentálne a zdravotné vplyvy EMO34:</p>	<p><i>Referencie na použité podklady sú v jednotlivých častiach správy uvedené. Uvedenie konkrétnych podmienok experimentov, výpočtov, programov a metód by urobilo zo správy dokument nepoužiteľný pre posudzovanie</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>1) konkrétne požiadavky, kritériá, podmienky, ako aj konkrétne dokumenty a iné zdroje jednotlivých inštitúcií atď., ktoré boli v správe uvažované,</p> <p>2) konkrétne použité výpočty, analýzy, programy a metódy,</p> <p>3) konkrétne okolnosti a podmienky experimentov použitých pri uvedených výpočtoch,</p> <p>4) konkrétne inštitúcie, príp. aj pracovníkov, ktorí realizovali príslušné výpočty a experimenty.</p>	<p><i>vplyvu na životné prostredie.</i></p>
93.	<p>7. Nedostatočné posúdenie dopadov prevádzky 3. a 4. bloku JE Mochovce na prietok vody v rieke Hron</p> <p>- C.II.6.1.2 Nedostatok informácií o konkrétnom pláne investora, akým spôsobom mieni nahradiť chladiacu vodu po desiatom dni od odstavenia všetkých blokov. Nedostatok chladiacej vody pre 4 reaktory predstavuje obrovské riziko, a preto je dôležité, aby investor dokázal, že má pripravený konkrétny uskutočniteľný plán čerpania chladiacej vody pre všetky 4 reaktory aj po uplynutí 10 dní.</p>	<p><i>Po vyčerpaní všetkých možností dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce, ako aj všetkých využiteľných objemov elektrárne, je vypracovaný Havarijný postup na nevyhnutné doplnovania 35 m³/hod. Táto voda sa môže v prípade kritickej situácie dovážať automobilovými cisternami z najbližších dostupných zdrojov (napr. okolité vodné nádrže).</i></p>
94.	<p>- nespomína sa, akým spôsobom bude zabezpečená dodávka elektrickej energie v prípade, ak by došlo k odstaveniu blokov, napr. v prípade nedostatku chladiacej vody pre reaktory. Požadujeme, aby investor vypracoval plán náhradných dodávok a prijal také opatrenia, ktoré minimalizujú možnosť odstavenia reaktorov alebo zníženie ich výkonu.</p>	<p><i>Zásobovanie elektrárne elektrickou energiou je popísané v správe v časti projektový rámec. Zásobovanie elektrinou a vodou spolu nesúvisia.</i></p>
95.	<p>V správe chýba základná problematika ako <i>variantné riešenia</i>, vplyvy <i>začiatočnej fázy</i> (ťažba uránu, výroba paliva) a <i>konečnej fázy</i> (spracovanie odpadu a vyradovanie z prevádzky) projektu na ŽP, <i>množstvo RA materiálu v obrovských nadprojektových haváriách</i>, <i>základné epidemiologické údaje</i>, <i>základné údaje a hodnotenie vplyvov na prírodu a omnoho viac.</i></p>	<p><i>To je nad rámec EIA pre uvažovanú činnosť. Všetky menované činnosti sú predmetom samostatných procesov EIA.</i></p>
Greenpeace International	<p>96. - Správa je nesystematická a chaotická – niektoré témy sa opakujú a/alebo sa spomínajú v iných kapitolách bez žiadneho jasného odkazu. Veľa tém nie je adresovaných,</p>	<p><i>Procesné záležitosti správy EIA boli odborné posúdené MŽP SR a samotná štruktúra správy EIA je v súlade so zákonom 24/2006 Z.z. zároveň navrhovateľ správu rozšíril o časti ktoré nie sú požadované slovenskou</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

- Ir. Jan Haverkamp		vrátane náležitého detailného opisu ľudského a prírodného ŽP EMO34, možné dôsledky, alternatívy projektu, otázky vplyvu začiatkovej a konečnej fázy reťazca jadrového paliva na ŽP vrátane spracovania vysoko rádioaktívneho odpadu, bezpečnostných otázok (napr. ochrana pred úmyselným útokom) atď.	legislatívou ale dobrou praxou v energetickej oblasti. Otázky sociálneho dopadu ako i otázky možných vplyvov na ŽP sú zahrnuté v správe o navrhovanej činnosti. Otázky spojené s úmyselným útokom sú súčasťou aktívnych a pasívnych bezpečnostných opatrení a sú prerokované s UJD SR a EK. Problematika konečného ukladania vyhojeného paliva a prípadného prepracovania vysokorádioaktívneho odpadu nie sú predmetom posudzovania navrhovanej činnosti.
	97.	- <u>Správa EIA má výrazne nižšiu kvalitu než iné súčasné správy EIA týkajúce sa jadrových projektov v regióne: JE Belene v Bulharsku (2004), JE Cernavoda 3,4 v Rumunsku (prebiehajúca), JE Visaginas v Litve (2009).</u> Kým tieto hodnotenia zaznamenali isté pokroky v kvalite - i keď žiadne z nich nedosahuje dostatočnú úroveň – správa EIA Mochovce 3,4, úprimne povedané, opäť s'ahuje pomyselnú latku kvality veľmi nízko.	Subjektívny názor autora, správa je spracovaná nadnárodnou medzinárodnou organizáciou podľa národnej legislatívy.
	98.	- Správa EIA musí spĺňať nielen požiadavky stanovené slovenským zákonom, ale aj smernicu EÚ o EIA a Aarhuský dohovor.	MŽP SR je kompetentné posudzovať a vyjadrovať sa k procesným záležitostiam Správy EI, ktorá je spracovaná v plnom súlade s požiadavkami národnej legislatívy a príslušnej Smernice EÚ.
	99.	- Strana 12: Slovenské ministerstvo životného prostredia postuluje "Vyhodnotiť komplexne vplyvy budúcej prevádzky JE EMO34 na okolité životné prostredie so zameraním predovšetkým na posúdenie prírastku rizika pre okolité obyvateľstvo z uvedenia do prevádzky MO34 k riziku,...". Táto požiadavka je v rozpore s <u>Aarhuským dohovorom</u> , ktorý neobmedzuje rozsah účinkov na životné prostredie a zdravotný stav obyvateľov žijúcich v blízkosti ani nedovoľuje zužovať rozsah hodnotenia.	MŽP SR ako kompetentný orgán určil na základe pripomienok zúčastnených a relevantných organizácií rozsah štúdie.
	100.	- s. 25 – chýba opis rôznych strategických scenárov s ich možnými následkami. Bez tohto je nemožné porozumieť vplyvom EMO34 na existujúcu energetickú sieť.	Strategické scenáre vrátane stratégie zabezpečenia dostatku energie v súlade so stratégiou EÚ sú súčasťou správy EIA.
	101.	- Strana 26, 1.2.4: SE opisuje dovoz, výrobnú kapacitu, dopyt, ale nespomína export. Pri posudzovaní odôvodnenia produkcie rádioaktívneho odpadu a uvoľňovania rádioaktívnych látok do životného	Táto časť Správy EIA bola vypracovaná v súlade s dokumentom Návrh stratégie energetickej bezpečnosti schválenej uznesením vlády SR č. 732 z 15.10:2008. Stratégia je taktiež v súlade s energetickou stratégiou EÚ. Pripomínáme že SR je dovozcom elektrickej energie po vyradení dvoch

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>prostredia, je nevyhnutné vedieť, či sa to robí z potreby plniť vnútroštátny dopyt (energetická bezpečnosť) alebo kvôli komerčnému vývozu – a ak komerčný export tvorí iba časť, o akej časti sa predpokladá, že pôjde na export.</p>	<p><i>blokov jadrovej elektrárne v Bohuniciach.</i> <i>Ďalším dokumentom na základe ktorého boli vykonané technicko-ekonomické analýzy súvisiace s otázkami položenými v tejto časti je okrem Národnej Energetickej stratégie a stratégie EU aj „ Feasibility Study pre MO34“ .</i></p>
	<p>- Táto kapitola obsahuje iba netransparentný popis jedného možného spôsobu rozvoja generačných zdrojov, bez hodnotenia iných opatrení rôznych politík a ich možného vplyvu na rozvoj trhu s elektrinou na Slovensku. Aby bolo možné vytvoriť si celkový obraz o spomínanom odôvodnení, EIA by malo obsahovať minimálne niekoľko scenárov politík a ich vplyvy a možnú úlohu projektu EMO34 v ich rámci.</p>	<p><i>Uvedená štúdia detailne hodnotí bezpečnostné a ekonomické aspekty možnosti výstavby z pohľadu potrieb a možných rekonštrukcií a náhrad a potreby odstavení i konvenčných elektrární.</i> <i>Stratégia obnoviteľných zdrojov je rozpracovaná MH SR v súlade so záväzkami SR a reálnymi možnosťami.</i></p>
	<p>- Neuvádzajú sa tu žiadne zdroje použitých informácií. Kde sa spomína na základe čoho autori tvrdia, že Slovensko sa stalo čistým dovozcom elektriny od roku 2007 (čo je mimochodom pravda), a ešte dôležitejšie, aká je dynamika zahraničnej výmeny (variabilita v priebehu času</p>	
	<p>- koľko stálej kapacity a koľko variabilnej)? Je to dôležité, aby sa dalo zistiť či pridanie ďalšej neflexibilnej kapacity prispeje alebo bude prekážkou rozvoju zahraničnej výmeny.</p>	
	<p>- Štúdia hovorí: „Ak vezmeme do úvahy momentálny stav a priechodnosť nových potenciálnych investícií, MO34 bude pravdepodobne jedinou ekvivalentnou náhradou za odstavené elektrárne. Ak by sa dodržal platný harmonogram výstavby MO34, Slovensko by bolo závislé na dovoze elektrickej energie najmenej do r. 2013.“ Toto ilustruje hlavný záujem autorov s ohľadom na výsledok štúdie: EMO34 bude musieť byť postavená. Prihliadajúc na konkurencieschopnosť iných technológií výroby, ich vplyv na existujúcu prenosovú štruktúru, vplyv rôznych možných politických opatrení na trhu s elektrinou, nie je EMO34 podľa našich analytikov ani zďaleka jedinou možnou náhradou za odstavené elektrárne a v žiadnom prípade nie je najlacnejším ani najprínosnejším riešením.</p>	

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>- Po prvé, je potrebné povedať, že odstavenie týchto elektrární bolo naplánované už od roku 1992, mníchovského summitu G7. Slovensko malo dostatočný čas na prípravu rôznych spôsobov riešenia situácie vzniknutej odstavením Bohuníc, ale túto prípravu absolútne nezvládlo. Pokus využiť politické zlyhanie na odôvodnenie uvoľňovania rádioaktívnych látok do prostredia, podstupovania jadrových rizík v rámci nového projektu a vydávanie tohto riešenia za jediné možné, považujem za chabý. Po druhé, Slovensko už nie je izolovaným trhom. Je integrovanou súčasťou štruktúry UCTE (enso-e) a ENEL/SE sami považujú trh za regionálny (zahŕňajúci Poľsko, Českú republiku, Maďarsko a západnú Ukrajinu), čo tiež ilustrujú veľké objemy vzájomnej výmeny elektriny s týmito krajinami. Na odôvodnenie potreby výstavby jadrového zariadenia je preto dôležité analyzovať vývoj na regionálnom trhu a na trhu enso-e (predtým UCTE) a možnú úlohu, ktorú by v rámci nich zohrávala EMO34. Bez tejto analýzy nie je možné potvrdiť potrebu výstavby. Po tretie, v správe úplne chýba opis alternatívnych spôsobov plnenia potrieb regiónu. S ohľadom na ešte stále veľmi vysokú energetickú intenzitu regiónu, extrémne nízku úroveň penetrácie obnoviteľných zdrojov a vysoký stupeň centralizácie a s tým súvisiacich strát, existuje mnoho spôsobov, akým by sa dal budúci dopyt uspokojiť stabilne a úsporne a bez nových jadrových reaktorov. <u>Správa tieto alternatívy ani neopisuje ani neanalyzuje a preto chýba akýkoľvek základ, ktorý by mohol opodstatniť emisie rádioaktívnych látok do prostredia a tvorbu rádioaktívneho odpadu.</u></p>	
102.	<p>- Správa uvádza: „Obr. 5. uvádza, že dodávka elektrickej energie z dokončených blokov MO34 by stačila na to, aby bolo Slovensko v rokoch 2013-2019 menším vývozcom elektrickej energie.“ Ako som už argumentoval vyššie, toto</p>	<p>Názor autora SE, a.s. MO34 nebude komentovať.</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>považujem za úplný nezmysel, pretože situácia závisí od štruktúry regionálneho trhu a dopytu po flexibilnej a stálej kapacite, rozvoja rôznych výrobných zdrojov (s rozličnými variabilitami), vzájomného prepojenia a vnútroštátneho nastavenia siete. Obr. 5 by práve tak dobre mohol ilustrovať koľko inej kapacity bude musieť byť odstavenej v prípade pripojenia EMO34, pretože tu neexistuje dopyt po nadbytočnej kapacite ani dostatočná skladovacia kapacita.</p> <p>- Ďalej na strane 27 stojí za povšimnutie, že „...nové projekty, ktoré sa podľa predpokladov objavia v strednom časovom horizonte...“ znížia potrebu EMO34 viac-menej na nulu. Tento obrázok zreteľne ukazuje, že ak Slovensko považujeme za izolovaný trh, mierne zvýšenie rozvíjania iných zdrojov a efektívnosti sú dobrou alternatívou k výstavbe EMO34. V širšej regionálnej perspektíve sa takýto záver vyslovuje ešte ľahšie.</p>	
103.	<p>- Strana 28 a nasledujúce: Správa príhodne zabúda spomenúť jednu z hlavných požiadaviek na EIA, ktorá vychádza z Aarhuského dohovoru: <u>EIA musí byť uskutočnené v ranej etape projektu ešte predtým, než sa v jeho implementácii uskutočnia nezvratné kroky.</u> Správa opomína skutočnosť, že súčasné EIA pre EMO34 túto požiadavku nespĺňa, keďže výstavba EMO34 pokračuje a EIA bude dokončené až pred vydaním povolenia na prevádzku. Greenpeace podporuje sťažnosť podanú združeniami Za Matku Zem a Global2000 Výboru pre dodržiavanie Aarhuského dohovoru, ktorý v súčasnosti záležitosť prešetruje a ohľadne tejto záležitosti pripravujeme aj podanie sťažnosti Európskej komisii. <u>Ak SE/ENEL a slovenské ministerstvo životného prostredia berú legislatívu o EIA vážne, mali by okamžite zastaviť výstavbu až do ukončenia procesu EIA, vrátane do doby doriešenia možných súdnych odvolaní, tak, aby ich výsledok mohol ovplyvniť situáciu mieste stavby.</u></p>	<p><i>Implementácia medzinárodných dohovorov do správy je hodnotená MŽP SR a proces samotného posudzovania t.z. prístup verejnosti k informáciám ako aj následné konzultácie sú organizované v súlade so zákonom NR SR č. 24/2006 Z.z. a zároveň navrhovateľ úzko spolupracuje pri organizovaní konzultácii v súlade s bilaterálnym dohovorom s vládou Rakúskej republiky ako aj v súlade s dohovorom ESPOO.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>104.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strana 31 a nasledujúce: <u>Rozhodnutia a povolenia podľa osobitných predpisov</u>. Navrhovatelia a slovenské orgány stále opisujú EMO34 ako pokračovanie projektu zo začiatku 1980-tych rokov. Bližšie k realite by bolo považovať EMO34 za úplne nový projekt, najmä s ohľadom na fundamentálne zmeny dizajnu a zásadné spoločenské zmeny, ktoré od uvedeného času nastali. Neskôr autori správy zachádzajú dokonca tak ďaleko, že projekt opisujú ako nový dizajn, zrejme vedení zle pochopeným PR pokusom označiť ho za projekt generácie III! - <u>Bolo by teda logické uskutočniť postupy spojené s plánovaním, overovaním a povoľovaním na všetkých úrovniach od začiatku</u>, berúc do úvahy prispôbený dizajn a zmeny socioekonomického prostredia. 	<p><i>Rozhodnutia a povolenia sú v súlade s platnou legislatívou a UJD SR (Stavebným úradom) a MŽP SR jasne odpovedali na podobné otázky počas verejných prerokovaní.</i></p> <p><i>MO 34 sú navrhnuté tak že splňajú požiadavky na bloky „ Generation III“.</i></p> <p><i>Definícia požiadaviek na JE „Generation III“ bola prezentovaná počas VP.</i></p>
	<p>105.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strana 45 a nasledujúce: Ani Viedenský dohovor (ktorého je Slovensko signatárom), ani Parížsky dohovor, ani Bruselský protokol či slovenská legislatíva neriešia otázku okrajovej časti zodpovednosti za spôsobené škody v prípade rozsiahlych nadprojektových havárií. Odhady škôd spôsobených výbuchom Černobyľu dosahujú stovky miliárd eur. Nehoda podobného rozsahu v Mochovciach, bližšie európskych miest, by mohla mať podobné alebo ešte väčšie dôsledky. Skutočnosť, že reaktory VVER440/213 použité v EMO34 nie sú na úrovni súčasnej najmodernejšej technológie v oblasti jadrovej bezpečnosti – a s ohľadom na to nie je možné úplne vylúčiť, že dôjde k nehodám s rozsahom podobným Černobyľu - <u>opísané ustanovenia o zodpovednosti za jadrové škody sú úplne neadekvátne ako z environmentálneho hľadiska, tak i z hľadiska ochrany ľudského zdravia.</u> 	<p><i>SR je riadnym účastníkom Viedenského Dohovoru a splňa v oblasti zodpovednosti za jadrové škody medzinárodné záväzky. SE a.s je v súlade s legislatívou poistená.</i></p>
	<p>106.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strana 48: Dohoda o Euratom - články 41 - 43 o postupe. Správa nepravdivo tvrdí, že Európska komisia vyslovila na základe čl. 43 Dohody Euratom pozitívny názor na projekt. 	<p><i>V súlade s článkom č. 41^oEURATOM Treaty SE a.ds ako investor predložili na EK informáciu o investícii a obdržali podľa č.- 43 „Viewpoint“ Eurupskej Komisie, ktorý v siedmich bodoch pozitívne hodnotí navrhovanú</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p><u>Názor Európskej komisie bol iba podmieneným stanoviskom</u>, ktoré obsahovalo rovnaké odporúčania ako správa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Správa nesprávne popisuje vonkajšiu konštrukciu ako <u>sekundárny ochranný obal hermetickej zóny</u>. Bez ohľadu na hrúbku stien, štruktúra nespĺňa podmienky definície sekundárneho ochranného obalu hermetickej zóny v súlade so súčasným stavom technológie. Tento druh sa nachádza iba vo veľmi malom počte novobudovaných JE v Európe – vo Fínsku a Francúzsku. SE/ENEL žiadnym spôsobom nedokazujú ako zvýšenie hrúbky stien až „... o hrúbke 1,5 m...“ dostatočne ochráni vnútorné štruktúry pred útokmi zvonka pri dopade lietadla alebo bojovej hlavice. Naopak, hranatý tvar vonkajšej budovy znamená, že nie je možné dosiahnuť statickú silu okrúhlejšej konštrukcie a teda tu zostáva táto zásadná slabá stránka, umožňujúca útočníkovi zvonka, aby konštrukciu penetroval a táto sa pod dostatočným bodovým tlakom zrútila. SE/ENEL žiadnym spôsobom nedemonštrovali prostredníctvom modelových štúdií, ktoré by podporili ich tvrdenie, že uvedená situácia nemôže nastať. - Správa sa ďalej zmieňuje, že ÚJD navyše vyžaduje iba analýzu referenčného účinku útoku malého lietadla. <u>Po udalostiach z 11. septembra, si súčasný stav vyžaduje odolnosť voči útokom veľkých dopravných lietadiel.</u> - Čokoľvek iné iba znamená, že zatvárame oči pred realitou. Vo Fínsku si úrad jadrového dozoru STUK vyžiadala uskutočnenie zmien v dizajne EPR po tom, ako analýza ukázala, že napriek dvojitému sekundárnemu ochrannému obalu hermetickej zóny pozostávajúceho z dvoch 1,2m hrubých okrúhlych stien s chrómovým pancierovaním vo vnútri, by konštrukcia neodolala útoku veľkého dopravného lietadla. Dokonca ani súčasné riešenie vo Fínsku nedáva tieto potrebné záruky. S ohľadom na vyššie uvedené konštatujeme, že <u>žiadosť ÚJD o túto analýzu je</u> 	<p><i>investíciu a v jednom bode odporúča navrhovateľovi úzko spolupracovať s ÚJD SR na dopracovaní projektu v súvislosti s možným úmyselným pádom malého lietadla. SE a.s. ako navrhovateľ toto odporúčanie EK v plnej miere plní..</i></p> <p><i>Európska komisia odporučila, Úrad jadrového dozoru si osvojil tieto odporúčania uviedol ich ako podmienky svojho rozhodnutia, ktorými povolil zmenu stavby pred dokončením. Zatiaľ bola s úradom diskutovaná metodológia, akým spôsobom budú konkrétne technické opatrenia vykonané, ako bude spravená analýza prípadného úmyselného ataku lietadlom na</i></p>
--	--	--

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p><u>neadekvátne a neprijateľné.</u> Správa uzatvára: „Úspešná realizácia hore uvedených opatrení na zahrnutie nárazu malého lietadla so zlým úmyslom do projektovej bázy, umožní porovnať bloky 3. a 4. JE Mochovce s úrovňou ochrany ako v budúcnosti budovaných a plánovaných jadrových zariadeniach. To dáva záruku, že Mochovce 3&4 budú v súlade s požiadavkami kladenými na budúce projekty jadrových elektrární v EU.“ Ako je uvedené vyššie, úroveň ochrany nedosahuje úroveň v súčasnosti dosahovanú v EÚ (napr. dizajn EPR, ktoré sa v súčasnosti budujú vo Fínsku a Francúzsku) a v podstate nie je schopná splniť súčasné najmodernejšie dizajnové požiadavky. Na základe uvedeného sme dospeli k záveru, že <u>projekt EMO34 predstavuje neprijateľné riziko nadprojektových havárií a teda neprijateľne ohrozuje ako prostredie, tak aj ľudské zdravie.</u> Navyše zmeny a prispôbenia pôvodného dizajnu VVER 440/213 neumožňujú nazvať reaktor EMO34 reaktorom generácie III. Z dôrazu, aký na toto označenie kladie SE na strane 68 a v prílohe V (Tematické bloky), je zrejmé, že sa snaží prekonať opodstatnené obavy týkajúce sa najmä pevnosti konštrukcie – predovšetkým v súvislosti s odolnosťou proti útokom – PR trikmi a nie je ochotná dospieť k nevyhnutnému záveru, že <u>dizajn VVER 440/213 z 1970-tych rokov je zastaraný a z toho dôvodu by bolo od projektu potrebné upustiť.</u></p>	<p>jadrovú elektrárň. Konkrétne technické opatrenia sú súčasťou fyzickej ochrany jadrovej elektrárne a fyzická ochrana jadrovej elektrárne beží v špeciálnom utajenom režime. Ak existuje nejaká projektová hrozba, táto projektová hrozba nemôže byť verejná a nemôžu byť zverejnené technické opatrenia, akým spôsobom voči takejto projektovej hrozbe sa elektrárň chráni. Úrad jadrového dozoru má prostriedky na to, aby overil či technické opatrenia, ktoré v elektrárni sa hodlá prijať, budú dostatočne technicky účinné. Pasívne opatrenia nezahŕňujú iba kontajment, tak ako je to inde v praxi vo svete, ale navrhnuté riešenie je unikátne. Budú sa chrániť aj iné priestory. Opatrenia sú pasívne a aktívne.</p>
107.	<p>- Strana 58: tabuľka uvádza menovitý výkon reaktora 440 MWe. Tento údaj by bolo potrebné prispôbiť predpokladanému zvýšeniu výstupného ratingu spomínanému v nasledujúcich článkoch.</p>	<p>Strana 58 uvádza výkon reaktora pre typické reaktory VVER 440 typ V-213 a nie pre MO34. Výkon reaktora ktorý je schválený aj v stavebnom povolení aj v bezpečnostnom koncepte UJD SR a je predmetom posudzovania rámci EIA je 1375 MWt.</p>
108.	<p>- Strana 63: Článok 2.4.5 Chladiace systémy. V súčasnosti sa plánuje výstavba <u>novej nádrže</u> na hornom toku rieky Hron blízko Slatinky, pričom v rámci jej EIA sa argumentuje, že jej výstavba je nevyhnutná na zabezpečenie dostatku chladiacej vody pre EMO. V tomto EIA sa nenachádza žiadna zmienka o tom, že by</p>	<p>Elektrárň má spracovaný materiál Potreby vody na prevádzku 4 blokov elektrárne Mochovce na základe vodoprávných rozhodnutí, ktoré povoľujú odber technologickej vody z rieky Hron a vypúšťanie odpadových vôd do rieky Hron, ako aj schváleného Manipulačného poriadku vodného diela Veľké Kozmálovce so spôsobom manipulácie s vodou pri rôznych prietokoch na rieke Hron. Na základe týchto materiálov SE zhodnotili a prehlasujú, že pre projektovanú prevádzku 4 blokov AEMO s využitím</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>predchádzajúca správa mala byť neoddeliteľnou súčasťou aj tohto EIA.</p>	<p>akumulačného objemu vodnej nádrže Veľké Kozmálovce budú mať dostatočné množstvo vody na prevádzku 4 blokov na základe súčasného povolenia a nepotrebujú ani na základe vykonaných podrobných analýz väčšie množstvo vody.</p> <p>Pre mimoriadne dochladzovania reaktorov elektrárne Mochovce pri prerušení dodávky vody z Hrona je zabezpečené dostatočné množstvo vody na ich spoľahlivé a bezpečné odstavenie i bez okamžitej dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce.</p> <p>V prípade zvýšenia minimálnych prietokov na rieke Hron v suchom období na hodnotu 9,2 m³/sec. a vyššie, by bolo potrebné aj bez odberu pre EMO zabezpečiť vybudovanie akumulačného objemu na hornom Hrone.</p> <p>Vodná nádrž Veľké Kozmálovce je prvá priečna vodná stavba na rieke Hron, ktorá zabezpečuje vyrovnanie a rovnomerný odber v čase nízkych prietokov na rieke Hron, sa zanáša a znižuje sa užitočný objem.</p> <p>V súčasnosti prebieha čistenie vodnej nádrže Veľké Kozmálovce od sedimentov, napr. v roku 2009 bolo vyčistených cca 70 000 m³ sedimentov. Pripravuje sa riešenie vo vodnej nádrži, aby sa zabránilo sedimentácii usmerňovacími stavbami v nádrži, čo bude mať za následok zníženie sedimentácie a zachytávania plavenín a splavenín. Realizácia prác na usmerňovacích stavbách je naplánovaná na r.2010 a nasledujúce obdobie.</p>
109.		<p>- s. 64, 2.4.6 Otázky seizmicity. Táto časť uvádza len predpoklady bez označenia zdroja. Je absolútne netransparentný. Z čoho tieto domnienky vychádzajú?</p>	<p>AE Mochovce bola od začiatku projektovania uvažovaná ako seizmicky odolná v zmysle normy SSSR VSN 15-78.</p> <p>V súlade so závermi správy : Pravdepodobnostný výpočet seizmického ohrozenia pre lokalitu AE Mochovce a stanoviskom ÚJD SR vyjadrenom v liste zo dňa 14.07.2005 bola stanovená nová hodnota pre seizmické zodolnenie pre PGA = 0.15g.</p> <p>V Rozhodnutí ÚJD SR č. 246/2008 a 266/2008 a v dokumente : Scenár pre uvedenie bloku do bezpečného po seizmickej udalosti, sú zadané SO a technologické zariadenia ktoré budú seizmicky zodolnené .</p> <p>Výber SO a technologických zariadení je urobený v súlade s odporučeniami MAAE(napr. Safety guide NS-G-1.6).</p>
110.		<p>- s. 64 – „Bezpečnostný systém poskytuje aj v kritických situáciách osobnú ochranu pracovníkov v rámci elektrárne a ochranu obyvateľstva v okolí elektrárne, proti účinkom ionizačného žiarenia z elektrárne.“ Ďalšie nepodložené tvrdenie. Správa neobsahuje žiadne dôkazy podporujúce túto domnienku.</p>	<p>Otázky jadrovej bezpečnosti sú súčasťou tzv. Bezpečnostnej Dokumentácie a nie samotnej správy EIA. MO 34 sú koncipované po bezpečnostnej stránke tak aby boli splnené bezpečnostné požiadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"> -národnej legislatívy -medzinárodných požiadaviek MAAE -referenčné úrovne WENRA

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>- požiadavky EUR Tvrdenia v správe sú práve podložené v PRESAR - predbežnej bezpečnostnej správe, ktorá je predmetom schvaľovania UJD SR.</p>
111.	<p>- Strana 67: Bezpečnostné vylepšenia – Správa opakovane uvádza, že „...vylepšenia sa budú realizovať...“ (zdôraznenie tučným písmom pridané autorom pripomienok, JH). Pretože sa tieto zlepšenia zjavne ešte nerealizovali, nie je možné vopred konštatovať, že plnia svoj účel. To bude možné posúdiť až po ich realizácii, kedy sa následne bude dať analyzovať aj ich účinnosť. Je teda veľmi dôležité, aby správa EIA nebola schválená ešte pred poskytnutím takéhoto dôkazu. Navyše neexistuje žiadny jednoznačný náznak, akým smerom sa tieto zlepšenia budú uberať. Ako príklad môžeme uviesť vysoko-energetické potrubie. Bude fyzicky oddelené (ako sa to vyžaduje napr. v Nemecku) alebo nie?</p>	<p>Pri hodnotení bezpečnosti projektu jadrového zariadenia kompetentným orgánom je ÚJD SR, ktorý je aj súčasťou asociácie európskych organizácií WENRA. Nový úvodný projekt bol predložený Úradu jadrového dozoru a bol schválený v zmysle atómového zákona s odvolaním sa na medzinárodné štandardy z tohto pohľadu. MO 34 majú v zmysle medzinárodných požiadaviek plnorozsahový (Full-scope) kontejnment.. Kontejnment je naplánovaný tak, aby plnil, všetky funkcie vrátane vážnych nadprojektových udalostí. Projekt jadrovej elektrárne Mochovce 3, 4 a zmeny projektu, zmeny stavby pred dokončením boli porovnávané v prvom rade s legislatívou, ktorá je platná v Slovenskej republike a medzinárodnými požiadavkami.</p>
112.	<p>- Strana 68: <u>Dizajn generácie III</u> - viacznačná formulácia, ktorá môže naznačovať, že EMO34 sú reaktory generácie III. Napriek všetkej rétorike okolo EMO34, je VVER 440/213 dizajn generácie II. Žiadne aktualizácie z neho nemôžu urobiť dizajn generácie III a už vôbec nie navrhované zlepšenia, ktoré nie sú schopné pozdvihnúť ho na úroveň iných všeobecne akceptovaných dizajnov generácie III ako sú Westinghouse AP1000, Areva EPR, Atomstroyexport AES-2006 alebo GE EBWR. Dizajn VVER 440/213 nepozná systémy pasívnej bezpečnosti ako „core catcher“ ani nemá skutočný sekundárny ochranný obal hermetickej zóny (a to sme vymenovali iba dva z kľúčových prvkov). <u>Zaradením VVER 440/213 do kategórie generácie III autori správy zavádzajú verejnosť</u>, čo vrhá tieň nedôvery na kvalitu zvyšku správy.</p>	<p>Projekt jadrovej elektrárne Mochovce 3, 4 a zmeny projektu, zmeny stavby pred dokončením boli porovnávané v prvom rade s legislatívou, ktorá je platná v Slovenskej republike a medzinárodnými požiadavkami na nové reaktory. Generácie reaktorov sa odlišujú len obdobím, v ktorom boli tieto stavby realizované. To znamená, že definíciu, čo je reaktor tretej generácie a čo je reaktor druhej generácie, je veľmi ťažko povedať. Z hľadiska Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu existujú reaktory evolučné a inovatívne. Všetky reaktory, ktoré sa stavajú dnes, sú evolučné, to znamená vychádzajú z overenej technológie a dodávajú niektoré prvky, ktoré sú významné z hľadiska bezpečnosti, alebo pokroku technológie. Samozrejme, vzhľadom k tomu, že sa požiadavky vyvíjajú, tak je možné nájsť určité charakteristické znaky reaktorov tretej generácie a odlíšiť ich od reaktorov druhej generácie. Medzi takéto charakteristické znaky napríklad patrí:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zníženie pravdepodobnosti veľkej havárie 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi. • Zníženie pravdepodobnosti veľkého úniku 10-krát v porovnaní s predchádzajúcimi. • Zvýšenie koeficientu využitia elektrárne z obvyklých 75 percent minimálne na 92 percent. <p>Na rozdiel od reaktorov druhej generácie, ktoré na zvládnutie ťažkých,</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<i>vážnych nehôd, spojených s rozstavením aktívnej zóny, kde neexistovali špeciálne systémy na zvládnutie týchto havárií, v JE s reaktormi tretej generácie takéto systémy existujú. MO34 splňajú požiadavky kladené na bloky tretej generácie.</i>
113.	- Strana 68: „ <u>Projekt Mochovce 3-4 predstavuje nový projekt</u> “. Ak je toto tvrdenie pravdivé, <u>projekt by mal prejsť všetkými postupmi od začiatku</u> . Doteraz (pozri tiež pripomienku č. 9) bol projekt opisovaný ako dokončenie existujúceho projektu. Ak sa skutočne jedná o nový dizajn, je to úplne nový projekt. To by znamenalo, že stavebné povolenie z 1986 by stratilo svoju platnosť. Zároveň by to ponúklo vynikajúcu príležitosť uskutočniť toto EIA ešte pred vydaním stavebného povolenia.	<i>Navrhovateľ hovorí o projekte o „novom“ z hľadiska jadrovej bezpečnosti a nie z hľadiska stavby ako takej. Uvedená EIA správa je založená na štúdiu EIA (tretej v poradí). Projekt je posudzovaný ÚJD SR a MŽP SR v súlade s národnou legislatívou a Smernicou EU.</i>
114.	- Strana 68: „... a je porovnateľný s jadrovými elektrárnami, ktoré sú dnes vo výstavbe kdekoľvek na svete.“ Toto tvrdenie je viac než hyperbolické a nie je možné ho podložiť faktami. Jediné JE, ktoré sa dnes niekde inde v Európe stavajú sú reaktory EPR vo Fínsku a vo Francúzsku. Aj oni sa už potýkajú s myriadami problémov, ale v porovnaní s EMO34, sú na míle vpred. Bolo by vhodné prekonzultovať s Areva, dizajnérom EPR, či by súhlasili s takýmto tvrdením Golder Associates.	<i>Vid' predchádzajúce odpovede týkajúce sa porovnania požiadaviek na jednotlivé generácie jadrových zariadení. Bezpečnostné aspekty sú porovnateľné nakoľko sa zakladajú na tých istých medzinárodných požiadavkách.</i>
115.	- Strana 68: Správa využíva aj ďalšie PR triky, napr. označuje bezpečnostnú úroveň EMO12 ako „... už teraz vysokú...“. Dizajn EMO12 bol podrobený masívnej kritike. Správa EIA by nemala byť reklamou ani PR letákom, naopak, mala by to byť seriózna správa o možných vplyvoch projektu na životné prostredie. <u>Žiadame, aby boli z konečného znenia správy odstránené takéto neadekvátne predpojaté a zavádzajúce výrazy a vyhlásenia.</u>	<i>Názor autora ako aj jeho odporúčania nie je v kompetencii navrhovateľa. posudzovať. Predmetná správa EIA bude doplnená samostatnou prílohou o odpovede na otázky a pripomienky a tieto budú priložené k Správe. Medzinárodné hodnotenia vysokej úrovne bezpečnosti EMO 12 dostupné ako referencia, napríklad závery medzinárodných previerok OSART a pod.</i>
116.	- Strana 69: Havarijná prevencia. <u>Žiadne z tvrdení v zarážkach nie je podložené konkrétnymi informáciami.</u> Spôsob ich formulácie z nich robí iba prázdne slová.	<i>Názor autora pripomienky nebudú SE, a.s. MO34 komentovať. Referencie k tvrdeniam sú v bezpečnostnej dokumentácii ktorá je súčasťou schvaľovania ÚJD SR. Pritom EMO majú schválený dokument „Vnútornej havarijný plán“ ktorý obsahuje a splňa požiadavky ÚJD SR v tejto oblasti. Celý systém vrátane národného systému odozvy na udalosti na jadrových zariadeniach je popísaný aj v samotnej správe o hodnotení v časti C, IV</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		kapitola 4.2
117.	<p>- Strana 70: <u>Opakované odkazy na bezpečnostné usmernenia IAEA a bezpečnostné referenčné úrovne WENRA sú zavádzajúce.</u> Po prvé, tieto požiadavky sú minimálnymi požiadavkami, čo znamená, že neuvádzajú úroveň, ktorá sa dnes od JE očakáva, ale najnižší spoločný ukazovateľ na ktorom sú ochotné sa zhodnúť jadrové regulačné úrady na svete/v Európe. Slovensko ako členský štát, na ktorý sa vzťahuje Smernica Rady (Euratom) o bezpečnom nakladaní s vyhoreným jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom (CNS), by dokonca ani nemohlo schváliť žiadnu JE, ktorá by tieto usmernenia nespĺňala. Po druhé, tieto referenčné úrovne a usmernenia sú vytvorené pre existujúce elektrárne. Pri nových elektrárnach sa očakáva, že použijú najmodernejšie technológie, čomu dizajn VVER 440/213 vskutku nezodpovedá.</p>	<p><i>Otázky jadrovej bezpečnosti sú súčasťou tzv. Bezpečnostnej Dokumentácie a nie samotnej správy EIA. MO 34 sú koncipované po bezpečnostnej stránke tak aby boli splnené bezpečnostné požiadavky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -národnej legislatívy -medzinárodných požiadaviek MAAE -referenčné úrovne WENRA - požiadavky EUR <p><i>Tvrdenia v správe sú práve podložené v PRESAR - predbežnej bezpečnostnej správe, ktorá je predmetom schvaľovania UJD SR.</i></p> <p><i>Konečné ukladanie paliva a rádioaktívneho odpadu bolo vysvetlené počas verejných prerokovaní a nie je predmetom tejto správy EIA.</i></p> <p><i>Zadná časť jadrovej energetiky na Slovensku bola posudzovaná samostatne.</i></p>
118.	<p>- Strana 70: Spomína sa tu niekoľko analýz bez uvedenia akýchkoľvek podrobností. Nie je jasné, v akom rozsahu je možné dôverovať tvrdeniam súvisiacim s týmito analýzami a v akom sú iba prázdny PR rečami, ktoré sa v tejto kapitole objavujú. Žiadame, aby boli do správy zaradené podrobnejšie informácie o takýchto pravdepodobnostných hodnoteniach bezpečnosti (PSA), hodnoteniach dynamickej bezpečnosti (DSA) a scenároch zmierňovania dôsledkov závažných havárií a aby boli závery, ktoré z nich vyplývajú, opätovne a transparentne prehodnotené. Ďalej je potrebné povedať, že úlohou PSA a DSA je odhaľovať slabé stránky dizajnu. Nie sú určené na to, aby sa na ich základe vyvodzovali závery o celkovej bezpečnosti.</p>	<p><i>Spomínané dokumenty sú predmetom predkladania na ÚJD SR ako súčasť bezpečnostnej dokumentácie v čase pred uvedením jadrovej elektrárne 3. a 4. blok Mochovce do prevádzky t.z. približne o 2 roky a nie v tejto fáze.</i></p>
119.	<p>- Strana 71: Barbotážny kondenzátor. Spomínaná analýza je platná iba v prípade, že vonkajšia konštrukcia nemá pukliny alebo väčšie diery. To znamená, že v prípade útoku zvonka sprevádzaného výbuchom vo vnútri,</p>	<p><i>Barbotážny systém bol medzinárodne posudzovaný OECD/NEA. Výsledky posúdenia sú pozitívne. Analýzy pádu lietadla sú uvažované v dokumentácii predkladanej na UJD SR.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		vedúcemu k LOCA, je barbotážny kondenzátor nanič. A v prípade útoku veľkého dopravného lietadla alebo zásahu bojovou hlavnicou sú takéto poškodenia pravdepodobné.	
120.	-	Strana 73: Ochranný obal hermetickej zóny. <u>Pretože SE / ENEL a Golder Associates dobre vedia o tom, že chýbajúci sekundárny ochranný obal hermetickej zóny je jednou z najslabších stránok projektu EMO34, snažia sa PR trikmi túto skutočnosť zakryť. EMO34 nemá žiadny sekundárny ochranný obal hermetickej zóny. Má lokalizačný havarijný systém, ktorého úlohou je zabrániť úniku rádioaktívnych látok v prípade pretlaku. Ako sme už upozorňovali v pripomienke č. 24, systém zlyháva, v prípade prederavenia konštrukcie budovy. Žiadame, aby boli odkazy na tento systém „kontejnment“ zmenené na odkazy na „lokalizačný havarijný systém“, aby sa predišlo nejednoznačnému zahmlievaniu skutočnosti spôsobeného PR výrokmi. Zavádzajúce formulácie ako „... čím sa prakticky eliminujú následky havárie, ktoré by mohli závažným spôsobom ohroziť celistvosť konštrukcie ochranného krytu hermetickej zóny“, by mali byť v celom texte preformulované (v tomto prípade na „znižiť riziko následkov havárie...“).</u>	<i>Otázka plno rozsahového kontejnmentu je popísaná vyššie a je súčasťou bezpečnostnej dokumentácie predkladanej na UJD SR.</i>
121.	-	Strana 80: Palivový cyklus používajúci palivo MOX je nesprávne charakterizovaný ako uzavretý palivový cyklus. Dokonca aj v palivovom cykle, v ktorom je odstránená časť ešte použiteľného uránu alebo plutónia z vyhoreného paliva na opätovné použitie, dochádza k produkcii obrovského množstva rádioaktívneho odpadu. Súčasnú továrne na prepracovanie jadrového paliva VVER440 v Rusku figurujú na popredných miestach odvetví spôsobujúcich zamorenie rádioaktívnym odpadom na svete. Palivový cyklus využívajúci MOX je tiež otvoreným cyklom, v rámci ktorého sa opätovne použije iba malé množstvo vyhoreného paliva. Rovnako ako v predchádzajúcich pripomienkach – táto správa je plná	<i>Zadná časť jadrovej energetiky je súčasťou dokumentácie posúdenej a pripravenej MH SR. Navrhovaná činnosť nie je v oblasti prepracovania paliva.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	skrytej reklamy na jadrový priemysel – uhladené PR vyjadrovanie zametá dôležitejšie problémy pod koberec. Tento druh formulácii je potrebné odstrániť.	
122.	- Dočasné úložisko (s. 80) – požadujeme rozsiahlejšiu kapitolu v správe EIA zameranú na dočasné úložisko, zahrňujúc riziká z úmyselného útoku.	<i>Na dočasne uloženie tzv. suchý sklad pre lokalitu Mochovce bola vypracovaná samostatná Správa EIA, na ktorú MŽP SR vydalo „záverečné stanovisko“ v roku 2004.</i>
123.	- (s. 87) Konečné úložisko – Dá sa zdôvodniť produkcia odpadu, ak dodnes neexistuje žiadne konkrétne riešenie nakladania s ním?	<i>Bude predmetom samostatného procesu EIA v čase umiestnenia tzv. hlbinného úložiska. Zadná časť jadrovej energetiky je súčasťou dokumentácie posúdenej a pripravenej MH SR. Navrhovaná činnosť nie je v oblasti prepracovania paliva a jeho konečného ukladania.</i>
124.	- s. 87 - Je nezodpovedné pripravovať produkciu veľkého množstva vysoko toxických odpadov, ak Slovensko nemá žiadne konečné úložisko pre existujúce RAO a nie je jasné, kto nesie zodpovednosť za konečné úložisko.	<i>Bude predmetom samostatného procesu EIA v čase umiestnenia tzv. hlbinného úložiska.</i>
125.	- s. 87 - Akým spôsobom bude zaistené financovanie konečného úložiska?	<i>Celý proces financovania bude hradený prostredníctvom Národného jadrového fondu na ktorý prispievajú jednotliví prevádzkovatelia Jadrových zariadení sumy v súlade so zákonom 238/2006 Z.z. SE a.s. ako navrhovateľ si svoju povinnosť voči budúcnosti plní pravidelnými odvodmi do fondu.</i>
126.	- Strana 89/90: „Kvapalné rádioaktívne odpady produkované počas prevádzky jadrovej elektrárne sa dajú deliť na: anorganické; organické; a ionizujúce (v anglickom preklade použitý tvar ionizes, ktorý nedáva zmysel – autor pripomienky vychádza z tohto prekladu – pozn.prekl.)“ Táto veta gramaticky nedáva zmysel. Anorganické odpady – jasné. Organické odpady – tiež jasné. Ale čo znamená „ionizes wastes“ (nesprávny preklad do anglického jazyka – pozn. prekl.)? Odpad v podobe anorganických alebo organických iónov? Odpad vydávajúcí ionizujúce žiarenie? Čokoľvek mal autor na mysli, toto jednoducho nedáva zmysel. „Ionizujúce odpady tvoria špeciálnu skupinu kvapalných rádioaktívnych odpadov, lebo sú v pevnom skupenstve, ale prepravujú sa rovnakým spôsobom ako kvapaliny.“ A ani táto veta situáciu neobjasňuje. Kvapalina nemôže byť	<i>SE, a.s. MO34 ďakujú za vecné pripomienky autora k anglickej mutácii Správy EIA.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>v pevnom skupenstve. Kvapaliny sa prepravujú iným spôsobom ako pevné látky. Ak nie je konzultant schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať na takejto základnej úrovni, vyvoláva to pochybnosti o tom, či vôbec rozumie, čo sa skrýva za pojmom jadrová energia.</p> <p>- Všeobecne sa dá konštatovať, že táto kapitola bola bezpochyby preložená zo slovenčiny. Bolo by vhodné, aby preklad skontroloval rodený (anglicky) hovoriaci odborník, pretože je tu zaradených mnoho nejasností. Ešte jeden príklad (na strane 91): „<i>The high-active in-core parts are not processed during power plant [...] (nevydarený preklad pôvodnej vety - Vysokoaktívne vnútro reaktorové časti nie sú spracovávané počas prevádzky elektrárne... – pozn. prekl.)</i>“.</p>	
127.	<p>- Strana 103: KRAO – spáliteľný odpad. Prečo sa triedi spáliteľný odpad? Čo sa s ním potom deje? Spaľuje sa, aby sa znížil objem? Ak áno, tak v akých zariadeniach? Čo sa robí, aby sa zabránilo emisiám rádioaktívnych látok do ovzdušia (napr. trícia a ¹⁴C?) Proces spaľovania a kompresie nie je opísaný dostatočne na to, aby sa dalo posúdiť, či sa uskutočňuje tak, aby neohrozoval životné prostredie.</p>	<p><i>Uvedený proces sa uskutočňuje v zariadeniach Bohunického spracovateľského centra, ktorého vlastníkom je spoločnosť JAVYS. Toto Bohunické spracovateľské centrum (BSC) ma na svoje činnosti vydané príslušné oprávnenia od ÚJD SR a činnosť BSC je v súlade s požiadavkami legislatívy SR. Trícium aj iné látky sa monitorujú jednak prevádzkovateľom a nezávisle útvarmi MZ SR. Hodnoty z prevádzkovaných blokov sú hlboko pod limitmi stanovenými MZ SR a ICRP.</i></p>
128.	<p>- Strana 108 a ďalšie: <u>ALARA</u> ("As Low As Reasonably Achievable – tak nízke, ako je to reálne dosiahnuteľné") – tento princíp sa v správe využíva často. Podľa nášho názoru je tento pohľad zastaraný, pretože prax ukazuje, že výklad pojmu „reasonable – reálne“ je príliš široký. Preto je nesmierne dôležité, aby správa presne ukázala ako sú realizované niektoré postupy a systémy a ohraničila „reálnosť“. Takéto vymedzenie sa nenachádza nikde v správe ani v prílohách. V záujme jednoznačnosti by ho správa naozaj mala obsahovať.</p>	<p><i>Názor autora tejto pripomienky nebudú SE, a.s. MO34 komentovať. ALARA je princíp odporúčaný medzinárodnými organizáciami.</i></p>
129.	<p>- Strana 109: <u>Konečné uskladňovanie odpadu v zariadení JAVYS</u>. S ohľadom na skutočnosť, že JAVYS je spoločnosťou nezávislou od SE, je veľmi dôležité poznať</p>	<p><i>Poskytovanie požadovaných informácií je nad rámec procesu EIA.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>zmluvné podmienky, za akých uskladňuje RAO. Aké ponúka záruky dostatočnej kapacity? Aké ponúka záruky, že nepríde k zmluvným konfliktom, ktoré by mohli viesť k prerušeniu skladovania? Aké sú presné úložné podmienky v úložisku JAVYSu? Tieto skutočnosti treba poznať ešte pred posúdením, či sa s RAO nakladá spôsobom zodpovedajúcim odôvodneniu potreby tohto projektu.</p>	
130.	<p>- Strana 121 a nasledujúce: <u>Voda. Nádrž pri Slatinke bola vo svojom hodnotení EIA explicitne spájaná s projektom EMO34. Prečo sa o nej táto správa EIA nezmieňuje? Sú náklady na tento projekt zaradené do projektu EMO34? Ak nie, nepredstavuje to protiprávnu štátnu pomoc?</u> Ďalej tu chýba primerané vysvetlenie zabezpečenia <u>dodávok vody v prípade dlhých období sucha</u>. Aké opatrenia boli prijaté na zabezpečenie dostatku chladiacej vody za takýchto okolností? Sú všetky neoddeliteľnou súčasťou projektu EMO34? Alebo niektoré z nich prebiehajú ako štátne projekty a tým pádom predstavujú protiprávnu štátnu pomoc?</p>	<p><i>Elektrárň má spracovaný materiál Potreby vody na prevádzku 4 blokov elektrárne Mochovce na základe vodoprávných rozhodnutí, ktoré povoľujú odber technologickej vody z rieky Hron a vypúšťanie odpadových vôd do rieky Hron, ako aj schváleného Manipulačného poriadku vodného diela Veľké Kozmálovce so spôsobom manipulácie s vodou pri rôznych prietokoch na rieke Hron. Na základe týchto materiálov SE zhodnotili a prehlasujú, že pre projektovanú prevádzku 4 blokov AEMO s využitím akumuláčného objemu vodnej nádrže Veľké Kozmálovce budú mať dostatočné množstvo vody na prevádzku 4 blokov.</i> <i>Pre mimoriadne dochladzovania reaktorov elektrárne Mochovce pri prerušení dodávky vody z Hrona je zabezpečené dostatočné množstvo vody na ich spoľahlivé a bezpečné odstavenie i bez okamžitej dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce.</i> <i>V prípade zvýšenia minimálnych prietokov na rieke Hron v suchom období na hodnotu 9,2 m³/sec. a vyššie, by bolo potrebné aj bez odberu pre EMO zabezpečiť vybudovanie akumuláčného objemu na hornom Hrone.</i></p> <p><i>Vodná nádrž Veľké Kozmálovce je prvá priečna vodná stavba na rieke Hron, ktorá zabezpečuje vyrovnanie a rovnomerný odber v čase nízkych prietokov na rieke Hron, sa zanáša a znižuje sa užitočný objem. V súčasnosti prebieha čistenie vodnej nádrže Veľké Kozmálovce od sedimentov, napr. v roku 2009 bolo vyčistených cca 70 000 m³ sedimentov. Pripravuje sa riešenie vo vodnej nádrži, aby sa zabránilo sedimentácii usmerňovacími stavbami v nádrži, čo bude mať za následok zníženie sedimentácie a zachytávania plavenín a splavenín. Realizácia prác na usmerňovacích stavbách je naplánovaná na r.2010 a nasledujúce obdobie.</i></p>
131.	<p>- Strana 130 a nasledujúce: <u>Ochrana zdravia pri práci</u>. Táto časť neobsahuje žiadne údaje, ktoré by mohli fungovať ako</p>	<p><i>Vývojom zdravotného stavu obyvateľstva sa zaoberá samostatná štúdia. Sú v nej porovnávané údaje pred spustením EMO 12 a vývoj v súčasnosti čo umožní i do budúcnosti použiť porovnanie a trendy.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>základ pre vyhodnocovanie zdravotného stavu pracovníkov, ani prognózu možných expozícií žiareniu a dopadov na zdravie zamestnancov a dodávateľov. Správa neobsahuje žiadne údaje o vývoji zdravotného stavu súčasných zamestnancov EMO12, ktoré by mohli poslúžiť ako referenčný komparatívny materiál. Nie sú tu uvedené žiadne dlhodobé prognózy epidemiologických dôsledkov. Všeobecné opisy dávok nie sú dostatočné na to, aby bolo možné kvalitatívne posúdiť riziká ovplyvňujúce zdravie zamestnancov. Bez toho nie je možné dospieť k riadnemu posúdeniu opodstatnenia.</p>	
132.	<p>- s. 150 „Systém čistenia RA-plynov odstráni RA-plyny.“ Čo tu chýba úplne je prehľad plynov, aké bude systém pravdepodobne filtrovať. Napr. trícium filtrovať nebude. Ani kryptón ani niekoľko ďalších vzácnych plynov. Tu uvedený všeobecný výrok teda neobsahuje žiadnu informáciu. Správa by mala obsahovať viac podrobností. Nie je jasné ako autori dospeli k hodnote maximálnej efektívnej dávky 0,250 mSv/rok. Nie je tu žiadna zmienka o tom, či sa v správe zohľadňujú výsledky súčasnej diskusie o hodnotách efektívnej dávky trícia. Nie sú tu uvedené žiadne údaje o predpokladanom vypúšťaní rádioaktívnych látok.</p> <p>Je zaujímavé dočítať sa, že limity sú stanovené zo zákona, ale nie sú tu uvedené žiadne informácie o tom, čo sa dá očakávať, či je možné predpokladať, že zariadenie dodrží stanovené limity, za akých okolností je možné limity prekročiť atď. Tieto informácie sa znenazdania objavujú na inom mieste správy. Mal by tu byť uvedený odkaz na nich.</p> <p>„Tab. 16 uvádza údaje získané z meraní prístrojov umiestnených vo ventilačnom komíne a z laboratórnych analýz.“ Dá sa predpokladať, že údaje pochádzajú z jednotiek EMO12, ale text to jasne neuvádza. Prinesú zmeny EMO34 tiež zmeny v emisiách rádioaktívnych</p>	<p><i>RA plyny sú monitorované nezávislými systémami i v súčasnosti s ohľadom na prevádzku EMO 12. Navyše sú údaje dostupné i napríklad v Rakúsku, čím je zaručená transparentnosť. Uvádzané hodnoty v Správe EIA sú na základe analýz a skutočných meraní. Hodnota trícia je hlboko pod limitom ICRP.</i></p> <p><i>Detailné hodnoty sú tiež uvedené v Prílohe 4.1 Správy EIA.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>izotopov? V akom rozsahu je možné aplikovať údaje z EMO12 na situáciu EMO34 bez ich podrobenia kritickej analýze?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aké je zloženie plynov vypúšťaných do ovzdušia, o ktorých sa zmiňuje tab.16? Spomína sa tu iba ¹³¹I. Aké emisie trícia sa dajú predpokladať? 	
133.	<ul style="list-style-type: none"> - Strana 154 a nasledujúce: Vypúšťanie kvapalných látok. Čo je v odpadovej vode rozpustené? Aké rádioaktívne látky? Trícium? Aké množstvá? Správa EIA neobsahuje žiadny systematický prehľad tých najzákladnejších informácií! Na strane 162 sa objavujú informácie o emisiách trícia. Skutočne znepokojujúcim je najmä výrok „V roku 2008 pre kvapalné výpuste bolo percento čerpania z ročného limitu u trícia na hodnote 65,47%...“. Keďže trícium z kvapalných výpustí nie je možné odstrániť, zdvojnásobenie kapacity pravdepodobne povedie aj k zdvojnásobeniu hodnôt vypúšťaného trícia. To by znamenalo, že po výstavbe EMO34 by prišlo k prekročeniu stanoveného limitu. Navrhovaný pomer trícia v odpadových vodách môže znieť pekne, ale výpuste (v absolútnych číslach)(v Bq) zostávajú rovnaké. To znamená, že obyvateľstvo môže byť vystavené vyšším dávkam trícia, než správa pripúšťa. - Tabuľka 32 demonštruje skutočnosť, že emisie trícia sa už pri EMO12 pohybovali na povolenej hranici. Zdvojnásobenie kapacity znamená, že obavy z prekročenia celkového limitu sú opodstatnené. <u>Zároveň to znamená, že problém súvisiaci s trícium vyvoláva vážne obavy a správa EIA sa napriek tomu jeho hodnotením riadne nezaobrá.</u> 	<p><i>Tak ako je uvedené v kapitole B.II.2.2 súčasné limity pre prevádzku EMO 12, pre prevádzku MO34 Úrad Verejného Zdravotníctva vydá nové limity pre uvoľňovanie trícia do životného prostredia, pričom na základe analýz a skúseností z prevádzky EMO 12 budú hodnoty MO34 a EMO 12 pod oficiálne stanovenými limitmi. Detailné hodnoty sú tiež uvedené v Prílohe 4.1 Správy EIA.</i></p>
134.	<ul style="list-style-type: none"> - Strana 168 a nasledujúce: <u>Táto kapitola je do takej miery nekvalitná, že ani zďaleka nedosahuje čo i len prijateľnú úroveň, a preto nie je dôvod podrobnejšie ju rozoberať.</u> Kapitola neposkytuje ani žiadne informácie ani nevyvodzuje žiadne závery. Vrcholom všetkého je asi toto: „<u>Výpočty dávok kritickej skupiny obyvateľstva sú súčasťou</u> 	<p><i>Názor autora pripomienky sú popísané v bezpečnostnej dokumentácii.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p><i>Predprevádzkovej bezpečnostnej správy POSAR EMO12. Nasledujúce výsledky sú hlásené len kvôli úplnosti ako “návrhové” údaje a vzťahujú sa na “historické” limity stanovené Vyhláškou Československej komisie pre atómovú energiu č. 4 z r. 1979, ktorá už niekoľko rokov neplatí. Tak či tak (nevhodný dôvetok prekladateľa do anglického jazyka – pozn. prekl.), aktualizované a kompletne hodnotenie rádiologických následkov počas normálneho prevádzkového stavu pre všetky štyri bloky je uvedené v kapitole 6.2 Environmentálny rámeč. “ Tak či tak – prečo by sme sa mali obťažovať a veriť akejkoľvek informácii v tejto správe? Aj tak nie sú stanovené žiadne normy. A, tak či tak, prečo by sme sa mali obťažovať vôbec niečo robiť - Fico chce elektrárň, tak čo – vykašlime sa na to! ?</i></p>	
135.	<p>Strana 168: „Podľa výsledkov výpočtov je pre výpuste plyných rádioaktívnych látok do atmosféry kritickou skupinou veková skupina dospelých, pre ktorú boli vypočítané najvyššie hodnoty efektívnych dávok v zóne č. 161, čo je obec Nevidzany v smere ZSZ vo vzdialenosti 5 - 7 km.“ Prosím?! Kritickou skupinou sú dospelí? Je veľmi pravdepodobné, že omyl v tomto odseku je spôsobený neprihliadaním na obsah trícia v atmosfére. Kritickou skupinou pri zvažovaní vplyvov rádioaktívneho žiarenia sú gravidné ženy, deti do 4 rokov, mladiství a mladé ženy. Tabuľka 33 nevysvetľuje, čo hodnoty uvádzané pod jednotlivými limitmi znamenajú. Znamenajú počet ľudí, o ktorých sa predpokladá, že budú vystavení vyšším dávkam? Vo všeobecnosti, však vôbec nie je zaujímavé vedieť, či určitá časť obyvateľov nedosahuje alebo presahuje stanovené limity. Dôležité je poznať možné účinky na ich zdravie. Aká je incidencia rakoviny? A čo počet porúch imunitného systému? Atd. Správa využíva ako základ nedostatočné epidemiologické údaje o obyvateľstve v okolí EMO. Neuvádza žiadne prognózy o možných účinkoch EMO34 na zdravie ľudí žijúcich v okolí JE. V podstate tu neexistuje žiadny základ na posúdenie opodstatnenia výberu</p>	<p><i>Dôležité informácie týkajúce sa kritickej skupine obyvateľstva žijúceho v okolí JE Mochovce sú v Prílohe 4.1 Správy EIA. Hodnotenie účinkov prevádzky na zdravie obyvateľov je uvedené v kapitole C III 1.6 Správy.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	tohto riešenia.	
136.	- s. 176 Vyraďovanie z prevádzky – Argumenty pre uprednostnenie BV pred OU nie sú dostačujúce. Nie sú tu uvedené žiadne finančné dôsledky tohto riešenia, ani údaje potvrdzujúce, že SE/ENEL budú mať dostatočné prostriedky na pokrytie týchto nákladov. Pre lepšiu analýzu by mal navrhovateľ poskytnúť detailnejší rozpis svojho rozpočtu.	<i>Táto činnosť bude predmetom samostatnej správy EIA. Vid tiež vyššie odpovede na zadnú časť jadrovej energetiky.</i>
137.	- Strana 190: Varianty navrhovanej činnosti: „Na základe (odôvodnenej – v preklade do anglického jazyka vynechané – pozn. prekl.) žiadosti navrhovateľa t.z. Slovenských elektrární a.s. Závodu 3 a 4 blok Elektrárň Mochovce o upustenie variantného riešenia pre „Atómovú elektrárň Mochovce VVR 4x440MW 3.stavba“ zo dňa 15.júla 2008 Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky upustilo od variantného riešenia. Upustenie od variantného riešenia bolo oznámené Slovenským elektrárnám a.s. listom č. 7451/2008-3-4/hp zo dňa 31.7.2008.“ Toto znamená, že <u>ministerstvo životného prostredia spolu s predkladateľom SE vedome porušili slovenský právny poriadok, smernicu EU o EIA a Aarhuský dohovor</u> , ktoré zakotvujú povinnosť prezentovať variantné riešenia za účelom opodstatnenia výpustí rádioaktívnych a iných toxických materiálov do prostredia alebo tvorby rizika takýchto výpustí. Argumentácia, že EMO34 je „osobitým projektom“ v tejto súvislosti neobstojí. Neexistujú žiadne environmentálne analýzy projektu EMO zo skoršieho obdobia, ktoré by spĺňali kritériá stanovené Aarhuským dohovorom, smernicou EÚ o EIA a platným slovenským zákonom o EIA. S ohľadom na to, že tento projekt obsahuje veľké množstvo aktualizácií a zmien by sa malo k nemu pristupovať ako k úplne novému projektu a to vrátane vypracovania úplného EIA. Slovenské ministerstvo životného prostredia a SE/ENEL nás pri niekoľkých	<i>Procesné kroky procesu EIA boli vysvetlené MŽP SR a UJD SR počas Verejných Prerokovaní. Kompetentné orgány postupujú v procese EIA podľa legislatívy a medzinárodných požiadaviek a relevantných dohovorov.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>príležitostiach uistili, že rozhodnutie o schválení EMO34 je podmienené vypracovaním úplného EIA v súlade so slovenským zákonom, smernicou EÚ o EIA a Aarhuským dohovorom. Je zrejmé, že táto správa spomínané kritériá nespĺňa. Aj ak by v predchádzajúcich analýzach boli zvažované variantné riešenia projektu EMO, bolo by ich bývalo potrebné zaradiť do tejto štúdie. Ale dokonca ani toto sa nestalo!</p>	
138.	-	<p>Strana 190: „Vzhľadom k pokročilému štádiu výstavby blokov 3 a 4 v lokalite Mochovce, bude možné rýchle zabezpečiť pokrytie (závažného – prekladateľ do anglického jazyka vložil do pôvodnej vety tento prívlastok – pozn. prekl.) deficitu medzi dodávkami elektrickej energie do slovenskej siete.“ Toto nie je pravda. <u>Neexistuje žiadny „... (závažný) deficit medzi dodávkami elektrickej energie do slovenskej siete“</u>. Po prvé, slovenská sieť nie je izolovaná a jej analýza ju musí posudzovať v rámci štruktúry enso-e (bývalé UCTE). Po druhé, existujú myriady alternatív, akými je možné ovplyvňovať dopyt siete (energetická efektívnosť, manažment dopytu) a alternatív výroby, ktoré by boli schopné ponúknuť rýchlejšie a lacnejšie riešenie deficitu. Presne tieto by bolo potrebné zaradiť medzi alternatívy – variantné riešenia – aby porovnanie odhalilo, či je možné zdôvodniť výpuste rádioaktívnych látok alebo zvýšenie rizika ich uvoľňovania do životného prostredia. Po tretie, v súčasnosti neexistuje žiadny deficit – krátkodobé deficity v priebehu predchádzajúcich rokov boli jednoducho vyriešené dovozmi, krátkodobá nadprodukcia zase vývozmi. To či je výstavba EMO34 nevyhnutná je možné zistiť iba na základe dôkladnej analýzy štruktúry siete na Slovensku a v regióne ako aj alternatív v podobe riadenia dopytu a výrobných kapacít. Analýza uskutočnená nebola a boli porušené kritériá vzťahujúce sa na riadne EIA.</p>	<p><i>V úvode pripomienok a odpovedí je odpoveď týkajúca sa návrhu energetickej stratégie a relevantných dokumentoch vlády SR. Otázky deficitu boli podrobne diskutované na iných fórach aj v súvislosti s faktom že SR je po odstavení Bohuníc importérom energie. Vláda SR naopak s ohľadom na očakávaný deficit v EU a na Slovensku počíta s výstavbou nového bloku v lokalite Bohunice.</i></p>
139.	-	<p>Strana 190: „Vzhľadom na uvedené dôvody, je jednoznačné</p>	<p><i>Zdôvodnenie je popísané v Správe EIA na základe analýzy a relevantných</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>že dokončenie (výstavby) a prevádzka 3. a 4. bloku JE Mochovce nemá žiadne iné zdôvodniteľné alternatívy. Konkrétne zdôvodnenie je uvedené v Časti C, odsek V.“ S ohľadom na dôvody uvedené v pripomienkach č. 42 a 43, je toto vyhlásenie absolútne neprijateľné. Dôkladná analýza slovenskej energetickej situácie by ukázala, že projekt EMO34 je nielen neprijateľným, ale úplne neopodstatneným variantom vystavujúcim spoločnosť neakceptovateľným rizikám výmenou za nepotrebnú kapacitu.</p>	<p>podkladov.</p>
140.	<p>- Strana 191: <u>Náklady</u>. Je zábavné vidieť odhady nákladov vyčíslené na euro presne. Známym faktom vyplývajúcim zo skúseností je, že náklady na jadrové projekty vo viac než polovici prípadov v priebehu realizácie narastajú. Projekty VVER nie sú výnimkou – pozri napr. zvyšovanie nákladov v priebehu výstavby JE Temelín. Podľa nášho názoru sú celkové náklady na projekt podhodnotené a nezahŕňajú všetky budúce náklady. <u>Lepšia analýza by sa dala uskutočniť, keby predkladateľ poskytol vlastný podrobne rozpoložovaný rozpočet.</u></p>	<p>Náklady sú predmetom analýz súčasných cien a konkrétnych kontraktov s tým, že ich úprava podlieha svetovému vývoju ekonomiky.</p>
141.	<p>- Strana 193: "16.0 VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHovANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE - Výpuste rádionuklidov z JE EMO12 sú extrémne nízke, výpuste z ventilačného komína JE MO34 do atmosféry nad súčasne platné limity sa nepredpokladajú. Výpočet radiačnej záťaže obyvateľstva z hľadiska hodnotenia vplyvov presahujúcich štátne hranice SR, (ako uvádza kapitola 1.5.3 oddiel C, časť III), ukazuje, že tento je zanedbateľný.“ Toto je úplný nezmysel. Je všeobecne známe, že vplyvy jadrových zariadení presahujúce hranice štátu sú pozorovateľné najmä po nehodách a haváriách - projektových aj nadprojektových. <u>Táto štúdia neuvádza žiadne riadne hodnotenie možného cezhraničného rozptylu rádionuklidov v prípade rozsiahlej havárie.</u> Takéto</p>	<p>Vplyvy sú popísané v príslušných častiach a prílohách Správy EIA. Metodika na ich stanovenie bola prerokovaná okrem iného aj počas VP. Konkrétne hodnoty napríklad na hranici s Rakúskom sú taktiež uvedené a vyčíslené v Správe EIA.</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>hodnotenie sa napríklad uskutočnilo v rámci procesu EIA pre JE Visaginas v Litve, i keď je potrebné pripomenúť, že zdrojový člen pre tam uvádzané výpočty bol nižší než sa reálne dá očakávať.</p>	
142.	<p>- Strana 194: <u>Požiadavky na vstupy - pôda</u>. Správa uvádza, že výstavba blokov 3 a 4 si nebude vyžadovať akvizíciu žiadnych nových pozemkov. Toto nie je pravda. Po prvý, EMO34 bude musieť prijať dodatočné opatrenia na zabezpečenie dostatočného objemu chladiacej vody, tzn. nádrž v Slatinke. Navyše rozšírenie projektu Mochovce 3, 4 si nevyhnutne bude vyžadovať väčšie územie na dobývanie uránu a jeho spracovanie na získavanie paliva, väčšie úložné priestory na skladovanie nízko a stredne rádioaktívneho odpadu a pozemky na umiestnenie konečného úložiska na skladovanie vysoko rádioaktívneho odpadu. Aj prílev sezónnych a permanentných pracovníkov do oblasti si vyžiada vytvorenie priestoru na bývanie a služby. Všetko toto si vyžaduje ďalšie pozemky. V súvislosti s týmto je veľmi dôležité uskutočniť riadne prepočty.</p>	<p><i>Otázka sa opakuje a vyčerpávajúca odpoveď je uvedená vyššie.</i></p>
143.	<p>- Strana 195: <u>Požiadavky na vstupy - voda</u>. <u>Správa sa nezmiňuje o budovanej nádrži na rieke Hron pri Slatinke, ktorá sa v súčasnosti buduje</u>. Nádrž bola označená ako nevyhnutná pre potreby projektu Mochovce 3,4 v jej vlastnom EIA a preto je potrebné ju zaradiť aj do EIA tohto projektu.</p>	<p><i>Elektrárň Mochovce má spracovaný materiál Potreby vody na prevádzku 4 blokov elektrárne Mochovce na základe vodoprávných rozhodnutí, ktoré povoľujú odber technologickej vody z rieky Hron a vypúšťanie odpadových vôd do rieky Hron, ako aj schváleného Manipulačného poriadku vodného diela Veľké Kozmálovce so spôsobom manipulácie s vodou pri rôznych prietokoch na rieke Hron. Na základe týchto materiálov SE zhodnotili a prehlasujú, že pre projektovanú prevádzku 4 blokov AEMO s využitím akumulačného objemu vodnej nádrže Veľké Kozmálovce budú mať dostatočné množstvo vody na prevádzku 4 blokov. Pre mimoriadne dochladzovania reaktorov elektrárne Mochovce pri prerušení dodávky vody z Hrona je zabezpečené dostatočné množstvo vody na ich spoľahlivé a bezpečné odstavenie i bez okamžitej dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce. V prípade zvýšenia minimálnych prietokov na rieke Hron v suchom období na hodnotu 9,2 m³/sec. a vyššie, by bolo potrebné aj bez odberu pre EMO zabezpečiť vybudovanie akumulačného objemu na hornom Hrone.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

144.	- s. 195 a 196 – Správa sa vôbec nezmieňuje o vplyve čerpania vody na stav rieky Hron počas vysokých a nízkych úrovní vody a, a to predovšetkým, počas období extrémneho sucha. Neuvádza odhady vplyvov klimatických zmien na objem dostupnej vody v rieke Hron ani vplyvy projektu EMO34 v dlhodobom horizonte.	<i>Vid odpoveď na otázku 143.</i>
145.	- s. 197 – „Dodávky pitnej vody z akvaduktu boli zastavené v Júni 2005 na základe rozhodnutia vedenia JE Mochovce.“ Správa by mala uviesť skutočné dôvody tohto rozhodnutia a závery, ktoré z neho pre budúcnosť vyplývajú, v prípade dostavby EMO34. Malo čerpanie vody negatívny vplyv na hladinu podzemnej vody s následným negatívnym účinkom na ekosystém? Ak áno, je možné rovnaký scenár očakávať aj v prípade zdroja v Červenom Hrádku? Ako je možné, že pri omnoho väčšom než 25% zvýšení stavu zamestnancov sa spotreba pitnej vody zvýši iba o 25%? Aký je povolený odber zo studne v Červenom Hrádku, aby čitateľ správy mohol bez pochybností dospieť k záveru, že $91,378 * 1,25 = 114,222$ je pod hranicou povoleného odberu? Z akých parametrov a argumentov vychádza výpočet povoleného odberu? Ako bude vplývať odber v objeme $114,222 \text{ m}^3/\text{ročne}$ na ekosystém? Všetky tieto otázky by mala správa zodpovedať.	<i>Pripomienka je nerelevantná pretože nesúvisí s procesom výstavby MO34. Pitná voda je riešená a čerpaná pre celú lokalitu Mochoviec.</i>
146.	- s. 198 – Ochranné nátery – spomenuté ako „environmentálne neutrálne materiály“. Existuje iba niekoľko ochranných náterov, ktoré sú neutrálne voči životnému prostrediu. Aby sme mohli posúdiť, či budú použité iba tieto náterové látky, je nevyhnutné, aby vyhlásenia tohto druhu dopĺňal zoznam náterových látok, ktoré sa plánujú použiť, spolu s opisom ich vplyvu na životné prostredie.	<i>SE, a.s. MO34 budú pri výstavbe blokov 3. a 4. postupovať tak aby nedošlo k neprimeraným záťažiam na ŽP. Z dôvodov ekologického nakladania s konvenčnými odpadmi vybudujú „zberný dvor“ ktorý bude prevádzkovaný v súlade s legislatívou SR a v prípade náterových hmôt a nakladania s takýmito odpadmi sa bude postupovať v súlade s manipulačným poriadkom zberného dvora.</i>
147.	- s. 217 – Výber Kanadského pokynu pre Stredoeurópsky	<i>Dobrá prax je uvedená na základe medzinárodných skúseností.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		ekosystém je trochu zvláštnou voľbou. Golder Associates by sa mali pokúsiť nájsť Európsku smernicu pre tento prípad, ktorá súvisí so stredoeurópskym ekosystémom.	
148.	-	Strana 223: 2.2 Vypúšťanie kvapalných rádioaktívnych látok do hydrosféry - trícium. Správa vychádza zo zastaraných maximálnych limitov. Poradný výbor provincie Ontário pre pitnú vodu dospel k názoru, že „ <i>limit pre trícium 20 Bq/L stanovený normou kvality pitnej vody v provincii Ontário, aplikovaný ako priebežný ročný priemer, splňa požiadavky dodržania primeranej úrovne rizika pre zachovanie verejnej bezpečnosti.</i> ¹ “. Vo svetle predchádzajúcich argumentov <u>odporúčame opätovne preveriť limity stanovené pre emisie trícia na Slovensku a podľa toho znížiť limity pre emisie trícia z EMO34.</u>	<i>Dobrá prax je uvedená na základe medzinárodných skúseností.</i>
149.	-	Strana 231: „ <i>RAO, ktorý nevyhovie prijímacím kritériám bude musieť byť uložený v integrovanom úložisku umiestnenom v JAVYS, a.s. v Jaslovských Bohuniciach a následne uložený v hlbokom geologickom úložisku (akonáhle bude dostupné).</i> “ Toto vyhlásenie vyvoláva kvalitatívny problém. V súčasnosti nikde na svete neexistuje funkčné hlboké geologické úložisko odpadu z jadrového odvetvia. Kvôli regulačným a technickým problémom bol nedávno predbežne zastavený aj najslubnejší z projektov výstavby takéhoto druhu úložísk (Yucca Mountain v USA). Nie je k dispozícii nič, čo by zaručovalo, že Slovensko zabezpečí dostupnosť vhodného miesta alebo dokonca vhodnej technológie ukladania ešte počas tejto generácie. S ohľadom na to sa <u>otázka riešenia RAO stáva neudržateľnou.</u>	<i>Nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom bude riešené formou uskladnenia v medzisklade vyhoreteho paliva v Jaslovských Bohuniciach u spoločnosti JAVYS a výstavba suchého medziskladu pre lokalitu Mochovce je riešená samostatným procesom EIA ktorý bol skončený v roku 2004 vydaním záverečného stanoviska MŽP SR. Zadná časť jadrovej energetiky je súčasťou inej dokumentácie.</i>

¹ Ontario Drinking Water Advisory Council, *Report and Advice on the Ontario Drinking Water Quality Standard for Tritium*, Toronto (May 2009), http://www.odwac.gov.on.ca/reports/052109_ODWAC_Tritium_Report.pdf

Dr. Ian Fairlie, *Tritium Hazard Report: Pollution and Radiation Risk from Canadian Nuclear Facilities* (Správa o rizikách súvisiacich s trícium: riziko znečistenia a radiácie z kanadských jadrových zariadení), Ontario (2007) Greenpeace:
<http://www.greenpeace.org/canada/en/documents-and-links/publications/tritium-hazard-report-pollu>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	150.	<p>- Strana 236: I VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA. <u>Tento odsek nepravdivo vymedzuje dotknuté územia v rámci definície regionálnej oblasti na plochu s polomerom 50 km od lokality.</u> V prípade veľmi závažnej havárie, môže vysoká rádioaktivita zasiahnuť mnoho rozsiahlejšie územie, ako to dokazuje aj Černobyľská katastrofa (1986). To znamená, že je potrebné zohľadňovať mnoho rozsiahlejšiu oblasť. Počas prezentácie na vypočutí EIA v Bratislave, 18. septembra 2009, sa ďalej vyjasnilo, že polomer 50 km zahŕňal iba slovenské územie a nevzťahuje sa na lokality na maďarskom území. To je neprijateľné.</p>	<p><i>Metodika hodnotenia 3km 10km a 50km je použitá na základe uznávaných postupov. Černobyľ je neporovnateľný s navrhovanou činnosťou a typom tlakovodnej elektrárne.</i></p>
	151.	<p>- Strana 256: <u>Zníženie CO² a konvenčné kontaminanty znečisťujúce ovzdušie.</u> Tento odsek je absolútne neprijateľný. Neuvádza odhady výpustí CO² v gCO₂eq/kWh pre jadrové reaktory EMO34, ktoré by bolo možné porovnať s odhadmi v iných štúdiách ako napr. v Sovacool (2008)². V súvislosti so skleníkovými plynmi a inými emisiami správa nezohľadňuje analýzu kompletného reťazca jadrovej výroby zahŕňajúcu EMO34, takže poznámky typu „<i>Ako je všeobecne známe, výroba elektriny v jadrových elektrárnach má za následok zníženie CO² emisií do ovzdušia...</i>“ postrádajú význam. Zavádzajúce je aj porovnanie iba s uhlím. Úroveň emisií z úplného výrobného cyklu projektu EMO34 je potrebné porovnať s úrovňou emisií úplných výrobných cyklov súboru variantných riešení. <u>V súvislosti s emisiami skleníkových plynov, tvrdíme, že EMO34 zvyšuje emisie skleníkových plynov, pretože bráni rozvíjaniu politík energetickej efektívnosti a zdrojov obnoviteľnej energie, akými sú veterná, geotermálna, malá a mini vodná energia a biomasa, ktoré emitujú menej gCO₂eq/kWh vo</u></p>	<p><i>Ako potvrdzuje tiež OECD a aj Sovacool (2008), emisie skleníkových plynov sú u JE o rád nižšie I pri započítaní prednej a zadnej časti jadrovej energetiky. Otázka resp. pripomienka je viac teoretická ako súvisiaca s predmetom posudzovanej činnosti.</i></p> <p><i>Zníženie CO₂ je preukázané aj prevádzkou EMO 12 a predstavuje cca 5 mil. ton CO₂ ročne.</i></p>

² Benjamin K. Sovacool, *Valuing the greenhouse gas emissions from nuclear power: A critical survey (Posudzovanie emisií skleníkových plynov pochádzajúcich z jadrovej energie: kritické hodnotenie)*, v *Energy Policy* 36 (2008) 2940- 2953, Elsevier, <http://www.elsevier.com/locate/enpo> |

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<p>výstupnom výkone než jadrová energia (pozri Sovacool, 2008). S ohľadom na to, že EMO34 zaberie veľkú časť kapacity sústavy na Slovensku, úhrn týchto ďalších emisií sa nedá prehliadať ako zanedbateľný. Uvedený výpočet „ušetrených“ skleníkových plynov je jednoducho povedané neprofesionálnou sprostosťou.</p>	
152.	-	<p>s. 257 a ďalej – Podmienky povrchovej vody. Úloha zdroja Slatinka nebola zahrnutá do správy a mala by byť.</p>	<p><i>Vodný zdroj Slatinka nie je popísaný v správe pretože nemá žiadny odpovede sú vyššie v tomto dokumente. Stanovisko SE, a.s. k vodnému dielu Slatinka je nasledovné:</i></p> <p><i>Elektrárň má spracovaný materiál Potreby vody na prevádzku 4 blokov elektrárne Mochovce na základe vodoprávných rozhodnutí, ktoré povoľujú odber technologickej vody z rieky Hron a vypúšťanie odpadových vôd do rieky Hron, ako aj schváleného Manipulačného poriadku vodného diela Veľké Kozmálovce so spôsobom manipulácie s vodou pri rôznych prietokoch na rieke Hron. Na základe týchto materiálov SE zhodnotili a prehlasujú, že pre projektovanú prevádzku 4 blokov AEMO s využitím akumuláčného objemu vodnej nádrže Veľké Kozmálovce budú mať dostatočné množstvo vody na prevádzku 4 blokov.</i></p> <p><i>Pre mimoriadne dochladzovania reaktorov elektrárne Mochovce pri prerušení dodávky vody z Hrona je zabezpečené dostatočné množstvo vody na ich spoľahlivé a bezpečné odstavenie i bez okamžitej dodávky vody z vodnej nádrže Veľké Kozmálovce.</i></p> <p><i>V prípade zvýšenia minimálnych prietokov na rieke Hron v suchom období na hodnotu 9,2 m³/sec. a vyššie, by bolo potrebné aj bez odberu pre EMO zabezpečiť vybudovanie akumuláčného objemu na hornom Hrone.</i></p> <p><i>Vodná nádrž Veľké Kozmálovce je prvá priečna vodná stavba na rieke Hron, ktorá zabezpečuje vyrovnanie a rovnomerný odber v čase nízkych prietokov na rieke Hron, sa zanáša a znižuje sa užitočný objem. V súčasnosti prebieha čistenie vodnej nádrže Veľké Kozmálovce od sedimentov, napr. v roku 2009 bolo vyčistených cca 70 000 m³ sedimentov. Pripravuje sa riešenie vo vodnej nádrži, aby sa zabránilo sedimentácii usmerňovacími stavbami v nádrži, čo bude</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		<i>mať za následok zníženie sedimentácie a zachytávania plavenín a splavenín. Realizácia prác na usmerňovacích stavbách je naplánovaná na r.2010 a nasledujúce obdobie.</i>
153.	- s. 257– Hydrologické pomery – povrchové vody. Nie je tu uvedený adekvátny opis vývoja teploty vôd. Odsek sa nezmieňuje ani o tom, ako často by EMO34 musela prerušiť prevádzku kvôli vysokej teplote Hronu a iných zdrojov vody určenej na chladenie. Správa neskúma potrebu navýšenia odberu chladiacej vody na zamedzenie dosiahnutia príliš vysokých výstupných teplôt, ktoré by mohlo byť potrebné, ak bude mať odoberaná voda v dôsledku klimatických zmien vyššiu teplotu.	<i>Slatinka a otázky vody je popísaná vyššie otázka sa opakuje.</i>
154.	- s. 278 a ďalej – 7.0 FAUNA A FLÓRA. Chýba tu opis akéhokoľvek možného vplyvu EMO34 na faunu a flóru, čo je presne to, čo sa v správe EIA očakáva robiť! Jednoduché otázky ako v ktorých druhoch sa budú akumulovať RA látky; ktoré druhy ovplyvní zvýšenie teploty povrchových vôd – najmä v čase extrémne vysokých alebo nízkych teplôt; ktoré druhy budú poškodené spomalením povrchového toku v Hrone; ktoré druhy negatívne ovplyvní výstavba nádrže Slatinka atď., neboli ani len položené, nieto zodpovedané!	<i>Slatinka a otázky vody je popísaná vyššie otázka sa opakuje.</i>
155.	- s. 285: 8.0 KRAJINA. Je to absolútne neadekvátny opis. Základom posudzovania by mala byť krajina bez stavby, ktorá je tam aktuálne postavená. Budovy a vedenia vysokého napätia EMO 34 sú jednoducho škaredé! Neuvádza sa, akým spôsobom sa SE/ENEL pokúšajú tento vplyv riešiť, ani či sa vôbec pokúsili o nejaké riešenie.	<i>Lokalita je plánovaná pre 4 bloky a nedochádza k záberu väčšej plochy.</i>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

156.	- s. 289 a ďalej: 11 OBYVATEĽSTVO. V zdravotnej situácii obyvateľstva sú nepostačujúce epidemiologické údaje s výnimkou veľmi limitovaných onkologických údajov neskôr. Chýba porovnanie so situáciou pred výstavbou EMO12.	<i>Podľa Prílohy 11 Zz. 24/2006 a popis je uvedený v kapitole III.</i>
157.	- Strana 286 a nasledujúce: 9.0 CHRÁNENÉ ÚZEMIA. Rovnaká kritika ako v pripomienke 59 a 60. Nie je tu opísaný vplyv na tieto územia.	<i>Správa uvádza presne podľa Prílohy 11 Zz. 24/2006 a súčasného rozvoja a dopadu na ŽP.</i>
158.	- Strana 288: 10.0 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY. Idem.	<i>Epidemiologické údaje popísané v správe sú uvedené od roku 1996. Kvôli dlhému indukčnému času možného ožiarenia vyvolávajúceho chorobu je doba analýzy adekvátna. Literatúry o detskej leukémii v blízkosti JE je minimum a je sporná (kvôli nedostatku údajov): niektoré prieskumy vykazujú evidenciu zvýšeného výskytu detskej leukémie a veľa iných vykazuje absenciu údajov. Zo súčasného stavu poznania nemôžu byť formulované žiadne závery.</i>
159.	- Strana 289 a nasledujúce: 11. OBYVATEĽSTVO. Nie sú tu uvedené dostatočné epidemiologické údaje o zdravotnom stave obyvateľstva s výnimkou veľmi obmedzených údajov o onkologických ochoreniach ďalej v texte. <u>Správa neuvádza porovnanie zo situáciou pred vybudovaním EMO12.</u> Neuvádzajú sa tu žiadne prípadné vplyvy EMO34 na zdravotný stav – ani krátkodobé ani dlhodobé. Výsledky nedávnych štúdií výskytu leukémie u detí žijúcich v okolí jadrových elektrární sa v správe nezohľadňujú ³ .	<i>Vid vyššie.</i>

³ Okrem iného pozri:

Fairlie, Ian (2009), 'Childhood cancers near German nuclear power stations: the ongoing debate(Detská rakovina v okolí nemeckých jadrových elektrární: prebiehajúca diskusia), v *Medicine, Conflict and Survival*, 25:3, s.197 – 205;

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

160.	- s. 291: 11.2.1 Pracovné sily – Nesprávne tvrdenie: „Je dôležité pre ekonomiku v oblasti JE a vedie k vysokým číslam lokálnej zamestnanosti pre výstavbu JE.“ ...Povedie to ku krátkodobému vzostupu lokálnej ekonomiky, následne povedie k poklesu po skončení výstavby. Tento efekt vzostupu – poklesu má silne negatívne následky na vyvážený rozvoj oblasti.	<i>Personál sa zvýši cca 20%. Ekonomické úvahy a osobný názor.</i>
161.	- s. 291: „Z dôvodu existencie jadrovej elektrárne, všetky potrebné sociálne a fyzické infraštruktúry sú už realizované.“ <u>V správe absolútne chýba analýza toho, aký vplyv bude mať prílev stavebných pracovníkov zvonka a zdvojnásobenie prevádzkových pracovníkov na túto infraštruktúru.</u> Napríklad to, že je tam klinika, je pekné, ale keď sa zdvojnásobí počet pracovníkov, bude sa musieť zdvojnásobiť aj kapacita kliniky. Ako ovplyvní prílev stavebných pracovníkov zvonka a zdvojnásobenie prevádzkových pracovníkov kapacitu miestnej infraštruktúry a ako to ovplyvní životné prostredie, vrátane prírody (extra tvrdá infraštruktúra, extra tlak na prírodné oblasti atď.)?	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje. Infraštruktúra bola analyzovaná.</i>
162.	- s. 291 a ďalej: Nie sú analyzované vplyvy projektu EMO34 na popísané parametre.	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje</i>
163.	- s. 295: 11.3 Infraštruktúra. To isté: žiadny opis zmien vyvolaných projektom EMO34. Prečo je táto správa napísaná?	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje</i>
164.	- s. 300: „JE Mochovce je existujúce zariadenie v pevnej a stabilnej spoločnosti. Všetky potrebné stavebné povolenia boli udelené. Na základe toho nie	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje</i>

<http://www.informaworld.com/smpp/content-db=all?content=10.1080/13623690902943388>

Fairlie, Ian (2009), 'Childhood cancers near German nuclear power stations: hypothesis to explain the cancer increases (Detská rakovina v okolí nemeckých jadrových elektrární: hypotéza vysvetľujúca zvýšenú incidenciu rakoviny)', *Medicine, Conflict and Survival*, 25:3, 206 – 220; <http://dx.doi.org/10.1080/13623690902943396>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<i>je požadované detailné socio-ekonomické posudzovanie. “ Aký nezmysel je toto? Samozrejme, že socio-ekonomické posudzovanie je vyžadované!</i>	
165.	- s. 301: 11.4.2 Verejná informovanosť o jadrovej energetike na Slovensku. Prečo vyzdvihuje autor túto analýzu, keď určenie tohto je len prvým krokom, ktorý bol podniknutý mapovaním lokálneho sociálneho vnímania Aby sa dosiahol úplný prehľad, malo by byť preskúmané vnímanie Európanmi. Teda nielen lokálne a slovenské národné vnímanie, ale aj vnímanie občanmi Maďarska, Rakúska, tak ako aj základné analýzy E-vnímania na základe relevantného Eurobarometra a národných trendov.	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje.</i>
166.	- s. 302: Opis aktivít PR, ktoré sú vysoko orientované na propagáciu JE namiesto podpory kritickej diskusie, nemôže byť použitý ako indikátor pre sociálny vnem a je irelevantný pre túto správu EIA.	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje.</i>
167.	- Strana 303: „ ... jadrová elektrárň Mochovce SE, a.s. organizuje pre starostov a primátorov zo ZRZM tematické študijné zájazdy (Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Česká republika, Španielsko, Fínsko atď.)“. Toto celkom dobre ilustruje predpojatosť informačných tokov vo vzťahu k ZRZM. ZRZM nemá k dispozícii kritické informácie, a ani sa ich nesnaží získať. Pozri pripomienku č. 70.	<i>Osobný názor – navrhovateľ sa nestotožňuje.</i>
168.	- s. 304: „JE Mochovce je existujúce zariadenie v pevnej a stabilnej spoločnosti. Všetky potrebné stavebné povolenia boli udelené. Na základe toho nie je požadované detailné socio-ekonomické posudzovanie.“ – opakuje sa a tým ukazuje nesystematickosť akou je EIA správa písaná).	

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>169.</p> <p>- Strana 304: <u>Plán verejných konzultácií a objasnení (PVKO)</u>. Začiatkom septembra dostala organizácia Greenpeace kópiu powerpointovej prezentácie, ktorej autorom bol vedúci Odd. komunikácie JE Mochovce, p. Róbert Holý, kde opisoval prípravu SE/ENEL na verejné konzultácie v rámci procesu EIA. Prezentácia navrhuje hneď niekoľko porušení zákona o EIA a Aarhuského dohovoru.⁴ Takéto flagrantné manipulovanie s postupom EIA by malo byť dôvodom na jeho zastavenie. Ďalším problémom je, že výstavba v súčasnosti ďalej pokračuje aj napriek tomu, že prebieha EIA. Pokračovanie vo výstavbe znamená, že sa vytvára situácia, kedy sú spôsobované nezvratné zmeny, čo je v rozpore s platnými právnymi predpismi o EIA a Aarhuským dohovorom a <u>robí z postupu hodnotenia vplyvov na životné prostredie frašku</u>.</p>	<p><i>Stanovisko k materiálu Greenpeace a ich interpretácii bolo zaslané listom GR.</i></p>
	<p>170.</p> <p>- Strana 311: Vo všeobecnosti je jasné, že Golder Associates mal k dispozícii iba obmedzené východiskové možnosti, aby mohol vytvoriť obraz o spoločenskom vnímaní JE Mochovce. Nasledujúci citát však dokazuje, že aj táto analýza bola predpojatá a preto sa nedopracovala k dôležitým záverom: „...mierne stúpili racionálne aspekty týkajúce sa výroby jadrovej energie; ...“ V tomto citáte Golder Associates ilustruje, že nepovažuje otázky ako jadrový odpad alebo sekundárny kontejnment za racionálne. Na druhej strane však nedokázané výroky ako „jadrová energia je lacná“ za racionálne považuje. <u>Výsledkom takejto predpojatej analýzy nemôže byť nijaký rozumný záver</u>. Bolo by vhodné poveriť prieskumom vnímania projektu a vyslovením záverov profesionálnu</p>	<p><i>Dodávateľ bol vybraný na základe transparentného tendra uverejneného v EU.</i></p>

⁴ <http://www.greenpeace.org/slovakia/press/tlacove-spravy/greenpeace-enel-se-manipuluje>. Kópia dokumentu dostupná na: http://greenpeace.hu/up_files/1252659758Mochovce.pdf

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	a nepredpojatú agentúru.	
171.	- s. 319: „15.0 CHARAKTERISTIKA EXISTUJÚCICH ZDROJOV ZNEČISTENIA A ICH ENVIRONMENTÁLNY VPLYV – Charakteristika existujúcich zdrojov znečistenia ŽP, bola vypracovaná v rámci jednotlivých zložiek ŽP.“ Ak to bolo vypracované, kde sú výsledky? Pravdepodobne v časti C. Ale bolo by vhodnejšie aby tieto otázky neboli rozhádzané po celej správe ale dané systematicky.	Sú uvedené v Správe a Prílohe EIA Správy.
172.	- s. 321: „vplyvy sú tak nízke ako je možné dosiahnuť – systém ALARA.“ Fakt, že autor nepojednáva o kritériách slova „možné“ robí túto časť úplne bezúčelnou v každom význame. Slovo „možný“ musí byť dokazovaný v každom prípade, kde je princíp ALARA použitý.	ALARA je vysvetlené vyššie.
173.	- s. 321: Autori opisujú v plnom rozsahu (in extenso) merania RA vykonané v rokoch 2005-2008, v čase keď EMO12 už bola v prevádzke. Pre nulový základ je však potrebné mať aj údaje o úrovni RA a rôznych izotopov z času pred spustením prevádzky EMO12.	Údaje sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34.
174.	- s. 321: Záver, že „Výsledky monitorovania dokazujú, že vplyvy EMO12 počas štandardnej prevádzky sú blízke k nule, napriek vysokej citlivosti použitých prístrojov, a dá sa predpokladať, že príspevok MO34 (the contribute – autor pripomienok JH opäť upozorňuje na zlý preklad do angličtiny – pozn. prekl.) bude nasledovať (will follows - autor pripomienok JH upozorňuje na školácke chyby v preklade do angličtiny – pozn. prekl.) tento trend.“ nie je podložený analýzou ani konkrétnymi údajmi. Po prvé, neboli sprístupnené <u>žiadne rozsiahle epidemiologické údaje</u> , ktoré by sa dali porovnať so súborom údajov použitých v štúdií KiKK a ďalších nových štúdiách napr. o výskyte leukémie u detí žijúcich v okolí jadrových elektrární ⁵ . Po druhé, projekt EMO34 prešiel v oblasti	Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34

⁵ Pozri napr. : Fairlie, Ian (2009), 'Childhood cancers near German nuclear power stations: the ongoing debate (Detská rakovina v okolí nemeckých jadrových elektrární: prebiehajúca diskusia)', Medicine, Conflict and Survival, 25:3, 197 — 205; <http://dx.doi.org/10.1080/13623690902943388>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p><u>bezpečnosti významnými zmenami. Toto mení aj emisné charakteristiky projektu.</u> Je možné, že sa zlepšili, ale bez serióznej analýzy nie je možné vyvodzovať dopredu takéto závery. Žiadame o uskutočnenie jasného vyhodnotenia celkových emisií, celkovej expozície a celkovej dávky žiarenia vyplývajúcich z projektu EMO34, ktoré obstojí vo vzájomnom porovnávacom preskúmaní (peer review) a nebude iba prekópirovaným a preskupeným kompilátom v podstate úplne odlišného projektu.</p>	
175.	<p>- s. 322: „<i>Na posúdenie primárnych vplyvov radiácie na biotopy (iné ako človeka) sa používa forma skríningu pri zohľadnení dvoch faktorov: (1) monitoring potvrdzuje veľmi nízku alebo nedetekovateľnú úroveň rádioaktivity v biotopoch (iných ako človek) – pozri prílohu IV; (2) legislatíva Slovenskej republiky nestanovuje žiadne štandardy na expozíciu týchto neantropoidných biotopov.</i>“ Ďalší príklad nezrozumiteľného prekladu zo Slovenčiny. Ak tým autor myslel, že nebolo potrebné posudzovať priame vplyvy radiácie na neantropoidné biotopy, uvedený dôvod je nezmyselný. Pravdepodobne sme tu svedkami kumulatívnych účinkov a nízke úrovne detekcie z dvoch reaktorov môžu v prípade dlhodobej expozície štyrom reaktorom vyústiť do vysokých účinkov. Toto si vyžaduje riadne vyhodnotenie, ktoré sa neuskutočnilo. Druhý argument, že slovenská legislatíva nestanovuje žiadne štandardy, je z hľadiska hodnotenia vplyvov na životné prostredie irelevantný. Ak neexistujú žiadne štandardy, k erudovaným záverom povedie na základe dostupných údajov vedecký úsudok. To, či v takom prípade existujú alebo neexistujú právne normy, vôbec nie je dôležité. Bez týchto údajov však nie je možné vôbec posúdiť opodstatnenie výpustí rádioaktívnych látok. <u>Na základe princípu zachovania bezpečnosti by sa malo dospieť k záveru, že bez uvedených údajov nie je možné projekt schváliť.</u></p>	<p><i>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>176. - Strana 344: „18.0 POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA NAVRHOVANÁ ČINNOSŤ NEREALIZOVALA“ Alternatívne využitie oblasti ako prírodného územia po odstránení súčasných stavieb sa bez akéhokoľvek odôvodneného argumentu ani len nepripustilo. Skutočnosť, že sa autor opiera o stavebné povolenie vydané ešte pred revolúciou je irelevantná. Okolnosti projektu sa významným spôsobom odvtedy zmenili a dnešné rozhodnutie by sa malo opierať o dnešné argumenty – nie o argumenty spred 20 rokov.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>
	<p>177. - s. 347. Posudzovanie radiačných vplyvov na verejnosť sa uskutočnilo bez odkazov na epidemiologické údaje.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>
	<p>178. - Strana 350: „Malo by sa zdôrazniť, že z hľadiska príslušných projektových opatrení a existujúcich projektových limitov, nie všetky podmienky nadprojektových havárií nevyhnutne vedú k prekročeniu rádioaktívnych únikov.“ Toto konštatovanie je úplne irelevantné. Čo však dôležité je, je skutočnosť, že existujú niektoré podmienky nadprojektových havárií, ktoré vedú k obrovským rádioaktívnym únikom. A práve nim by mala byť venovaná diskusia o zdôvodňovaní vplyvov na životné prostredie. Bolo treba urobiť nasledovné: <u>riadny odhad zdrojového člena, ktorý bolo potrebné zaviesť do meteorologických modelov rozptylu a takto získať obraz o spôsobe rozptylu rádioaktívnych izotopov po nadprojektovej havárii s obrovským rádioaktívnym únikom.</u> Takáto analýza bola uskutočnená v EIA pre JE Visaginas v Litve, i keď s príliš nízkym zdrojovým členom. Táto poznámka však opäť dokazuje, že zámerom Golder Associates bolo iba vytvoriť defenzívny PR dokument namiesto riadneho EIA.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34.</p>
	<p>179. - Strana 352: Princíp ALARA . Opäť – nie sú tu uvedené kritéria pre posúdenie toho, čo sa považuje za „opodstatnené“.</p>	

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	180.	<p>- s. 353: „Dávky na obyvateľstvo v dôsledku havarijných podmienok (DBA) sa budú zohľadňovať konzervatívnym prístupom z Predprevádzkovej bezpečnostnej správy (POSAR) elektrárne EMO12.“ Keďže EMO34 podstúpilo základné zmeny od EMO12 vo svojej bezpečnostnej štruktúre, malo by byť spravené oddelené posudzovanie.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>
	181.	<p>- Strana 363 a nasledujúce: Výpočty projektových havárií sa uskutočnili na základe údajov z EMO12. <u>S ohľadom na skutočnosť, že medzi EMO34 a EMO12 existujú veľké rozdiely, tieto výpočty nie je možné len tak jednoducho prevziať.</u> Je potrebné preštudovať účinky zmien v projekte EMO34 na dôsledky týchto druhov havárií.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>
	182.	<p>- s. 374 a ďalej: Vplyvy na ľudské zdravie. Štúdia využíva iba veľmi všeobecné epidemiologické údaje, ktoré ju privádzajú k záveru, že EMO12 nemá žiadne negatívne účinky na obyvateľstvo v Leviciach. Tieto údaje sú také všeobecné, že sa ani žiadny iný záver nedal očakávať. Namiesto toho by sa štúdia mala zamerať na epidemiologické údaje súvisiace s <u>onkologickými ochoreniami spôsobenými radiáciou</u> na strane jednej (napr. detská leukémia a iné) a na druhej strane poskytovať aj <u>všeobecnejšie údaje</u>, ktoré sa nesústreďujú čisto len na onkologické ochorenia. Uvedený opis neumožňuje dospieť k žiadnym záverom o vplyve EMO12. Navyše je neprijateľné, aby sa na vyslovovanie záverov o EMO34 využívali údaje vzťahujúce sa na EMO12. Po prvé, predpokladaná životnosť projektu EMO34 dosahuje 30 až 60 rokov (vrátane PLEX), a údaje o EMO12 informujú iba o vplyvoch v prvých rokoch prevádzky. Onkologické ale aj iné ochorenia vyvolané radiáciou majú zväčša dlhú indukčnú fázu. Štúdia mala obsahovať porovnanie s výsledkami štúdie KiKK a iných štúdií (pozri pripomienku č. 78). Zároveň mala obsahovať aj prognózy dôsledkov dlhodobého vystavenia žiareniu.</p>	<p>SE, a.s. nechali vypracovať epidemiologickú štúdiu pre región v okolí JE Mochovce ešte pred uvedením do prevádzky a následne boli tieto výsledky porovnané s výsledkami epidemiologickej štúdie po 5 rokoch prevádzky vid' Kapitola XII Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií .... Správy EIA: Letkovičová Mária Ing. et. al. : Vyhodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva žijúceho v okolí JE Mochovce po 5 rokoch prevádzky, Environment, Nitra Marec 2005</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>183. - Strana 375: „Aby bolo možné potvrdiť neopodstatnenosť vypracovania špecifickej epidemiologickej štúdie následkov na obyvateľov z veľmi nízkej dávky z JE Mochovce (alebo ďalších JE)...“ [sic] Voľba takýchto výrazových prostriedkov len dokazuje zásadnú pro-jadrovú predpojatosť, ktorá je hrozbou pre objektívnosť analýzy údajov.</p>	<p>Pozri odpoveď na otázku č. 182.</p>
	<p>184. - s. 390: „Podľa nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z. z., ktoré stanovuje limity pre povolenú teplotu riek, v ktorých sa nevyskytujú pstruhy, na 26 °C a maximálny nárast teploty vody v rieke do 5 °C, sa pravidelne monitoruje.“ <u>To, že sa uskutočňuje pravidelné monitorovanie predpísané zákonom neprinúti vplyvy, aby sa správali podľa zákona!</u> Toto je skutočne úplný nezmysel. Monitorovanie môže vyhodnotiť, či je situácia v súlade s predpisom. Čo je však potrebné zistiť v kontexte EIA je, či sa dajú očakávať výraznejšie vplyvy na zmenu teploty alebo nie. A na to potrebujeme vidieť štatistické výpočty pravdepodobnosti – nie zákony alebo opis systémov monitorovania.</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>
	<p>185. - Strana 391: 5.1.3 Podmienky akvatoriálnych biotopov – <u>voľba kanadských štandardov spoločnosťou Golder Associates je neprípustná</u>, najmä v súvislosti s podmienkami biotopov, pretože ekosystémy nachádzajúce sa na území Slovenska sa diametrálne odlišujú od kanadských biotopov, z ktorých vychádzajú uvedené štandardy. <u>Bolo by potrebné prepracovať EIA tak, aby odrážalo slovenské podmienky.</u></p>	<p>Limity stanovené v slovenských predpisoch a tie, ktoré sú stanovené v Kanadských pokynoch sú v zásade porovnateľné a preto hodnoty namerané v rieke Hron nepresahujú tieto limity, pre hodnotenie vplyvu na aquatoriálnu biotu bolo použité kritérium “odborného posudku”. Pre tento účel, predpokladané hodnoty koncentrácií parametrov nameraných v rieke Hron boli porovnané s Kanadským štandardom, pretože kôli istým aspektom sú tieto limity viac konzervatívne než limity v slovenských predpisoch (napr. koncentrácia N-NH₄ je o jednu rádovú hodnotu nižšia).</p>
	<p>186. - s. 393: <u>Koeficient riedenia</u> – 100 – ročný minimálny a and 10 – ročný maximálny pretok sa nedajú považovať za „konzervatívne“. Obidva priemery môžu byť výrazne ovplyvnené klimatickými zmenami a 100-ročné minimá spolu s 10-ročnými maximami boli v posledných rokoch</p>	<p>Údaje v Správe EIA sú relevantné k navrhovanej činnosti na MO34</p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>prekročené omnoho častejšie než predtým, kým začali byť zreteľne viditeľné dôsledky <u>klimatických zmien</u>. Keďže sa prevádzka projektu plánuje až na 60 rokov, je potrebné uskutočniť výpočty koeficientov riedenia so zohľadnením zvýšenia globálnej teploty o 2 stupne Celzia/rok (minimálne) až možných 6 stupňov Celzia v tomto storočí (realistický predpoklad v prípade, že sa nepodarí zastaviť globálne otepľovanie po zlyhaní napr. Kodanskej konferencie).</p>	
187.	<p>- Strana 400: 8.0 VPLYVY NA KRAJINU. Autori spravili neprijateľný krok, keď prehlásili v súčasnosti stojace antropogénne stavby za prírodné zložky. Nulový variant by neznamenal, že tieto budovy zostanú stát', ale že budú odstránené a oblasť bude spätne upravená do svojho pôvodného prirodzeného stavu. Keď sa za nulový variant považuje tento postup, vplyv EMO34 na krajinu je zásadný. <u>To čo tam teraz stojí je jednoducho škaredé a dostavba situáciu nezlepší ani o trochu.</u> Vyradenie už existujúcich konštrukcií z prevádzky by však vzhľad krajiny ovplyvnilo veľmi pozitívne.</p>	<p><i>Nulový variant je popísaný a bol predmetom vysvetlenia počas verejných prerokovaní (VP).</i></p>
188.	<p>- Strana 401: „<i>Neboli identifikované žiadne interakcie medzi projektom a chránenými oblasťami (v pôvodnom texte – geologickou zložkou životného prostredia – pozn. prekl.) počas fázy prevádzky, a následne sa nevyskytnú žiadne pravdepodobné vplyvy.</i>“ Sú autori správy takí nekompetentní, že nevidia, že toto je absolútny nezmysel? EMO12 je v prevádzke omnoho kratšiu dobu než sa očakáva od prevádzky EMO34. Vplyvy prevádzky jadrovej elektrárne – s alebo bez vážnejšej nehody – sa dajú pozorovať až po veľmi dlhom čase. Úlohou EIA je priniesť inteligentné odhady celkových vplyvov projektu na životné prostredie – medzi nich patria aj dlhodobé vplyvy, ktoré zas zahŕňajú aj možné rozsiahle havárie (vrátane nadprojektových!). Toto sa však nestalo.</p>	<p><i>Formulácia otázka resp. pripomienky je nejasná.</i></p>
189.	<p>- Strana 408: INÉ VPLYVY. „...vytvorenie nových</p>	<p><i>Sociálno- ekonomické analýzy sú zohľadnené a uvedené v Správe</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p><i>pracovných príležitostí a zachovanie existujúcich pracovných miest v oblasti záujmového územia, vyplývajúce zo zlepšenia zamestnaneckej stability;...”</i> Pozri pripomienku č. 64. Dynamika sociálno-ekonomického rozvoja je omnoho komplexnejšia než ju správa popisuje, vrátane veľkého prílevu stavebných pracovníkov.</p>	<p><i>EIA.</i></p>
190.	<p>- „<i>Zistilo sa, že vyššie uvedené predstavuje pozitívny vplyv.</i>“ Toto sa však vôbec nezistilo, len sa to tvrdí. Nebola uskutočnená žiadna riadna socioekonomická analýza. Nebola uskutočnená žiadna analýza regionálneho vývoja, ani vývoja turistiky, trvalo udržateľného poľnohospodárstva či iných možností. <u>Tvrdenie, že určitý pokrok je pozitívny, nemôžeme nazvať analýzou.</u></p>	<p><i>Sociálno- ekonomické analýzy sú zohľadnené a uvedené v Správe EIA.</i></p>
191.	<p>- s. 414: <i>8.0 ZÁVERY.</i> Táto správa nepopisuje vplyvy stavby a prevádzky EMO34 na obdobie 40 rokov. Správa je celkovo neprimeraná v tomto zmysle. Je nemožné popísať závery, keď tu neboli podstatné vplyvy.</p>	<p><i>Správa sa zaoberá navrhovanou činnosťou- prevádzkou dvoch jadrových blokov.</i></p>
192.	<p>- Strana 419 a nasledujúce: Opatrenia. Napriek tomu, že je nesmierne dôležité uskutočňovať dostatočné environmentálne a rádiologické merania po realizácii EMO34, <u>skutočnosť, že sa merania uskutočnia, sama o sebe neznižuje negatívne vplyvy.</u> Môže pomôcť pri monitorovaní situácie, ale správa neobsahuje žiadny opis toho, čo sa stane, ak sa zistí prekročenie zákonom stanovených alebo vedecky odporúčaných limitov. Meranie je iba prvým krokom. Všetky nasledujúce kroky však v tejto správe chýbajú.</p>	<p><i>Pripomienka si dáva aj odpoveď. Monitorovanie sa robí za účelom kontroly.</i></p>
193.	<p>- Strana 441 a ďalšie - <u>PROSÍM, používajte nástroj na kontrolu pravopisu a korektora.</u> Angličtina, do ktorej je správa preložená, je otrasná. Veľmi sťažuje porozumenie a skúša trpezlivosť pri čítaní už aj tak veľmi nekvalitného predkladaného obsahu. Toto je jasným znakom toho, že autori nebrali úlohu zostavenia EIA vážne.</p>	<p><i>Pripomienka sa akceptuje.</i></p>
194.	<p>- s. 441 <i>Nulový variant.</i> Nie je dostatočne jasné, že nulový</p>	<p><i>Alternatíva a nulový variant je súčasťou správy EIA podrobné</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektrárň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

	<p>variant zahŕňa odstránenie zvyšnej stavby a materiálov z danej oblasti. „SR bude naďalej importérom elektriny ...“ (sic! – anglický preklad je opäť veľmi nekvalitný, na čo autor pripomienok reaguje – pozn. prekl.). Okrem otrasnej angličtiny, je to navyše aj nezmysel. Štúdia sa ani len nepokúsila preskúmať energetickú situáciu a jej vývoj na Slovensku, a teda vôbec nemá z čoho takýto záver vyvodiť. Existuje veľa spôsobov, akými by Slovensko mohlo zlepšiť svoju energetickú situáciu – ako na strane dopytu, tak aj na strane výroby.</p> <p>„...predpoklad zníženia energetickej bezpečnosti v SR (sic! – opäť slabý anglický preklad – pozn. prekl.)“ Opäť: nezmysel. Existuje niekoľko alternatívnych energetických riešení, ktoré sú schopné zvýšiť energetickú bezpečnosť Slovenska. V rámci tejto štúdie nebola uskutočnená žiadna vedecká analýza energetickej bezpečnosti v kombinácii s inými variantnými riešeniami. Dokonca aj keby sa neurobilo vôbec nič, energetická bezpečnosť by zostala prinajmenšom rovnaká ako dnes. „...nepriaznivý vplyv na zamestnanosť v regióne; nepriaznivý vplyv na životnú úroveň obyvateľstva v regióne; nepriaznivý vplyv zníženia stability spoločenskej komunity“ (sic!) Nezmysel. V analýze neboli zohľadnené žiadne alternatívne riešenia a je pravdepodobné, že nulový variant by priniesol niekoľko alternatívnych možností riešenia s pozitívnejším dopadom na región. Všetky tieto alternatívne možnosti výstavbou EMO34 utrpia.</p>	<p>vysvetlenie prebehlo počas VP.</p>
195.	<p>- s. 442: <i>Navrhovaný variant</i>. Argumentácia pre zavrnutie zvažovania alternatív SE/Golder Associates je nelegálna a nelogická (bez ohľadu na to aký právny nezmysel mohlo napísať SE). podľa Aarhuského dohovoru a slovenského zákona každý veľký projekt musí byť porovnávaný s možnými alternatívami.</p>	<p><i>Alternatívy a ich výber sú súčasťou správy.</i></p>
196.	<p>- Správa bola predložená bez podpisu zodpovedných</p>	<p><i>Doplnené.</i></p>

**Doplnenie Správy o hodnotení navrhovanej činnosti „Atómová elektráreň Mochovce VVER 4 x 440 MW. 3 stavba“
o odpovede na otázky v súlade s § 35 odsek (6) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.**

		autorov. Z tohto dôvodu nie je jasné, či je uverejnená správa skutočne poslednou verziou alebo nie.	
--	--	---	--